

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
ปริญญา

อุทยานและนันทนาการ

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Values and Behaviors Relating to Wildlife of Visitors to Khao Yai National Park

นามผู้วิจัย นางสาวนวลนุช เขียวหวาน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ จานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจักขณ์ ภูมิโสม, Ph.D.)

กรรมการ

(อาจารย์ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ปร.ศ.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รชนี เอมพันธุ์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจฉกัญญา, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Values and Behaviors Relating to Wildlife of Visitors
to Khao Yai National Park

โดย

นางสาวवलนุช เขียวหวาน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
พ.ศ. 2550

นวนุช เขียวหวาน 2550: ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
สาขาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ชูานะกาญจน์, Ph.D. 134 หน้า

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง
กับสัตว์ป่า และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนจำนวน 407 คน และใช้สถิติ
การวิเคราะห์ถดถอยพหุ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีในระดับสูงสุด คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์
ป่า โดยได้ค่าคะแนนเท่ากับ 6.67 จากคะแนนสูงสุด 7.00 และมีค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตก
ปลาในระดับต่ำสุด โดยได้ค่าคะแนนเท่ากับ 1.95 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ
เชิงลบต่อสัตว์ป่าอยู่ในระดับต่ำ โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.45 จากคะแนนสูงสุด 4.00 ในส่วน
ของผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า พบว่า มี
ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ได้แก่
ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ค่านิยม
เกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า
ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า
พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า อายุ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม
นันทนาการ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ รายได้ และการรับรู้พฤติกรรมที่
เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของนักท่องเที่ยวอื่นๆ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
มากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ อายุ ความรู้เกี่ยวกับ
ผลกระทบต่อสัตว์ป่า และการศึกษา

นวนุช เขียวหวาน
ลายมือชื่อนิสิต

20 8
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

2 / 20 / 50

Nuannut Khicowan 2007: Values and Behaviors Relating to Wildlife of Visitors to Khao Yai National Park. Master of Science (Parks and Recreations), Major Field: Parks and Recreation, Department of Conservation. Thesis Advisor: Assistant Professor Noppawan Tanakanjana, Ph.D. 134 pages.

The objectives of this research were to study values and behaviors relating to wildlife of visitors to Khao Yai National Park, to study the relationship of their values and behaviors and to examine factors influencing the values and behaviors. Questionnaire was used to collect data from 407 visitors. The survey data was analyzed using descriptive statistics, multiple regression analysis and correlation analysis.

The study found that the visitors rated respect as the highest value relating to wildlife with the average score of 6.67 from the highest possible score of 7.00. While they rated fishing and hunting as the lowest value with the average score of 1.95. They had low negative behaviors towards wildlife with the average score of 1.45 from the highest possible score of 4.00. Correlation testing between values and behaviors relating to wildlife found that there were 7 types of values that were significantly related to behaviors towards wildlife including materialism, mutualism, hunting and fishing, environmentalism, respect, anger and aversion. Multiple regression analysis found that there were 7 independent variables from 10 variables tested significantly influenced values relating to wildlife. The most influential factor affecting values was knowledge about recreation impacts to wildlife and the other factors were receiving information about wildlife, age, recreation experiences, knowledge about national park regulations, income and perception of behaviors towards wildlife of other visitors, respectively. While it was found that there were 4 independent variables significantly influenced behaviors relating to wildlife. The most influential factor was knowledge about national park regulations and the other factors were age, knowledge about recreation impacts to wildlife and education, respectively.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศศ.ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา วิทยาลัยนิพนธ์ที่กรุณาแนะนำแนวทางและกระบวนการในการคิด และการศึกษาวิจัย รวมทั้ง สนับสนุนเงินทุนในการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ศศ.ดร.วิจักขณ์ นิยม โภม กรรมการที่ ปรึกษาสาขาวิชาเอก อ.ดร.ถวัลย์ เนียมทรัพย์ กรรมการที่ปรึกษาสาขาวิชารอง ที่ให้คำปรึกษาในการ ค้นคว้าวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ และกราบขอบพระคุณ ศศ.ดร.นริศ ภูมิภาคพันธ์ และ ศศ.ดร.มณฑล จำเริญพฤกษ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ความ กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคุณวิเชียร ชินวงษ์ คุณสาคร ภักดี ที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวก ในพื้นที่ คุณรัชฎ อภินันต์กุลที่ให้ความอนุเคราะห์การสำเนาเอกสาร และคุณเอกสิทธิ์ ปัญญาเสงที่ อำนวยความสะดวกในทุกๆด้านระหว่างการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณสุภาณี นิยมศิลป์ คุณสุพร พลพันธ์ คุณภัทธรณัฐ วงศ์อินทร์ คุณสุรเชษฐ์ สีแดง คุณมยุรี นานา คุณอรุณพล ศิริเวชพันธ์ และคุณปิ่นธนา วิเทียมนฤลักษณ์ที่สละเวลามาร่วม เหน็ดเหนื่อยในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณ เพื่อน พี่ น้อง นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาอุทยานและ นันทนาการทุกท่านที่ให้คำปรึกษา กำลังใจและความช่วยเหลือตลอดการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณชมรมอนุรักษ์สภาพแวดล้อม จุฬาฯ คุณนนท์ เขียวหวาน และคุณพีรศิษฐ์ ตันทวนิช ที่เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาหาความรู้ทางการอนุรักษ์อย่างจริงจัง ขอขอบคุณ พิช ออม ดีก ขวัญ เมย์ เป็ยว น้องออย ครอบครัวคู่ประเสริฐ ครอบครัวสุวรรณประเสริฐ และครอบครัว เขียวหวานที่คอยถามไถ่ และให้กำลังใจเสมอ

ด้วยความดีหรือประโยชน์อันใดเนื่องจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบแด่ผู้ตอบแบบ สอบถามที่อดทนและกรุณาสละเวลาอันมีค่าในการทำแบบสอบถาม และพ่อนก แม่นิดผู้ที่ได้ ปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ฯ อบรมสั่งสอน สนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์จน ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

นवलนุช เขียวหวาน

เมษายน 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติ	7
นันทนาการกับสัตว์ป่า	10
ค่านิยม	16
พฤติกรรม	27
พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	32
กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย	35
อุปกรณ์และวิธีการ	37
วัสดุและอุปกรณ์	37
วิธีการ	37
ผลและวิจารณ์	48
ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ประสพการณ์เกี่ยวกับ พื้นที่ธรรมชาติ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และพฤติกรรม การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า	48
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า	59
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า	68
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปและข้อเสนอแนะ	99
สรุป	99
ข้อเสนอแนะ	101
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	103
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	113
ภาคผนวก ข ผลการคำนวณค่าความยาก (difficulty) ของเครื่องมือ วัดความรู้	129

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	49
2	ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ	51
3	ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	52
4	ระดับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	55
5	ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	56
6	ระดับความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	58
7	พฤติกรรมติดตามข่าวสาร	58
8	ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน	60
9	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน	69
10	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สัตว์ป่าของผู้มาเยือน ตามสมมติฐานข้อที่ 1	73
11	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	75
12	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า	77
13	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.2 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า	78
14	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.3 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา	79
15	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.4 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า	81
16	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.5 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์	82
17	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.6 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า	84
18	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.7 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.8 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า	87
20	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.9 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า	88
21	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.10 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า	89
22	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.11 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า	91
23	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2.12 เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า	92
24	สรุปอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า	94
25	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของนักท่องเที่ยว	96
26	สรุปอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า	98
ตารางผนวกที่		
ข1	การคำนวณค่าความยาก (difficulty) ของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ ผลกระทบต่อสัตว์ป่า	130
ข2	การคำนวณค่าความยาก (difficulty) ของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ กฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	133

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของระบบอุทยานแห่งชาติ	9
2	แผนภูมิแสดงหลักการจัดการสัตว์ป่า	10
3	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนันทนาการและผลกระทบต่อ สัตว์ป่า	14
4	แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของการเกิดพฤติกรรมของบุคคล	28
5	ที่ตั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	34
6	กรอบแนวคิดของการวิจัย	35

ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Values and Behaviors Relating to Wildlife of Visitors to Khao Yai National Park

คำนำ

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจในระดับนานาชาติ ดังได้ถูกยกขึ้นเป็นหัวข้อในการประชุม IUCN World Parks Congress ครั้งที่ 5 ในปี ค.ศ. 2004 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่าครอบคลุมจากความขัดแย้งของชุมชนต่อสัตว์ป่า ผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการกับสัตว์ป่า ไปจนถึงมุมมองทางด้านมนุษยมิติในการจัดการสัตว์ป่า (Madden, 2004)

ในประเทศไทยมีผู้ศึกษาผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรของมนุษย์ต่อพื้นที่ธรรมชาติมา บ้างแล้วในอดีต การศึกษาที่พบมาก ได้แก่ การศึกษาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น และผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการในแหล่งธรรมชาติต่อทรัพยากรต่างๆ เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ สำหรับการศึกษาด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์ป่าในแหล่งธรรมชาตินั้นมีอยู่ไม่มากนัก และส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปในมุมมองของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่า ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอต่อ การจัดการทรัพยากรสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน เนื่องจากการมองปัญหาเพียงด้านเดียว ดังที่ Fazio และ Gilbert (1986) กล่าวไว้ว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นการจัดการมนุษย์ถึงเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ และเป็นการจัดการทรัพยากรเพียงสิบเปอร์เซ็นต์ ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับผู้ใช้ประโยชน์สัตว์ป่าหรือ อื่นๆหนึ่ง คือ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความ เข้าใจทางด้านพฤติกรรมทั้งในแง่ของพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายใน รวมทั้งสาเหตุที่ ก่อให้เกิดพฤติกรรมเป็นความรู้เบื้องต้นของการจัดการมนุษย์และผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

การศึกษาเรื่องค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมภายนอก อันได้แก่ การกระทำต่อสัตว์ป่าทั้งทางตรงและ ทางอ้อม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมภายในสำคัญมูลฐาน ในการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมภายนอกของบุคคล รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม

และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเหล่านั้น โดยผู้วิจัยได้เลือกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็น
อุทยานแห่งชาติที่มีผู้มาเยือนมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ และเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์
จนเป็นที่รู้จักกันในระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ศึกษา โดยมุ่งหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะ
เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมผู้มาเยือนให้ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า
ให้น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในแหล่งนันทนาการภายในเขตบริการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทุกแหล่งครอบคลุมลักษณะที่หลากหลายของกิจกรรมที่ผู้มาเยือนประกอบในแหล่งเหล่านั้น เช่น บริเวณน้ำตก ลานกางเต็นท์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

นิยามศัพท์

“อุทยานแห่งชาติ” หมายถึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระบุรี

“ผู้มาเยือน” หมายถึง ชาวไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณน้ำตก ลานกางเต็นท์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ในขอบเขตระยะเวลาที่ทำการศึกษา เป็นบุคคลที่ไม่ใช่ผู้อยู่อาศัยโดยถาวรในพื้นที่ศึกษาและไม่เป็นผู้ที่เดินทางไปเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ประจำ

“ค่านิยม” หมายถึง ความเชื่อพื้นฐานของผู้มาเยือนเกี่ยวกับสัตว์ป่าที่สะท้อนออกมาในรูปของการให้ความสำคัญต่อ (1) การใช้ประโยชน์สัตว์ป่า (2)การอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า (3)

การล่าสัตว์และตกปลา (4) ความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า(5) การอนุรักษ์ (6) อันตรายจากสัตว์ป่า (7) ความผูกพันและรักสัตว์ป่า (8) ความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า (9) ความเคารพสัตว์ป่า (10) ความโกรธสัตว์ป่า (11) ความเกลียดสัตว์ป่า (12) ความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า

“ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า” หมายถึง ความเชื่อว่าสัตว์ป่ามีอยู่เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์

“ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า” หมายถึง ความเชื่อว่ามนุษย์และสัตว์ป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน มนุษย์มิได้มีอำนาจเหนือสัตว์ป่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ป่ามีความคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์และสัตว์ป่ามีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในโลกเท่าเทียมกัน

“ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา” หมายถึง ความเชื่อทางด้านบวกต่อการล่าสัตว์และตกปลา หรือเชื่อว่าการล่าสัตว์ป่าเป็นสิ่งไม่ผิด สามารถกระทำได้

“ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า” หมายถึง ความเชื่อที่เกิดจากความเข้าใจทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการดำรงอยู่ของระบบนิเวศทางธรรมชาติ การดำรงอยู่และพฤติกรรมของสัตว์ป่า

“ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์” หมายถึง การมีความรู้สึกใส่ใจในการรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่า ความรู้สึกที่ว่ากิจกรรมของมนุษย์มีผลกระทบทางด้านลบต่อทรัพยากรธรรมชาติ

“ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า” หมายถึง การมีความคิดว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่น่ากลัว และอาจเกิดอันตราย

“ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า” หมายถึง การมีความรู้สึกที่ สัตว์ป่าทำให้มนุษย์มีความรู้สึกที่ดีขึ้น และมีความอยากช่วยเหลือสัตว์ป่า ปกป้องสัตว์ป่าจากความเจ็บปวดทรมาน

“ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า” หมายถึง การมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องสัตว์ป่า มีความสุขที่จะได้เห็นสัตว์ป่าในธรรมชาติ สัตว์ป่าทำให้มีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น มีความสนใจที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าและถิ่นอาศัยของมันมากขึ้น

“ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า” หมายถึง ความรู้สึกเคารพและให้คุณค่าต่อสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัย เช่นเดียวกับความเคารพต่อชีวิตโดยทั่วไป

“ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า” หมายถึง ความรู้สึกโกรธสัตว์ป่าเนื่องจากสัตว์ป่าทำให้คนได้รับบาดเจ็บ สัตว์ป่าทำลายทรัพย์สินและผลผลิตทางการเกษตรของคน

“ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า” หมายถึง ความรู้สึกรังเกียจ ขยะแขยงสัตว์บางชนิด เช่น ทาก งู

“ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า” หมายถึง การมีความเชื่อว่าสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมถือกำเนิดและถูกควบคุมโดยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คำอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าต่างๆที่พาดพิงถึงเรื่องศาสนา หรือความเชื่อที่ตรงกันข้ามกับวิทยาศาสตร์

“พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า” หมายถึง การกระทำ หรือการปฏิบัติตัวของผู้มาเยือนที่ส่งผลกระทบต่อทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

“สัตว์ป่า” หมายถึง สัตว์ทุกชนิดทั้งมีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลังที่อาจเกิดขึ้นเองหรือมีอยู่แล้วตามธรรมชาติและอาศัยอยู่ในธรรมชาติอย่างอิสระ โดยมีได้เป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ ทั้งภายในและภายนอกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

“อายุ” หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่ออกำเนิดจนถึงวันตอบแบบสอบถามของผู้มาเยือน

“การศึกษา” หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

“รายได้” หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละเดือนจากการประกอบอาชีพของผู้มาเยือน

“ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย” หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ผู้มาเยือนเจริญเติบโตขึ้น ตั้งแต่ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัยแบบชนบทซึ่งใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก ไปจนถึงลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัยแบบเมืองที่มีขนาดประชากรแตกต่างกัน

“ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ” หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งในรอบ 1 ปีที่ผู้มาเยือนประกอบกิจกรรมนันทนาการอันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติ

“ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว” หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งในการไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติต่างๆในรอบ 1 ปีของผู้มาเยือน

“การรับรู้ถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้อื่น” หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้มาเยือนแปลหรือตีความหมายของการรู้สึกสัมผัสที่ได้รับจากการมองเห็น ได้ยินเสียงจากการกระทำหรือการปฏิบัติตัวที่ส่งผลกระทบต่อทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของผู้มาเยือนอื่นๆที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

“ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า” หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางด้านผลกระทบทางตรงซึ่งเกิดจากสาเหตุการล่าและการรบกวน และผลกระทบทางอ้อมซึ่งเกิดจากสาเหตุการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยและมลพิษจากการใช้เข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ผู้มาเยือนได้รับการสังเกต การเรียนรู้ ประสบการณ์และเก็บรวบรวมไว้เป็นความทรงจำ และอยู่ในระดับที่สามารถระลึกได้

“ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ” หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับและข้อห้ามต่างๆที่ประกาศบังคับในเขตอุทยานแห่งชาติที่ผู้มาเยือนได้รับการสังเกต การเรียนรู้ ประสบการณ์และเก็บรวบรวมไว้เป็นความทรงจำ และอยู่ในระดับที่สามารถระลึกได้

“พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า” หมายถึง ประสบการณ์ในการติดตามข่าวสารทางด้านการปฏิบัติตัวและการอนุรักษ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติ
2. นันทนาการกับสัตว์ป่า
3. ค่านิยม
4. พฤติกรรม
5. พื้นที่ศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติ

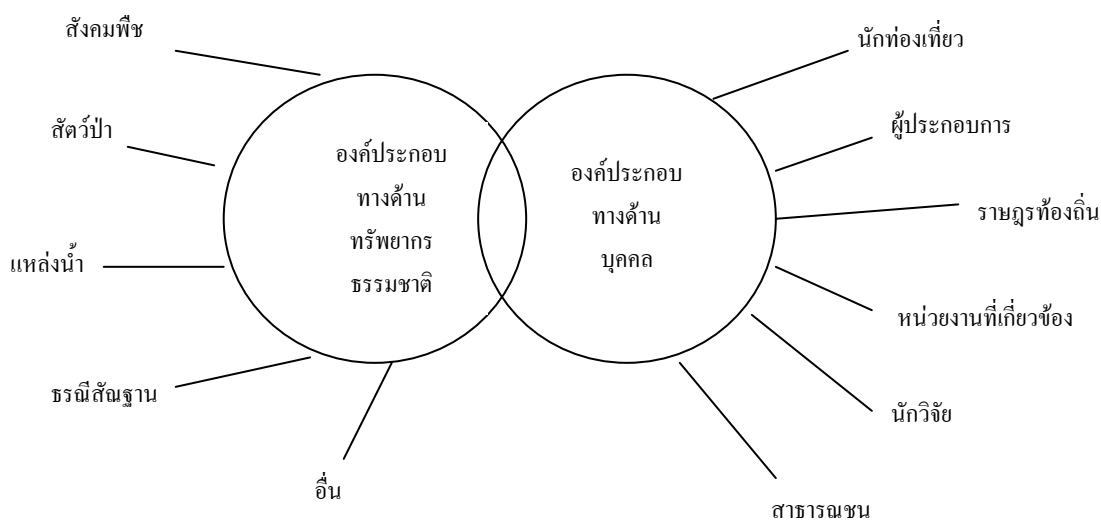
อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ประเภทหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1969 IUCN ได้ให้คำนิยามของอุทยานแห่งชาติเป็นครั้งแรกว่า เป็นพื้นที่ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ซึ่งไม่ถูกเปลี่ยนแปลงสภาพโดยการใช้ประโยชน์และการครอบครองโดยมนุษย์ และเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ความดูแลของหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงสุดของประเทศโดยมีมาตรการป้องกันควบคุมและกำจัดการใช้ประโยชน์หรือการครอบครองในบริเวณต่างๆของพื้นที่ (สุรเชษฐ์, 2539)

ในปี ค.ศ. 1986 U.S. National Park Service ได้กล่าวถึงการวางแผนอุทยานแห่งชาติในยุคใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากเดิม คือ เป็นการจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีผู้คนอาศัยอยู่แล้วเป็นจำนวนมาก การเข้มงวดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรหรือการอพยพชุมชนออกจากพื้นที่จึงเป็นวิธีที่ก่อปัญหาให้กับเจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้กำลังปราบปราม เนื่องจากผู้คนที่ถูกอพยพออกไปมีทางเลือกและการชดเชยอย่างจำกัด จึงต้องหาทางเพื่อเอาชีวิตรอดด้วยการลักลอบล่าสัตว์ ตัดไม้ หรือเลี้ยงสัตว์ในเขตหวงห้าม ดังนั้น การประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแล้วก่อผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนท้องถิ่นเป็นแนวคิดที่ไม่ถูกต้อง เพราะไปขัดขวางการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น หากจะดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องกำหนดเนื้อหาสาระของการจัดการให้สนองความต้องการ

ของชุมชน ในขณะที่พวกมันจะต้องไม่มีการผ่อนปรนการใช้ประโยชน์มากเกินไป จึงสามารถสรุปได้ว่า แนวทางในการจัดการอุทยานแห่งชาติในยุคใหม่ คือ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยอาศัยกลไกการท่องเที่ยวและนันทนาการที่เอื้อประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่นและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว (U.S. National Park Service, 1986)

นิยามของคำว่าอุทยานแห่งชาติ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คือ พื้นที่ธรรมชาติทางบก และ/หรือทางทะเล จัดตั้งขึ้นเพื่อ 1) ค้ำครองรักษาระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่เพื่อประชาชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต 2) ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์หรืออนุญาตเข้าครอบครองที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ และ 3) เปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ด้านวิจัย ศึกษาหาความรู้ และนันทนาการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติในระดับสากลสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) เพื่อค้ำครองพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติและมีสภาพพิพัตน์ที่มีความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาเรียนรู้และนันทนาการ/การท่องเที่ยว 2) เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ สภาพทางภูมิศาสตร์ตัวแทน ชุมชน สิ่งมีชีวิต ทรัพยากรพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ เพื่อความมั่นคงและความหลากหลายทางนิเวศวิทยา 3) เพื่อควบคุมจัดการการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยวด้านการศึกษาเรียนรู้ แรงบันดาลใจและนันทนาการในระดับที่สามารถคงความเป็นธรรมชาติหรือใกล้ความเป็นธรรมชาติได้ 4) เพื่อจำกัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการบุกรุกครอบครองพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้ง 5) เพื่อคงไว้ซึ่งลักษณะทางนิเวศวิทยา ธรณีสัณฐานวิทยาและความงามซึ่งเป็นเหตุผลของการประกาศจัดตั้ง 6) เพื่อให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อการยังชีพที่ไม่ส่งผลกระทบในทางเสียหายต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการข้ออื่นๆ (สุรเชษฐ์, 2539)

นถาวรณ (2547) ได้สรุปองค์ประกอบของระบบอุทยานแห่งชาติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ศึกษาวิจัยเพื่อการจัดการไว้ 2 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ (resource components) ซึ่งประกอบด้วย สังคมพืช สัตว์ป่า แหล่งน้ำ ธรณีสัณฐาน และอื่นๆ 2) องค์ประกอบทางด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง (human components) ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ราษฎรท้องถิ่น นักวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

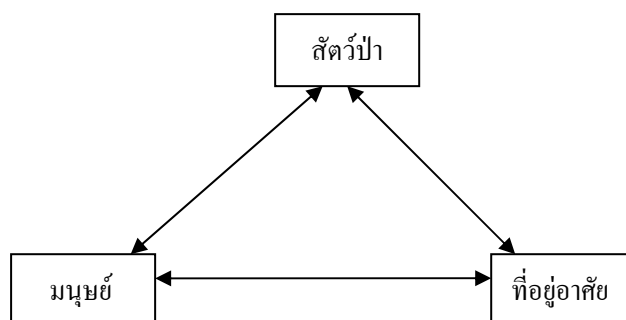
ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของระบบอุทยานแห่งชาติ

ที่มา: นววรรณ (2547)

จากองค์ประกอบของอุทยานแห่งชาติข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สัตว์ป่าเป็นองค์ประกอบทางด้านทรัพยากรของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นอันเป็นองค์ประกอบทางด้านบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สำหรับมุมมองของศาสตร์ทางการจัดการสัตว์ป่า นริศ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า อุทยานแห่งชาติเป็นรูปแบบพื้นที่คุ้มครองสัตว์ป่าประเภทหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมจัดตั้งกันมากที่สุดในหลายประเทศ มีเป้าหมายในการคุ้มครองพื้นที่ให้คงอยู่ในสภาพดั้งเดิม ปราศจากการการบุกรุกทำลาย ในหลายประเทศอุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งสัตว์ป่าที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยู่อักทั่วโลก เช่น อุทยานแห่งชาติในทวีปแอฟริกา ในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบพื้นที่อุทยานแห่งชาติในการคุ้มครองถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่าและอนุญาตให้ตกปลา และล่าสัตว์บางชนิดได้ แต่ในระบบของประเทศไทยตามพ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ไม่อนุญาตให้มีการล่าสัตว์หรือตกปลาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

ทวี (2525) ได้สรุปหลักการจัดการสัตว์ป่าว่า การจัดการสัตว์ป่าเป็นเทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและปริมาณประชากรของสัตว์ป่าให้มีความสมดุลกัน เพื่อจะได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่าตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อจะดำเนินการจัดการสัตว์ป่าในพื้นที่ใด มีความจำเป็นจะต้องทราบข้อมูลรายละเอียดขั้นพื้นฐาน อัน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรสัตว์ป่าและส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

ความสัมพันธ์นี้กล่าวได้ว่า มนุษย์ ประชากรสัตว์ป่า และที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงหลักการจัดการสัตว์ป่า

ที่มา : ทวี (2525)

จากแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติ วัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติในระดับสากลและหลักการจัดการสัตว์ป่าข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติเป็นการจัดการทางด้านประชากรและถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่า โดยจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์ป่าของมนุษย์ เนื่องจากอุทยานแห่งชาติในปัจจุบันมักจะจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีคนอาศัยมาก่อนอยู่แล้วและยังมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการใช้ประโยชน์ทางนันทนาการของนักท่องเที่ยว ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจึงเป็นถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่าที่มีความเกี่ยวเนื่องอย่างลึกซึ้งกับวิถีชีวิตและการใช้ประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งการใช้ประโยชน์ทางด้านนันทนาการกลางแจ้งของนักท่องเที่ยว

นันทนาการกับสัตว์ป่า

นันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติ

นันทนาการเป็นกิจกรรมที่กระทำในเวลาว่างด้วยความสมัครใจ มีการพัฒนามาพร้อมกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกยุคสมัย กิจกรรมนันทนาการมีการเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์กับลักษณะสำคัญของสังคมในยุคต่างๆ เช่น ยุคเริ่มแรกประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ยังต้องเร่ร่อนเพื่อแสวงหาอาหารและที่อยู่อาศัย กิจกรรมนันทนาการยังจำกัดอยู่เฉพาะในหมู่ชนชั้นสูงที่สงวนพื้นที่บางส่วนให้เป็น

พื้นที่ประกอบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของตัวเองและบริวาร ในยุคที่เริ่มตั้งหลักแหล่งและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มนุษย์ได้ใช้เวลาว่างในการประดิษฐ์เครื่องมือและศิลปะต่างๆ ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นยุคที่มนุษย์เริ่มมีการประกอบกิจกรรมนันทนาการกว้างขวางขึ้นจนถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมนันทนาการ ในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี สังคมอุตสาหกรรมทำให้คนหลังไหลเข้าไปอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นตามเมืองต่างๆ จนเกิดเป็นสังคมที่แออัด มีความตึงเครียด และมีการกำหนดเวลาการทำงานและเวลาว่างที่แน่นอน ในยุคปัจจุบัน มนุษย์ยังใช้เวลาว่างจากการทำงานในการประกอบกิจกรรมที่ตนเองพึงพอใจ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพหรือหน้าที่ที่จำเจ (ดรชชนี, 2547; นภวรรณ, 2547; สุรเชษฏ์, 2547)

นันทนาการกลางแจ้ง (outdoor recreation) เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากมีสถานที่ประกอบกิจกรรมอยู่ท่ามกลางธรรมชาติซึ่งห่างไกลจากสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ลักษณะที่สำคัญของนันทนาการกลางแจ้งคือ เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรม มีการจำกัดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในพื้นที่เล็กๆ โดยสิ่งก่อสร้างเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการสร้างขึ้นเพื่อรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรนันทนาการมากกว่าการสร้างขึ้นเพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า นันทนาการกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 2 ประการ คือ ทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์ (สุรเชษฏ์, 2547; Hammitt and Cole, 1987)

การประกอบกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งในพื้นที่ธรรมชาติของมนุษย์ก่อให้เกิดการรบกวนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เรียกว่า ผลกระทบทางด้านนิเวศ (ecological impacts) ประกอบด้วย ผลกระทบต่อดิน ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ผลกระทบต่อพืชพรรณและผลกระทบต่อสัตว์ป่า ผลกระทบต่างๆเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันตามลักษณะ โครงสร้างและหน้าที่ในระบบนิเวศ เช่น การเหยียบย่ำพื้นดินของนักเดินป่าทำให้ดินเกิดการอัดแน่นตัว ซึ่งลักษณะของดินที่อัดแน่นจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้เนื่องจากพืชไม่สามารถแทงรากได้ พื้นที่ป่าที่มีจำนวนต้นไม้ลดลงเป็นผลให้พืชอาหารของสัตว์ป่าลดลงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตต่อสัตว์ป่า นอกจากนั้นการอัดแน่นตัวของดินและการขาดพืชปกคลุมดินยังทำให้น้ำไม่สามารถไหลซึมลงสู่พื้นดินด้านล่างได้และเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินลงสู่แหล่งน้ำ ก่อให้เกิดการตื้นเขินของแหล่งน้ำอันเป็นการทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์ป่าด้วยเช่นกัน เมื่อสัตว์ป่ามี

จำนวนลดลงหรือสูญหายไปจากพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อการกระจายของพืชพรรณซึ่งจะส่งผลกระทบต่อดินและแหล่งน้ำต่อไปเป็นวัฏจักร ทั้งนี้ระดับความรุนแรงของผลกระทบมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ลักษณะของพื้นที่ เช่น ความทนทานและความสามารถในการฟื้นคืนของสังคมพืช ลักษณะดิน ชนิดพันธุ์สัตว์ ลักษณะของภูมิประเทศและภูมิอากาศ และลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พฤติกรรมการใช้ประโยชน์ ขนาดกลุ่ม ประเภทผู้ใช้ประโยชน์ ประเภทของกิจกรรม การเข้าถึง และระยะเวลาของการใช้ประโยชน์ (ดรรรชนี, 2547; นภวรรณ, 2547 ; สุรเชษฐ์, 2547; Hammitt and Cole, 1987; Smith and Hellmend, 1993)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับสัตว์ป่า

นันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่ประกอบขึ้นในถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ดังนั้น การประกอบกิจกรรมนันทนาการจึงก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าขึ้น โดยมนุษย์ได้รับทั้งประโยชน์และโทษจากสัตว์ป่า เช่น ได้รับประโยชน์ทางด้านความสุนทรียจากกิจกรรมดูนก ส่องสัตว์ และได้รับโทษจากสัตว์อันตราย หรือสัตว์ที่มีความคุ้นเคยกับมนุษย์จนเกิดเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ในทางกลับกัน สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของมนุษย์เช่นกัน โดยกิจกรรมของมนุษย์มีผลต่อปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า ได้แก่ อาหาร น้ำ สิ่งปกคลุม และพื้นที่สำหรับการดำรงชีวิตและสิ่งจำเป็นพิเศษอื่นๆ รวมทั้งการมีชีวิตอยู่ของสัตว์ (นริศ, 2543; นภวรรณ, 2547; นริศ, 2548)

การประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าใน 2 ลักษณะ ได้แก่ (นภวรรณ, 2547; Hammitt and Cole, 1987; Smith and Hellmund, 1993; Knight and Cole, 1995)

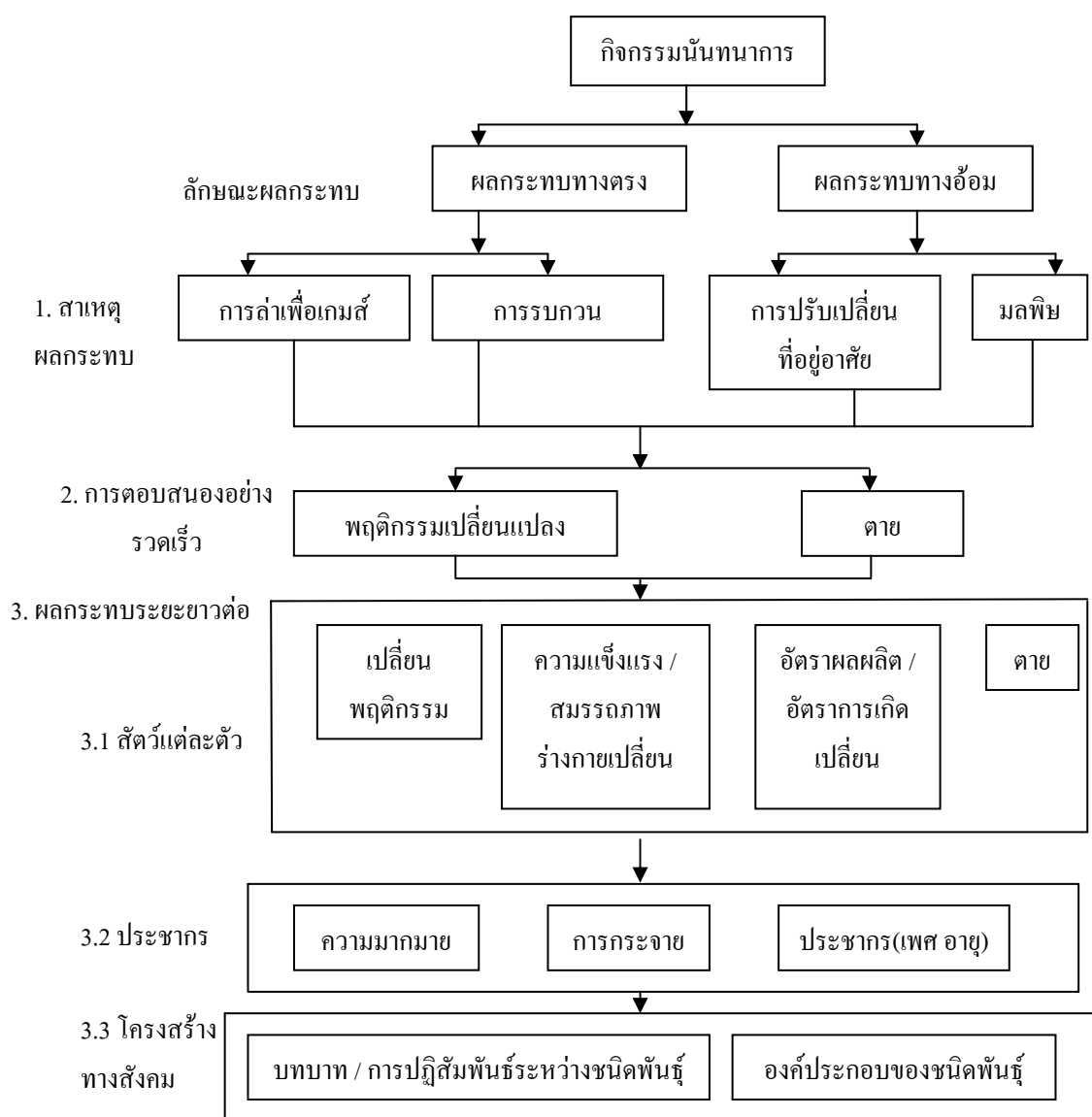
1. ผลกระทบทางตรงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าโดยตรง เกิดจากการใช้ประโยชน์ 2 ประเภท คือ การใช้ประโยชน์แบบใช้แล้วหมดไป (consumptive use) ได้แก่ การล่าสัตว์ การดักจับสัตว์ การเก็บชิ้นส่วนอวัยวะสัตว์ หรือแม้แต่การเสียชีวิตของสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติจากการถูกสัตว์เลี้ยงที่มนุษย์นำไปทำร้าย ลักษณะการใช้ประโยชน์ประเภทต่อมา คือ การรบกวน ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์แบบใช้แล้วไม่หมดไป (non-consumptive use) เช่น การถ่ายภาพสัตว์ซึ่ง Klein (1993) พบว่า ช่วงภาพมีพฤติกรรมรบกวนสัตว์ป่ามากที่สุดเนื่องจากมีแนวโน้มที่จะหยุดรถและเข้าไปใกล้สัตว์ นอกจากนั้น กิจกรรมอื่นๆ อาทิ การดูนก การเดินป่าเข้า

ไปยังแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบ เนื่องจากผู้ประกอบกิจกรรม เช่น นักดูนก มักพยายามเสาะแสวงหาสัตว์ป่าหายาก เพื่อเพิ่มจำนวนรายชื่อชนิดพันธุ์ที่เคยพบเห็นและมักเข้าไปให้ใกล้สัตว์ป่ามากที่สุดเพื่อที่จะจำแนกชนิดพันธุ์หรือถ่ายรูปสัตว์ และในบางครั้งอาจจะประกอบกิจกรรมในช่วงเวลาที่มีความอ่อนไหว เช่น ช่วงนกทำรัง ซึ่งอาจจะทำให้นกทิ้งรังไปได้ นอกจากนั้น ผลกระทบจากการรบกวนยังเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นตัวการนำสัตว์ผู้ล่าเข้าไปยังที่อยู่อาศัยหรือรังสัตว์ เช่น สัตว์ผู้ล่าที่ตามกลิ่นมนุษย์เข้าไปยังรังนกทำให้อัตราการรอดของลูกนกต่ำลง(Earl, 1950)

2. ผลกระทบทางอ้อมหรือผลกระทบที่เกิดกับสัตว์ป่าโดยอ้อมหรือเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของสัตว์ป่า แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การปรับเปลี่ยนถิ่นที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การกระจาย ความอยู่รอด และลักษณะทางสังคมของสัตว์ป่า ตลอดจนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เช่น การหักเห็ดกิ่งไม้ การเหยียบย่ำดิน การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก การตัดถนนซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้พื้นที่ป่าขนาดใหญ่ถูกแยกออกเป็นหย่อม (habitat fragmentation) (นริศ, 2548) และทำให้สัตว์ป่าสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย และถูกตัดขาดออกจากกัน ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความเสื่อมลงของพันธุกรรม และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพลวัตของกลุ่มประชากร เช่น การเปลี่ยนแปลงอายุ การเปลี่ยนแปลงระหว่างเพศ (วีริยา, 2548) และประเภทที่สอง คือ มลพิษ เช่น สารตกค้างจากอาหารของมนุษย์ ขยะสิ่งแปลกปลอม เช่น พลาสติก การปนเปื้อนของสิ่งปฏิกูลจากร่างกายมนุษย์ในแหล่งน้ำหรือบนพื้นดิน หรือสารพิษจากเครื่องยนต์ ดังเช่น Butler (1974) เคยกล่าวไว้ว่าสารพิษจากเคลื่อนยนต์ทำให้สัตว์ป่าเคลื่อนย้ายออกจากถิ่นที่อาศัย เป็นต้น

การตอบสนองของสัตว์ป่าต่อผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติของมนุษย์แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การตอบสนองในระยะสั้น และการตอบสนองในระยะยาว การตอบสนองในระยะสั้นของสัตว์ป่าเกิดขึ้นในระดับนิเวศวิทยาเฉพาะตัวหรือเกิดขึ้นกับสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งในระยะเวลาสั้นๆ มี 2 ลักษณะ คือ การตายและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา เช่น การทิ้งรังของนก กวางที่หนีไปเนื่องจากการรบกวนจากเสียงรถขับเคลื่อนบนหิมะย้อนกลับมายังที่อยู่อาศัยเดิมในช่วงเวลาหนึ่ง (Dorrance *et al.*, 1975) หรือการที่ Bighorn sheep มีอัตราการเดินของหัวใจสูงขึ้นเมื่อมนุษย์ที่จูงสัตว์เลี้ยงมาเดินเข้าไปใกล้ (MacArther *et al.*, 1982) สำหรับการตอบสนองในระยะยาวนั้นจะเกิดขึ้นในทั้ง 3 ระดับ ดังนี้ ในระดับนิเวศวิทยาเฉพาะตัว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความแข็งแรงหรือสมรรถภาพร่างกาย การสืบพันธุ์และการตาย

ในระดับนิเวศวิทยาประชากร ได้แก่ ความมากมาย การกระจาย และลักษณะประชากรของสัตว์ป่า และในระดับนิเวศวิทยาสังคม ได้แก่ องค์ประกอบของชนิดพันธุ์ และความสัมพันธ์ระหว่างชนิดพันธุ์ต่างๆ (Knight and Cole,1995)

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนันทนาการและผลกระทบต่อสัตว์ป่า
ที่มา: ดัดแปลงจาก Knight and Cole (1995)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าก่อให้เกิดการตอบสนองของสัตว์ป่าในระดับที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของสัตว์ป่าในลักษณะต่าง ๆ นี้มี 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ (Smith and Hellmund, 1993; Knight and Cole, 1995)

1. ลักษณะของการรบกวน (characteristics of the disturbance) ประกอบด้วย 1) ประเภทของกิจกรรม เช่น การล่าสัตว์ส่งผลต่อการลดลงของสัตว์ป่าในขณะที่การถ่ายภาพสัตว์เป็นเพียงแค่การรบกวนสัตว์ป่าในระยะสั้น 2) พฤติกรรมของนักนันทนาการ มีการศึกษาพบว่าการเดินเข้าไปหาสัตว์ป่าอย่างรวดเร็วทำให้สัตว์ป่าตื่นเต้นมากกว่าการค่อยๆเดินเข้าไปหรือการเดินออกมา อย่างเช่นรถขับเคลื่อนบนหิมะที่มีอัตราความเร็วสูงทำให้กวางหางขาว (white-tailed deer) ตกใจได้มากกว่ารถที่วิ่งมาช้า (Richen and Lavigne, 1978) 3) ความถี่และจำนวน เช่น การเดินเข้าไปดูนกที่กำลังทำรังบ่อยเป็นการลดอัตราการเกิดของลูกนก (Gotmark, 1992) 4) เวลา สัตว์ป่ามีการตอบสนองต่อการรบกวนที่แตกต่างตามเวลาหรือฤดูกาล เช่น การรบกวนนกที่กำลังทำรังเลี้ยงลูกอาจทิ้งรังหนีไปทำให้ลูกนกในรังมีความเสี่ยงต่อการมีชีวิตรอด ในขณะที่การรบกวนนกออกฤดูผสมพันธุ์จะส่งผลกระทบต่อการสูญเสียพลังงานเท่านั้น 5) สถานที่ที่เป็นแหล่งที่เป็นแหล่งกำเนิดการรบกวนที่ต่างกันมีผลทำให้สัตว์มีการตอบสนองแตกต่างกัน เช่น Bighorn sheep ตอบสนองต่อนักเดินป่าที่เข้าใกล้ในทิศทางที่อยู่เหนือกว่ามากกว่าการเข้าใกล้จากด้านล่าง (Hicks and Elder, 1979) เนื่องจากสัตว์มีการรับรู้ว่าการเข้าใกล้จากด้านบนเป็นการคุกคามที่สามารถหลบหนีได้ยาก แหล่งกำเนิดของเสียงมีผลต่อการตอบสนองของสัตว์เช่นกัน เช่น แพะภูเขา (mountain goat) เฟิกเฉยต่อเสียงนกทองเทียวและเสียงของรถไฟที่ผ่านไปมาที่ไม่สามารถมองเห็นได้ นอกจากนั้น สัตว์ป่ายังรู้สึกปลอดภัยหากมีระยะห่างที่เปิดโล่งจากสิ่งคุกคาม

2. ลักษณะของสัตว์ป่า (characteristics of wildlife) ประกอบด้วย 1) ชนิดของสัตว์ป่า สัตว์ป่าแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวงจรชีวิต อุปนิสัย วิวัฒนาการ (ช่วงชีวิต แหล่งกำเนิด ความสามารถในการแพร่พันธุ์) มีความผันแปรในการตอบสนองต่อกิจกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ ชนิดพันธุ์ที่ต้องการอาหารและพื้นที่กำบังของสัตว์เป็นพิเศษเป็นสัตว์ที่ถูกรบกวนได้ง่ายกว่าชนิดพันธุ์ที่สามารถอาศัยอยู่ในสภาพทั่วไปได้ ชนิดพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในสภาพพื้นที่ดั้งเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะมีปฏิกริยาการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อการรบกวนมากกว่าชนิดพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือถูกรบกวนบ่อย (MacArthur and Wilson 1967 ; Pianka 1970) 2) ขนาดกลุ่ม สัตว์ป่าที่มีการหากินเป็นฝูงถูกรบกวนได้น้อยกว่าสัตว์ป่าที่อาศัยแบบเดี่ยว สัตว์ป่าจะแสดงความสัมพันธ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับระยะทางที่ห่างจากมนุษย์ที่เข้ามาบุกรุก และ

พร้อมที่จะวิ่งหนีหรือบินหนี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงระยะทางในการบินหนีขึ้นอยู่กับความทนทานของสมาชิกในฝูงต่อการปรากฏของมนุษย์ (Knight and Knight, 1984) 3) เพศและอายุ การผสมผสานของเพศและอายุของสัตว์ป่าในฝูงมีผลต่อการตอบสนองต่อการรบกวนมนุษย์ เช่น ฝูง Caribou ที่มีแม่วัวและลูกวัวอาศัยอยู่จะมีอัตราการหนีต่อการรบกวนของมนุษย์มากกว่าฝูงที่มีเฉพาะแม่วัว และฝูงวัวตัวผู้ที่มีอัตราการหนีต่อการรบกวนต่ำสุด (Singer and Beattie, 1986)

ค่านิยม

แนวคิดพื้นฐาน

ค่านิยมเป็นพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมปกปิดอย่างหนึ่ง ถือเป็นสิ่งสำคัญมูลฐานในการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคล เพราะพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่างๆของบุคคลมักขึ้นอยู่กับลักษณะของค่านิยม แนวคิดเรื่องค่านิยมเป็นแนวคิดที่เป็นศูนย์กลางของสาขาวิชาต่างๆ ทางสังคมศาสตร์และสังคมวิทยา หลังจากที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดนี้มามากมาย แนวคิดเรื่องค่านิยมได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างกันเป็นสองทางใหญ่ๆ คือ “คนมีค่านิยม” และ “สิ่งของมีค่า” นักวิชาการในกลุ่มที่มองด้าน “สิ่งของมีค่า” ได้มองปัญหาค่านิยมจากด้านวัตถุนักวิชาการเหล่านี้มองวัตถุทุกอย่างว่ามีค่านิยมในแง่มูลค่าหรือมิติเดียว คือ มีค่าจากทางบวกไปทางลบ ด้วยเหตุนี้แนวคิดค่านิยมจึงไม่มีคุณสมบัติอื่นหรือความหมายอื่นนอกเหนือไปจากนั้น อย่างไรก็ตาม William (1968) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมของคนทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานในการประเมินสิ่งต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการวิเคราะห์หวัจจัยเพื่อหากฎเกณฑ์ทางสังคม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การถือแนวคิด “คนมีค่านิยม” หรือการมองค่านิยมจากทางด้านบุคคลจะเป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ทางสังคมมากกว่าการมองในแง่ที่ว่า “สิ่งของมีค่า” (สุนทรีและ สนิท, 2522)

สุนทรีและ สนิท (2523) ได้อธิบายถึงหน้าที่ของค่านิยมว่า ค่านิยมทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ในการนำพฤติกรรมการปฏิบัติในหลายทาง เช่น เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจกระทำของคนอื่นและการตัดสินใจของตัวเอง เป็นสิ่งที่ชักจูงให้เราแสดงจุดยืนในเรื่องต่างๆ ระบบค่านิยมเป็นแผนการระลึกรู้ที่ใช้สำหรับการตัดสินใจและแก้ความขัดแย้ง นอกจากนั้น ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์

Rokeach (1968) ได้สร้างกรอบทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ไว้ 5 ประการ ได้แก่

- 1) จำนวนของค่านิยมที่แต่ละคนมีนั้นจะมีอยู่ไม่มากนักและอยู่ในข่ายที่จะนับและศึกษาได้
- 2) ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับ
- 3) ค่านิยมต่างๆสามารถจะนำมาจัดรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้
- 4) ค่านิยมมนุษย์สามารถจะสืบสาวไปถึงวัฒนธรรม สังคมและสถาบันสังคมต่างๆไปจนถึงบุคลิกภาพได้ สิ่งเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของค่านิยม
- 5) ผลที่ตามมาคือว่าค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบที่นักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ (สุนทรียะและสนิท, 2523)

Rokeach (1976) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของค่านิยมไว้ดังนี้

1. ค่านิยมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะเราเริ่มเรียนรู้ค่านิยมแต่ละอย่างแยกจากกัน ลักษณะความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มคนในอีกสังคมหนึ่ง และค่านิยมที่เรามีนั้นมักจะนำไปสู่พฤติกรรมที่เราแสดงออกโดยที่เราไม่รู้ตัว อย่างไรก็ตาม ค่านิยมสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลพบกับสถานการณ์ใหม่ ค่านิยมใหม่ จะเกิดการเลือกค่านิยมที่เหมาะสมที่สุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดขึ้นในลักษณะชั่วคราวช่วยตามอารมณ์ขึ้นลงของมนุษย์

2. ค่านิยมเป็นความเชื่อประเภทหนึ่ง ความเชื่อมี 3 ประเภทด้วยกัน คือ ประเภทที่ 1 Descriptive beliefs หรือ ความเชื่อว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ประเภทที่ 2 Evaluative beliefs หรือ ความเชื่อว่าสิ่งใดดี หรือไม่ดี และประเภทสุดท้าย Prescriptive beliefs หรือ ความเชื่อว่าผลการกระทำเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ ค่านิยมจัดอยู่ในความเชื่อประเภทที่ 3 นอกจากนั้น ค่านิยมมีลักษณะเหมือนความเชื่อ คือ มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการด้วยกัน คือ 1) ความระลึกว่าต้องการสิ่งใด ผู้ที่มีค่านิยมประเภทนี้จะทราบว่าจะต้องการสิ่งใดและจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อที่จะไปสู่เป้าหมายให้ได้ 2) ความรู้สึกสัมพันธ์ ต่อสิ่งต่างๆที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ความรู้สึกชอบหรือต่อต้าน 3) ตัวแทรกซ้อนที่นำไปสู่พฤติกรรมเมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดการกระทำขึ้น

3. ค่านิยมเกี่ยวข้องกับรูปแบบพฤติกรรมหรือเป้าหมายของชีวิต เมื่อเรากล่าวว่าบุคคลมีค่านิยม เราอาจหมายถึงเขามีความเชื่อเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมหรือเป้าหมายของชีวิตที่ปรารถนา เราเรียกค่านิยม 2 ประเภทนี้ว่า ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิต (terminal values) และค่านิยมนำทาง (instrumental values) ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิตแบ่งออกได้

2 ประเภทคือ 1) ค่านิยมส่วนบุคคล (personal values) หมายถึง จุดหมายปลายทางที่แต่ละคนต้องการ เป็นการให้คุณค่าที่เลือกอย่างอิสระ ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น ความสำเร็จในชีวิต ความสุขของครอบครัว การมีชีวิตที่ตื่นเต้น ความสุขสบาย ความมั่งมีในเงินทอง ความรักอิสระเสรี ความงามของธรรมชาติและศิลปะ เช่น รักธรรมชาติ คนตรี 2) ค่านิยมทางสังคม (social values) หมายถึง จุดหมายปลายทางที่ยึดสังคมเป็นหลัก มักจะเป็นแนวทางชี้แนะการปฏิบัติต่อคนอื่น ซึ่งบุคคลจะต้องคำนึงถึงผู้อื่น คำนึงถึงการยอมรับ มาตรฐานของสังคม เช่น ความสงบสันติสุขของโลก ความกว้างขวางในสังคม ดังนั้น เราอาจจะคาดเดาได้ว่าบุคคลจะมีทัศนคติ และพฤติกรรมแตกต่างกันออกไปตามค่านิยม (ส่วนบุคคลหรือทางสังคม) ที่บุคคลนั้นๆ ให้ความสำคัญ ค่านิยมนำทางแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ 1) ค่านิยมทางจริยธรรม (moral value) หมายถึง แบบแผนในการปฏิบัติตนระหว่างบุคคล ซึ่งถ้าหากฝ่าฝืนแล้วจะรู้สึกผิด เช่น ความโอบอ้อมอารี ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูรู้คุณ ความรับผิดชอบ เป็นต้น 2) ค่านิยมถึงซึ่งคุณค่าสูงสุดในชีวิต (competency value) หมายถึง แบบแผนในการปฏิบัติตนภายในบุคคล ซึ่งถ้าหากฝ่าฝืนแล้วจะรู้สึกเฉื่อย เช่น ความมีเหตุผล ความฉลาดหลักแหลม ผู้ที่มีค่านิยมทางจริยธรรมต่างกันอาจมีความขัดแย้งกัน เช่น ผู้ที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์กับผู้ที่ยึดมั่นในความรัก เช่นเดียวกับผู้ที่มีค่านิยมถึงซึ่งคุณค่าสูงสุดในชีวิตต่างกันอย่างมีความขัดแย้งกัน เช่น ผู้ที่ใช่เหตุผลกับผู้ที่ใช่จินตนาการ และความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นระหว่างผู้ที่มีค่านิยมทางจริยธรรมกับผู้ที่มีค่านิยมถึงซึ่งคุณค่าสูงสุดในชีวิตก็ได้เช่นกัน เช่น การประพฤติตนอย่างสุภาพกับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นเสมอไปที่ผู้ให้ความสำคัญกับค่านิยมทางสังคมจะให้ความสำคัญกับค่านิยมทางจริยธรรมมากกว่าค่านิยมถึงซึ่งคุณค่าสูงสุดในชีวิต หรือ ผู้ที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมส่วนบุคคลจะให้ความสำคัญกับค่านิยมถึงซึ่งคุณค่าสูงสุดในชีวิต มากกว่าค่านิยมทางจริยธรรม

4. ค่านิยมเป็นสิ่งที่เราเลือกหรือเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือก แบบแผนวิธีการ และเป้าหมาย หมายถึง การที่บุคคลเลือกปฏิบัติตนอย่างหนึ่ง หรือเลือกไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่ง โดยที่ไม่ได้เลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตรงกันข้าม เช่น การเป็นผู้รับผิดชอบ-การเป็นผู้ไม่รับผิดชอบ หรือ สภาวะสงคราม-สันติภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ การเลือกนี้ไม่ได้รวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่ความประพฤติปฏิบัติ หรือการไปสู่เป้าหมาย เช่น การเลือกอาหาร เป็นต้น นอกจากสิ่งที่พึงปรารถนาจะเป็นการเลือกระหว่าง 2 สิ่งซึ่งมีคุณสมบัติตรงกันข้ามกันแล้ว ยังเป็นการเลือกระหว่างค่านิยมต่างๆอีกด้วย

5. ค่านิยมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของบุคคลและสังคม คุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของค่านิยม คือ ไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนว่าเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติตนสำหรับทุกคนในสังคม

ในบางครั้งค่านิยมหนึ่งอาจจะใช้ได้กับคนคนหนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่ง และบางครั้งสามารถใช้ร่วมกันได้ในหลายคนหลายกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่มีความหลากหลาย คือ ต่างคน ต่างกลุ่ม อาจจะมีมาตรฐานแตกต่างกันออกไป

จากคำอธิบายของดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญ และยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือเป็นสิ่งที่ช่วยตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ ค่านิยมมีความยั่งยืนเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของบุคคลและสังคม เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล โดยการเลือกสรรเข้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง ด้วยเห็นว่าค่านิยมนั้นๆ เหมาะสม และมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

ความแตกต่างระหว่างค่านิยมกับแนวคิดอื่นๆ

ค่านิยมต่างจากคำว่าอรรถประโยชน์ (utility) เพราะค่านิยมขึ้นอยู่กับความเชื่อของมนุษย์ สิ่งของอย่างหนึ่งซึ่งโดยเนื้อแท้อาจไม่มีประโยชน์อย่างใดเลยอาจเป็นที่ยอมรับว่าเป็นของที่มีค่าสูงได้ เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับตน ในขณะที่ของอย่างเดียวกันนี้อาจมีค่าสำหรับแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เราจึงไม่สามารถวัดออกมาได้แน่นอนว่าสิ่งนั้นมีค่าอย่างไร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524) เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมกับทัศนคติ นวลศิริ (2527) ได้กล่าวถึงค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมมักจะใช้สำหรับเป็นเครื่องตัดสิน หรือเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจที่จะทำให้บุคคลพัฒนาทัศนคติหรือความเชื่อขึ้นมา โดยภาพรวมสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างค่านิยมกับแนวคิดอื่นๆ ได้ดังนี้ (สุนทรและสนิท, 2522)

1. ค่านิยมกับทัศนคติ

ค่านิยมต่างกับทัศนคติในแง่ที่ว่า ทัศนคติ หมายถึง องค์กรความเชื่อหลายข้อที่มีต่อสิ่งของเฉพาะสิ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะ ส่วน ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งและความเชื่อเฉพาะอย่างนี้จะแสดงออกในรูปของ วิถีปฏิบัติทางพฤติกรรมที่พึงปรารถนา หรือ สถานภาพหรือสิ่งที่พึงยึดถือเป็นจุดหมายปลายทางแห่งชีวิต โดยที่ความเชื่อเฉพาะอย่างนี้มีคุณสมบัติที่จะถ่ายทอด มีหน้าที่ในการนำการกระทำ นำทัศนคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ถูกชักจูง ชอบไม่ชอบ และทำการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งของเฉพาะอย่างและสถานการณ์เฉพาะและ

ระหว่างเป้าหมาย เมื่อคำจำกัดความของทั้งสองแนวคิดเป็นเช่นนี้ ทั้งสองแนวคิดจึงแตกต่างกันในลักษณะสำคัญๆหลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ในขณะที่ค่านิยมอันหนึ่งเป็นความเชื่อเดียว ทักษคติ หมายถึง ที่รวมของหลาย ความเชื่อ ที่มีต่อสิ่งของสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะหรือสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะตัวอย่างเช่น Likert scale อันหนึ่งประกอบด้วยตัวแทนตัวอย่างของความเชื่อ ซึ่งทั้งหมดต่างก็มุ่งแสดงถึงความเชื่อหรือ ทัศนคติต่างๆต่อของสิ่งเดียวกันหรือสถานการณ์เดียวกันและเมื่อเอาคะแนนมารวมกันก็จะได้ดัชนี อันเดียวของค่านิยมหนึ่งว่าเขามีทัศนคติเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจต่อของสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น มากน้อยแค่ไหน

1.2 ค่านิยมแสดงออกได้ทั้งสิ่งของและสถานการณ์หลายอย่างได้ในขณะเดียวกัน ส่วน ทักษคตินั้นเป็นความรู้สึกที่มีต่อของสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะ

1.3 ค่านิยมเป็นมาตรฐานสำหรับปฏิบัติแต่ทัศนคติไม่ใช่มาตรฐาน หลายๆทัศนคติต่อ สิ่งของหรือต่อสถานการณ์ที่ประเมินออกมาเป็นความพอใจหรือไม่พอใจ อาจจะมาจากรากฐาน ของค่านิยมไม่กี่ค่าที่ใช้เป็นมาตรฐาน

1.4 คนๆหนึ่งจะมีจำนวนค่านิยมมากเท่ากับจำนวนความเชื่อที่เขาได้เรียนรู้มาเกี่ยวกับ พฤติกรรม วิธีปฏิบัติที่น่าปรารถนากับจุดหมายปลายทางชีวิตที่น่าปรารถนา แต่คนจะสามารถมี ทักษคติเป็นจำนวนมากมายเหลือที่จะนับตามประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งของและสถานการณ์ เฉพาะกรณีต่างๆทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

1.5 ค่านิยมนั้นในแง่ทฤษฎีจะอยู่ที่ส่วนลึกหรือใจกลางของบุคลิกภาพและระบบความ ระลึกรู้มากกว่าทัศนคติ ฉะนั้น ค่านิยมจึงเป็นตัวกำหนดของทั้งทัศนคติและพฤติกรรม ฉะนั้น ทัศนคติจึงมีความหมายและหน้าที่ที่ผิดเพี้ยนกว่าค่านิยม นอกจากนั้น ในบางครั้งทัศนคติทำหน้าที่เป็น เครื่องมือที่จะนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งค่านิยมบางค่านิยม ฉะนั้น การเปลี่ยนค่านิยมก็จะนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงทางทัศนคติที่เกี่ยวข้องด้วยมากมาย ในขณะที่การเปลี่ยนทัศนคติไม่จำเป็นต้องกระทบ ถึงระบบค่านิยม ด้วยเหตุผลอันเดียวกันการเชื่อมโยงทัศนคติบางอันกับค่านิยมที่สำคัญมากกว่าก็จะ ช่วยทำให้เพิ่มแรงต่อต้านความเปลี่ยนแปลงมากกว่าการเชื่อมกับค่านิยมที่มีความสำคัญน้อยกว่า

1.6 ค่านิยมเป็นแนวคิดซึ่งมีพลวัตมากกว่าทัศนคติและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจ ทัศนคตินั้นไม่ได้เป็นปัจจัยนำทางขึ้นพื้นฐานของพฤติกรรม แต่มีความสำคัญเป็นที่สองรองจากลักษณะส่วนบุคคลที่ลึกกว่านั้น ถ้าจะว่าทัศนคติมีส่วนที่เป็นแรงจูงใจก็เพราะทัศนคตินั้นๆ ถูกมองเป็นเครื่องมือหรือวิถีทางที่จะนำไปสู่ค่านิยมนั่นเอง

2. ค่านิยมกับปทัสฐานหรือบรรทัดฐานทางสังคม

ค่านิยมต่างกับปทัสฐานหรือบรรทัดฐานสังคมอยู่ 3 ประการ คือ 1)ค่านิยม หมายถึง ทั้งจุดหมายปลายทางและพฤติกรรมวิถีปฏิบัติ แต่บรรทัดฐานหมายถึงเพียงพฤติกรรมวิถีปฏิบัติเท่านั้น 2)ค่านิยมเป็นแกนที่สอดผ่านสถานการณ์เฉพาะต่างๆ บรรทัดฐานสังคมหนึ่งเป็นคำบงการที่สังคมกำหนดไว้ว่าในสถานการณ์เฉพาะอย่างจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เช่น พวกอินเดียแดงเผ่านาวาโฮจะต้องหยุดพิธีกรรมต่างๆลงทันทีที่มีจันทรุปราคา หรือชาวอเมริกันต้องยืนขึ้นเคารพเพลงชาติในที่สาธารณะแต่ไม่ต้องทำเช่นนั้นหากเพลงชาติขึ้นเมื่อตนอยู่ในบ้าน เป็นต้น 3) ค่านิยมมีลักษณะเป็นส่วนตัวมากกว่าและเป็นเรื่องภายในตัวบุคคลในขณะที่ปทัสฐานสังคมนั้นเป็นเรื่องของการรับรองโดยทั่วไปและอยู่ภายนอกตัวบุคคล

3. ค่านิยมกับความต้องการ

หลายคนคิดว่าค่านิยมกับความต้องการมีความหมายเหมือนกัน คือ ใครนิยมอะไรย่อมมีความต้องการในสิ่งที่นิยมนั้นๆ คนเราอาจมีความรู้สึกรักอยากทำอะไรบางอย่างและควรจะทำเป็นอย่างยิ่งด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะค่านิยมไม่เป็นแต่เพียงความเชื่อว่าเขาควรทำอะไรเท่านั้นหากยังเป็นความปรารถนาที่จะทำอีกด้วย

หากค่านิยมมีความหมายเท่ากับความต้องการ เราจะต้องยอมรับว่าสัตว์มีค่านิยมด้วย เนื่องจากสัตว์มีความต้องการ อย่งไรก็ตาม แท้จริงแล้วการมีค่านิยมและระบบค่านิยมของมนุษย์ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ ค่านิยมเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกของความต้องการและเป็นความต้องการที่แปรรูปมาเป็นค่านิยม และมนุษย์เท่านั้นที่มีความสามารถทางความระลึกที่สามารแสดงออกทางสัญลักษณ์และเปลี่ยนรูปได้

ค่านิยม ไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกของความต้องการของแต่ละบุคคลเท่านั้น หากยังเป็นตัวแทนของความระลึกรู้แห่งการบงการของสังคมและสถาบันทางสังคม อันเป็นผลรวมของอิทธิพลทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาที่มีผลกระทบต่อตัวบุคคลด้วย ในด้านสังคมวิทยาค่านิยมเกิดขึ้นเนื่องจากสังคมและสถาบันของสังคมนั้นๆ ได้เป็นตัวกำหนดถ่ายทอดและอบรมบุคคลในสังคม ในสิ่งที่สังคมเห็นดีหรือเป็นที่น่าปรารถนา สำหรับอิทธิพลด้านจิตวิทยาเกิดขึ้นจากแรงจูงใจหรือแรงผลักดันของแต่ละบุคคลต้องการการแสดงผลออกมาในรูปที่สังคมยอมรับได้

สัญลักษณ์ที่แสดงออกของความต้องการในรูปของค่านิยมได้ให้ประโยชน์ในการสนองต่อการบงการของสังคมเท่ากับสนองความต้องการของบุคคล เมื่อไหร่ก็ตามที่การบงการกับความความต้องการได้แปลงรูปเป็นค่านิยมแล้ว เราก็สามารถที่จะได้เอียง อ้างอิงและให้เหตุผลได้ว่าเป็นสิ่งที่ตนปรารถนาและสังคมยอมรับได้ด้วย เช่น ความต้องการทางเพศซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมตั้งกฎเกณฑ์บังคับเอาไว้อย่างละเอียดก็ได้มีการแปลงรูปมาเป็นค่านิยมของความรัก ความสนิทสนม และพันธะทางจิต หรือความต้องการที่จะฟังฟังผู้อื่นจะแสดงผลออกมาในรูปของค่านิยมเกี่ยวกับความนบอบ เชื้อฟังจงรักภักดีหรือเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น

4. ค่านิยมกับลักษณะบุคลิก

แนวคิดเรื่องลักษณะบุคลิกนั้นเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาทางบุคลิกภาพได้ศึกษามานาน แนวคิดนี้มีความหมายรวมไปถึงว่าลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะที่คงที่ ไม่ยืดหยุ่น ไม่เปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ที่ต่างกันยากที่จะพบว่ามีการศึกษาทดลองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบุคลิก อาจจะเป็นเพราะตัวแนวคิดลักษณะบุคลิกนี้เองไม่เปิดโอกาสให้มีการทดลองขึ้น สิ่งที่มีจะทำกันในเรื่องนี้ คือ การหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกต่างๆแล้วนำไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ ไม่มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคลิกอันเกิดจากผลของการศึกษาหรือผลของการผ่านกระบวนการจิตบำบัด แม้ว่านักจิตบำบัดเองมักจะกล่าวถึงผลกระทบของการบำบัดที่มีต่ออุปนิสัย ต่อความต้องการ ต่อทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและพฤติกรรม แต่แทบจะไม่เคยกล่าวถึงผลของการบำบัดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคลิกเลย

บุคลิกของคนๆหนึ่งถ้ามองจากสายตาของนักจิตวิทยาบุคลิกภาพก็คือ กลุ่มลักษณะที่ตายตัวและลักษณะเหล่านี้สามารถจะถอดความออกมาในรูปของระบบค่านิยมได้ ฉะนั้น คนๆหนึ่ง

ซึ่งถูกบ่งชี้จากภายนอกว่าเป็นคนแบบ “วางอำนาจ” อาจจะถูกบ่งชี้ภายในว่าเป็นผู้ที่มีค่านิยมในเรื่อง “ความอ่อนน้อมเชื่อฟัง” “ความสะอาด” และ “ความสุภาพค่อนข้างสูง” และจะให้ค่านิยมต่อ “ความใจกว้าง” “การเป็นผู้มีการศึกษาสูง” และ “มีความคิดสร้างสรรค์” ค่อนข้างต่ำ ในขณะที่อีกคนหนึ่งซึ่งถูกบ่งชี้ว่าเป็นผู้ที่ชอบเก็บอาจจะแสดงตัวเองออกมาในรูประบบค่านิยมว่าเป็นผู้ให้ค่านิยมสูงแก่ “ความรู้” “วิชาการ” “ความเป็นปราชญ์” และ “การใช้ชีวิตของผู้คงแก่เรียน” มากกว่าเรื่อง “มนุษยสัมพันธ์” “การมีชื่อเสียงเกียรติยศ” และ “ความสนุกสนานรื่นเริง” เป็นต้น

การมองคนเป็นระบบค่านิยมมากกว่าเป็นกลุ่มลักษณะบุคลิกตายตัวนั้นมีข้อที่เป็นประโยชน์มากข้อหนึ่ง คือ ถ้าเรามองคนเป็นระบบค่านิยม คนสามารถถูกมองว่ามีการเปลี่ยนแปลงได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้ก็มีผลสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมของเขาจึงสามารถจะสะท้อนภาพทางสังคมได้ด้วย ในทางตรงกันข้ามแนวคิดของลักษณะบุคลิกไม่เปิดโอกาสให้มองคนว่ามีการเปลี่ยนแปลงได้เลยซึ่งเป็นสาเหตุที่แนวคิดบุคลิกภาพไม่ได้รับความสนใจจากนักจิตวิทยาสังคม นักสังคมวิทยา รวมทั้งนักศึกษาทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากเท่าที่ควร

5. ค่านิยมกับความสนใจ

หลายคนยังเข้าใจสับสนเรื่องค่านิยมกับความสนใจ นักวิชาการบางท่านได้ตีความว่าค่านิยม หมายถึง สิ่งที่เราสนใจ ความหมายของ ค่านิยม จึงเท่ากับ ความสนใจ ความหมายเดิมของค่านิยมจึงแคบ

เนื่องจากความสนใจเป็นเพียงการแสดงออกแ่งมุมหนึ่งของอีกหลายๆแ่งมุมของค่านิยม เพราะฉะนั้นความสนใจจึงมีส่วนประกอบบางประการที่ค่านิยมมี ความสนใจอาจจะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกของความต้องการ ซึ่งอาจจะนำการกระทำประเมินเปรียบเทียบตนเองและผู้อื่น และความสนใจอาจทำหน้าที่ในการปรับตัว ป้องกันตัว ใฝ่หาความรู้และการแสดงความสามารถของตนให้ประจักษ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความสนใจเป็นแนวคิดที่แคบกว่าค่านิยมแน่นอน เนื่องจากว่าความสนใจไม่สามารถจะถูกจัดกลุ่มเข้าเป็นวิถีปฏิบัติที่คิดว่าดีที่สุดหรือจุดหมายปลายทางของชีวิตได้ นอกจากนั้นก็ยังเป็นการยากที่จะได้แย้งว่าความสนใจเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติหรือมีคุณสมบัติของการต้องปฏิบัติในตัวเอง และเนื่องจากความสนใจของคนมีจำนวนมากมายและแตกต่างกัน จึงยากที่จะกล่าวได้ว่าความสนใจของคนในสังคมมีจำนวนจำกัด และสามารถจะจัดเข้าเป็นระบบความสนใจซึ่งใช้เป็นฐานของแผนทั่วไปสำหรับการกระทำ นำ

การตัดสินใจหรือแก้ความขัดแย้งได้ ฉะนั้น ความสนใจจึงมีความคล้ายคลึงกับทัศนคติมากกว่า ค่านิยม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าค่านิยมมีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวคิดอื่นๆ อย่างไรก็ตาม Rath *et al.* (1978) ได้เสนอระบบการตรวจสอบค่านิยมที่แท้จริงของบุคคล โดยใช้เกณฑ์ตรวจสอบสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลเลือกหลังจากที่มีการพิจารณาจากผลที่จะได้รับ โดยการเลือกนั้นจะต้องไม่เป็นการถูกบังคับ และไม่ใช่ว่าการยอมรับสิ่งที่มีอยู่เพียงสิ่งเดียว เมื่อเลือกค่านิยมนั้นมาแล้วจะต้องนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ถนอมและเทิดทูน นำมาเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติอย่างเปิดเผยในระยะเวลายาวนาน

ค่านิยมมนุษย์ต่อสัตว์ป่า

ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติว่าความเข้าใจทางด้านมนุษยมิติมีความสำคัญต่อการจัดการสัตว์ป่า ดังนั้น การศึกษาค่านิยมของมนุษย์ต่อสัตว์ป่าจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการสัตว์ป่าได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจาก ค่านิยมมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญ และยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือเป็นสิ่งที่ช่วยตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ มีลักษณะยั่งยืน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ยาก ความเข้าใจในเรื่องค่านิยมของมนุษย์ต่อสัตว์ป่าจะช่วยให้เราสามารถวางแผนในการจัดการการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าได้อย่างถูกต้อง มีผู้สนใจทำการศึกษาในเรื่องนี้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Fulton and Manfreda (1995) ได้ทำการศึกษาความสำคัญของค่านิยมต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาและทดสอบโมเดลในการวัดค่านิยมที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางด้านสัตว์ป่า 2) เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงในการใช้ค่านิยมทำนายทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น 3) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่าทัศนคติเป็นตัวกลางของความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ค่านิยมต่อสัตว์ป่าก่อให้เกิดความผันแปรทางด้านทัศนคติต่อกิจกรรมล่าสัตว์/ตกปลา และกิจกรรมดูสัตว์ก่อนข้างสูง ในทางกลับกันทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่

เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการทดสอบสมมติฐานด้านการเป็นตัวกลางของทัศนคติพบว่าได้ผลแตกต่างกัน โดยได้ผลว่าค่านิยมส่งผลโดยตรงต่อการมีทัศนคติในการประกอบกิจกรรมไปจนถึงไม่ส่งผลใดๆทั้งสิ้น

ต่อมา Fulton *et al.* (1996) ได้อธิบายว่า ความแตกต่างของค่านิยมของแต่ละบุคคลสามารถศึกษาได้จากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้น เมื่อได้นำแนวคิดเรื่องนี้มาศึกษาค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของชาวสหรัฐอเมริกาพบว่า ชาวอเมริกันมีตั้งแต่ค่านิยมในการคุ้มครองสัตว์ป่าไปจนถึงค่านิยมในการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า โดยผู้ที่มีค่านิยมในการคุ้มครองสัตว์ป่าเห็นว่าสัตว์ป่ามีสิทธิเท่าเทียมกับมนุษย์ และต่อต้านการค้าสัตว์ ตกปลาและการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าในด้านอื่นๆ ในขณะที่ผู้ที่มีค่านิยมในการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าเห็นว่าสัตว์ป่าไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับมนุษย์ การล่าสัตว์และการตกปลาเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ นอกจากค่านิยมทั้งสองข้างต้นแล้ว ค่านิยมที่พบสูงในอันดับต่อมาคือ ความชื่นชอบสัตว์ป่า โดยพบว่า ผู้ที่มีความชื่นชอบสัตว์ป่ามากจะให้ความสำคัญต่อสัตว์ป่าในการใช้ชีวิตประจำวันและในอนาคตมากขึ้นตามไปด้วย

Manfredo and Dayer (2004) ได้สรุปเพิ่มเติมว่า ความเข้าใจในเรื่องค่านิยมต่อสัตว์ป่าของมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการคาดคะเนทัศนคติและบรรทัดฐานที่บุคคลมีต่อสัตว์ป่านั้นๆได้ เนื่องจากค่านิยมมีผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ (ล่าสัตว์ ตกปลา ดูสัตว์) และการคุ้มครองสัตว์ป่ามีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติและแผนงานในการจัดการสัตว์ป่า

Tanakanjana and Saranet (2005) ได้ทำการทดสอบวิธีการเก็บข้อมูลด้านค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 13 ประการของชาวไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 11 ประการด้วยกัน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า การอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสัตว์ป่า การอนุรักษ์สัตว์ป่า อันตรายจากสัตว์ป่า ความรู้สึกรักและรักสัตว์ป่า ความสนใจและความชื่นชอบสัตว์ป่า ความเคารพสัตว์ป่า ความโกรธสัตว์ป่า ความเกลียดสัตว์ป่า ความชอบและไม่ชอบสัตว์ป่า ค่านิยมที่ไม่พบจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการล่าสัตว์และการตกปลา รวมถึงความเชื่อถือด้านเทคโนโลยีในการจัดการสัตว์ป่า

Kellert (1996) ได้สรุปค่านิยมพื้นฐานที่มนุษย์มีต่อสัตว์ป่าและธรรมชาติ 9 ข้อ ดังนี้
 1) Utilitarian คือ การให้ความสำคัญกับใช้ประโยชน์ธรรมชาติหรือวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ 2) Naturalistic คือ การได้รับประสบการณ์ตรงและการสำรวจธรรมชาติ 3) Ecologicistic Scientific คือ

การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่และความสัมพันธ์ในธรรมชาติอย่างเป็นระบบ 4) Aesthetic คือ ค่านิยมทางด้านกายภาพหรือความงามของธรรมชาติ 5) Symbolic คือ การใช้ธรรมชาติเป็นสื่อทางด้านภาษา หรือความคิด 6) Humanistic คือ ความรู้สึกผูกพัน รักธรรมชาติ 7) Moralistic คือ การให้ความเคารพต่อธรรมชาติ 8) Dominionistic คือ การเอาชนะ การควบคุม การครอบครองธรรมชาติ 9) Negativistic คือ ความกลัว รังเกียจ ความรู้สึกแปลกแยกจากธรรมชาติ

ต่อมาในปีเดียวกัน Kellert (1996) ได้นำเสนอการพัฒนาค่านิยมต่อสัตว์และธรรมชาติ สำหรับเด็กในวัยต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 17 ปี โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่มอายุ ได้แก่ 1) อายุ น้อยกว่า 6 ปี มีลักษณะค่านิยมที่มองตัวเองเป็นศูนย์กลาง แสดงความรู้สึกกลัวธรรมชาติ มีความเพิกเฉยต่อสัตว์ที่ไม่คุ้นเคย มีความรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับสัตว์ และ 2) อายุ 6-9 ปี เป็นวัยที่เริ่มแสดงความชื่นชมต่อสัตว์ มีความเข้าใจสัตว์มากขึ้น เช่น สัตว์มีความรู้สึก รู้จักความเจ็บปวด 3) อายุ 9-12 ปี เป็นวัยที่มีความเข้าใจต่อโลกของสัตว์ป่ามากขึ้นเป็นอย่างมาก อยากรู้อเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์มากขึ้น และ 4) อายุ 13-17 ปี เป็นวัยที่เริ่มมีการแสดงหรือเข้าใจความรู้สึกที่เป็นนามธรรมเกี่ยวกับสัตว์ เช่น ความเมตตา เป็นวัยที่สามารถมีความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ได้

Mumbray (n.d.) ได้นำค่านิยมพื้นฐานที่มนุษย์มีต่อสัตว์ป่าทั้ง 9 ข้อของ Kellert มาพัฒนาเป็นการสื่อความหมายสำหรับผู้ที่มีค่านิยมแตกต่างกันด้วยการนำเสนอวิธีการในการสื่อความหมาย โดยนักสื่อความหมาย

การวัดค่านิยม

การวัดค่านิยมนั้นสามารถวัดได้จากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกของบุคคลต่างๆ ได้ เช่น ความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้สึก ทักษะคิดหรืออุดมการณ์ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นในลักษณะต่างๆ กัน เช่น การงาน อาชีพ การสนทนา การเขียน ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เป็นต้น การสังเกตค่านิยมของมนุษย์ทำได้โดยการสังเกตสิ่งที่บุคคลเลือก ทิศทางความสนใจ คำพูด และการสนทนา (ณัฐวุฒิ, 2542)

สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดค่านิยมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องมือที่ใช้วัดความสนใจ ทักษะคิด หรือบุคลิกภาพ ขั้นแรกของการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม คือ การกำหนดค่านิยมที่จะวัด เช่น ความมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หลังจากนั้นเป็นขั้นตอนการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้

ทราบว่าคุณนิยามที่กำหนดนั้นมีลักษณะอย่างไร และเพื่อนำไปกำหนดนิยามหรือกรอบความหมายของสิ่งที่ต้องการวัดให้ชัดเจนขึ้น ในการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดคุณนิยามนั้นสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบรายงานตนเองหรือแบบสอบถาม ซึ่งแต่ละวิธีการมีจุดดีและจุดด้อยแตกต่างกัน เช่น จุดด้อยของการสัมภาษณ์ คือ ไม่สามารถควบคุมความตรงไปตรงมาของผู้ตอบคำถามได้ แบบรายงานตนเองหรือแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่สามารถออกแบบได้หลากหลาย อาจเป็นภาษาหรือภาพ มีตัวเร้าเป็นคำถามหรือเป็นสถานการณ์ให้ผู้ตอบตอบคำถามจากตัวเร้าเหล่านั้น โดยผู้ออกแบบสอบถามสามารถกำหนดลักษณะของคำตอบได้ เช่น ให้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น ขั้นตอนต่อมาคือ ผู้สร้างเครื่องมือจะต้องเลือกแบบของการเขียนคำถามและคำตอบและสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละคำตอบ ไม่ว่าจะ เป็นคำตอบแบบมีตัวเลือก หรือคำตอบแบบให้ผู้ตอบเติมคำตอบในช่องว่างซึ่งจะต้องกำหนดคะแนนของแนวคำตอบแต่ละแนว หลังจากนั้นจึงนำมาตรวจสอบข้อความโดยให้ผู้ที่มีความชำนาญช่วยตรวจสอบ และศึกษาอำนาจจำแนกรายข้อเพื่อที่จะทราบว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถจำแนกผู้ที่มีคุณนิยามแตกต่างกันได้หรือไม่ ขั้นตอนต่อมา คือการนำข้อสอบมาจัดเป็นชุด โดยพิจารณาให้จำนวนข้อของแต่ละชนิดคุณนิยามมีจำนวนเท่ากันเพื่อทำให้แปลความหมายของคะแนนได้ง่าย ถ้าหากเป็นคุณนิยามเดียวควรเลือกข้อที่ดี ให้ครอบคลุมตามนิยาม ต่อมาจึงนำมาทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทดสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างเครื่องมือ คือ การหาเกณฑ์ปกติซึ่งจะสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ถูกทดสอบมีคุณนิยามอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนทั่วไป (ณัฐวุฒิ,2542; ล้วนและอังคณา,2543)

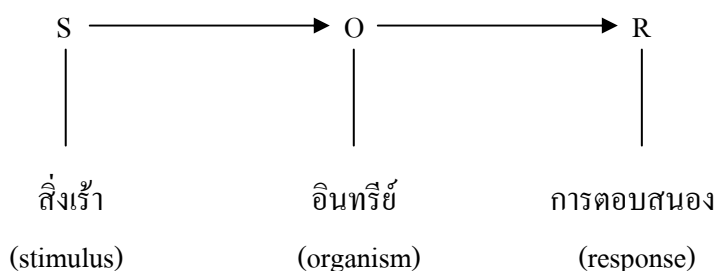
พฤติกรรม

แนวคิดพื้นฐาน

พฤติกรรม คือ การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นทั้งภายในและภายนอกโดยเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย ผ่านการใคร่ครวญมาก่อน หรือเป็นไปอย่างไม่รู้ตัว และสามารถสังเกตเห็นได้โดยตรงหรือโดยทางอ้อม พฤติกรรมแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) พฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมปกปิด (covert behavior) หมายถึง การกระทำที่บุคคลอื่นไม่สามารถมองเห็นได้หรืออาจสังเกตเห็นได้ยาก เพราะเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรม ได้แก่ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม 2) พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมเปิดเผย (overt behavior) หมายถึง การกระทำ หรือ การแสดงออกที่บุคคลอื่น

สามารถสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัสโดยตรง เช่น การได้ยินเสียงคนคุยกัน หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตเพื่อได้ข้อมูล เช่น การเดินของหัวใจ คลื่นสมอง ความดันโลหิต เป็นต้น การกระทำหรือพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมภายในเสมอ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านกลุ่มสังคม (ชูดา, 2525; ถวิล, 2545; นภวรรณ, 2547)

นักจิตวิทยากล่าวกันว่าพฤติกรรมทุกอย่างมีสาเหตุ อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่เหมือนกันอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ เนื่องจากคนเรามีความรู้สึกรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกัน การกระทำก็ย่อมแตกต่างกัน หรือในอีกกรณีหนึ่งคือ สาเหตุที่แตกต่างกันสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมือนกันได้ สาเหตุแห่งพฤติกรรมนั้นเรียกล่าสิ่งเร้า (stimulus) โดยสิ่งเร้าจะกระตุ้นต่ออินทรีย์ (organism) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำต่อสิ่งเร้า เรียกว่า ปฏิกริยาตอบสนอง (response) ซึ่งเขียนให้เห็นเป็นรูปแบบได้ดังนี้ (กันยา, 2532; ถวิล, 2545)

ภาพที่ 4 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของการเกิดพฤติกรรมของบุคคล
ที่มา: กันยา (2532)

จากแผนภูมิมองค์ประกอบเกิดการเกิดพฤติกรรมของบุคคล กันยา (2532) และ ถวิล(2545) อธิบายของค์ประกอบต่างๆไว้ดังนี้

สิ่งเร้า (stimulus) หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มาอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่ออินทรีย์แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ 1) สิ่งเร้าภายนอก (external stimulus) หรือ สิ่งแวดล้อมภายนอก (explicit environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกร่างกายของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งมีผลกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรม เช่น เพื่อน รูปภาพ แสง ควันบุหรี การชมเชย การติเตียน ขนบธรรมเนียมประเพณีและหลักศีลธรรม เป็นต้น และ 2) สิ่งเร้าภายใน (internal

stimulus) หรือสิ่งแวดล้อมภายใน (implicit environment) หมายถึง การทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายของมนุษย์ ซึ่งจะกระตุ้นอินทรีย์ ทำให้รู้สึกหิว กระจาย เหนื่อยล้า เจ็บปวด

อินทรีย์ (organism) หมายถึง มนุษย์ หรือสัตว์ที่นำมาใช้ในการทดลอง

การตอบสนอง (response) หมายถึง พฤติกรรมที่อินทรีย์แสดงออกมา เช่น การยิ้ม (ตอบสนองเมื่อมีอินทรีย์เป็นสิ่งเร้า) การนอนหลับ (ตอบสนองเมื่อมีความเหนื่อยล้าเป็นสิ่งเร้า) เป็นต้น

วิกาพร (2543) ได้สรุปปัจจัยส่วนบุคคลที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ไว้ 8 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. ความต้องการ (need) หรือ แรงจูงใจ (motivation) หมายถึง พลังที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด
2. การรับรู้ (perception) หมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลแปลหรือตีความหมายของการรู้สึกสัมผัสที่ได้รับจากการมองเห็น จมูกได้กลิ่น หูได้ยินเสียง ลิ้นรู้รส ผิวหนังรับรู้การสัมผัส ฯลฯ โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง
3. การเรียนรู้ (learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือการฝึกหัด พฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการพัฒนา วุฒิภาวะหรืออิทธิพลของยาหรือสารเคมี ไม่จัดเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้
4. ความเชื่อ (belief) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ หรือเจตคติที่บุคคลมีต่อโลก และต่อปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นการยอมรับในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการยอมรับเช่นนี้อาจเกิดจากการใช้เหตุผลหรืออาจเกิดจากศรัทธาโดยไม่มีเหตุผลก็ได้ เมื่อบุคคลมีความเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เขาจะยอมรับว่าสิ่งนั้นเป็นจริงหรือมีอยู่จริง
5. ความสนใจ (interest) ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดง เลือกลง หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมหนึ่งๆ หรือความใส่ใจที่มีต่อวัตถุ คน หรือสิ่งของ

6. ทักษะ (attitude) หมายถึง การแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ ความคิด หรือเหตุการณ์ต่างๆ ทักษะเป็นตัวการสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ การเข้าใจเรื่องทักษะทำให้เราสามารถเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของคนนั้นได้

7. อารมณ์ (emotion) หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกิดความปั่นป่วนเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ทำให้เกิดภาวะที่ผิดไปจากธรรมดา เช่น หัวใจเต้นแรงขึ้น มือสั่น คอแห้ง อารมณ์จะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันใด ซึ่งกว่าจะสงบลงได้ต้องใช้เวลาานาน แต่จะนานเพียงใดขึ้นอยู่กับความแรงของอารมณ์บุคคล สิ่งเร้า และสภาพการณ์ในขณะนั้น

8. ค่านิยม (value) หมายถึง การให้ค่าแก่สิ่งต่างๆ ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ ชอบหรือไม่ชอบ เช่น เราให้ค่าแก่ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา เป็นต้น ค่านิยมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสิ่งกำหนดและช่วยขัดเกลาพฤติกรรมมนุษย์ในสังคม

สำหรับปัจจัยด้านกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากกลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล และเป็นสาเหตุของพฤติกรรม 4 ประเภท คือ 1) พฤติกรรมเกี่ยวกับการชักจูงใจ 2) การทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตามอันเนื่องมาจากต้องทำตามบรรทัดฐานของกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มของตนและขนาดของกลุ่ม 3) การทำให้เกิดการทำตาม และ 4) การทำให้บุคคลเชื่อฟัง (สิทธิโชค, 2546)

การศึกษาวัดพฤติกรรม

การศึกษาวัดพฤติกรรมเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาของการวิจัยโดยใช้เครื่องมือวิจัยทางสังคม สามารถศึกษาได้ใน 2 ลักษณะ คือ การวัดพฤติกรรมโดยตรง (direct measurement) ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการวัดพฤติกรรมโดยทางอ้อม (indirect measurement) ได้แก่ การตรวจสอบร่องรอยของกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์บุคคลที่สามที่เกี่ยวข้อง (นภวรรณ, 2547)

การสังเกต (observation) เป็นการเก็บข้อมูลโดยอาศัยประสาทสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะหูและตา โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ผู้ที่ทำการสังเกตควรจะต้องศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จะสังเกตมาแล้วเป็นอย่างดีและจะต้องทำการบันทึกผลของการสังเกตโดยทันที แบบบันทึกในการ

สังเกตมี 2 ประเภท คือ แบบบันทึกที่กำหนดเค้าโครงสิ่งที่จะทำการบันทึกไว้ล่วงหน้า (structured observation form) และแบบบันทึกที่ไม่ได้กำหนดเค้าโครงสิ่งที่จะทำการบันทึก (unstructured observation form) ในการสังเกต ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือไม่ก็ได้ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมผู้สังเกตสามารถแสดงความคิดเห็นและซักถามได้ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมผู้สังเกตสามารถมองดูได้เพียงอย่างเดียว ไม่กระทำตนเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกสังเกต วิธีการนี้จะทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรมในสภาพที่ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันได้ อย่างไรก็ตาม เป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลามากและต้องทำติดต่อกันหลายครั้ง ข้อควรระวังในการสังเกตคือ ผู้สังเกตจะต้องมีความเป็นกลาง หรือไม่อคติ และมีความละเอียดถี่ถ้วน และต้องสังเกตให้เป็นระบบและมีการบันทึกอย่างเป็นระบบ (นภวรรณ, 2547)

การใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้ชุดคำถามหรือรายการคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการหาคำตอบให้คนจำนวนหนึ่งตอบ เหมาะสำหรับศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก โดยบุคคลเหล่านั้นอาจอยู่ห่างไกลกระจัดกระจายมาก หรือพฤติกรรมที่ต้องการทราบ เป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ผู้ศึกษาไม่สามารถจะย้อนไปดูพฤติกรรมนั้นได้ในบางกรณีผู้ศึกษามีความต้องการที่จะทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาพฤติกรรมโดยวิธีนี้ ผู้ถูกศึกษาสามารถที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปกปิด หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่น และสามารถที่จะให้ข้อมูลในเวลาใดก็ได้ โดยผู้ถูกศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้ (สุพล, 2546) รูปแบบของการตั้งคำถามแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำถามปลายปิด (closed-end) เป็นคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดตัวเลือกไว้ให้ผู้ตอบล่วงหน้า สามารถนำคำตอบทั้งหมดจัดลงในตัวเลือกที่กำหนดได้ทั้งหมด 2) คำถามปลายเปิด (open-end) เป็นคำถามที่เว้นช่องว่างให้เติมคำตอบ โดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบใช้คำพูดอย่างอิสระในการตอบคำถามแต่ละข้อ(นภวรรณ, 2547)

การสัมภาษณ์ (interview) มีอยู่หลายแบบ แต่วิธีการที่ใช้กันมากมี 2 แบบ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) กับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดแบบฟอร์มและข้อคำถามไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามไปตามลำดับที่จัดไว้ ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดข้อคำถามไว้อย่างแน่นอน แต่อาจร่างคร่าวๆไว้เพื่อเป็นแนวทาง หลักการที่สำคัญของการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะใช้วิธีการใด คือ การที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกสบายใจ

มีความเป็นมิตร คำถามต้องเข้าใจง่าย ไม่เป็นข้อความที่ยาว ไม่ใช่ศัพท์ยาก วิธีการสัมภาษณ์เป็นการ วัตถุประสงค์ออกมาในเชิงคุณภาพ ผลที่ได้จึงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้สัมภาษณ์ (ถวิล, 2545 ; นภวรรณ, 2547)

พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยที่ประกาศขึ้นในปี พ.ศ. 2505 มีเนื้อที่ 1,353,471.53 ไร่ ครอบคลุม 4 จังหวัด 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอมวกเหล็ก อำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี อำเภอประจันตคาม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก (กองอุทยานแห่งชาติ, 2529; กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2549)

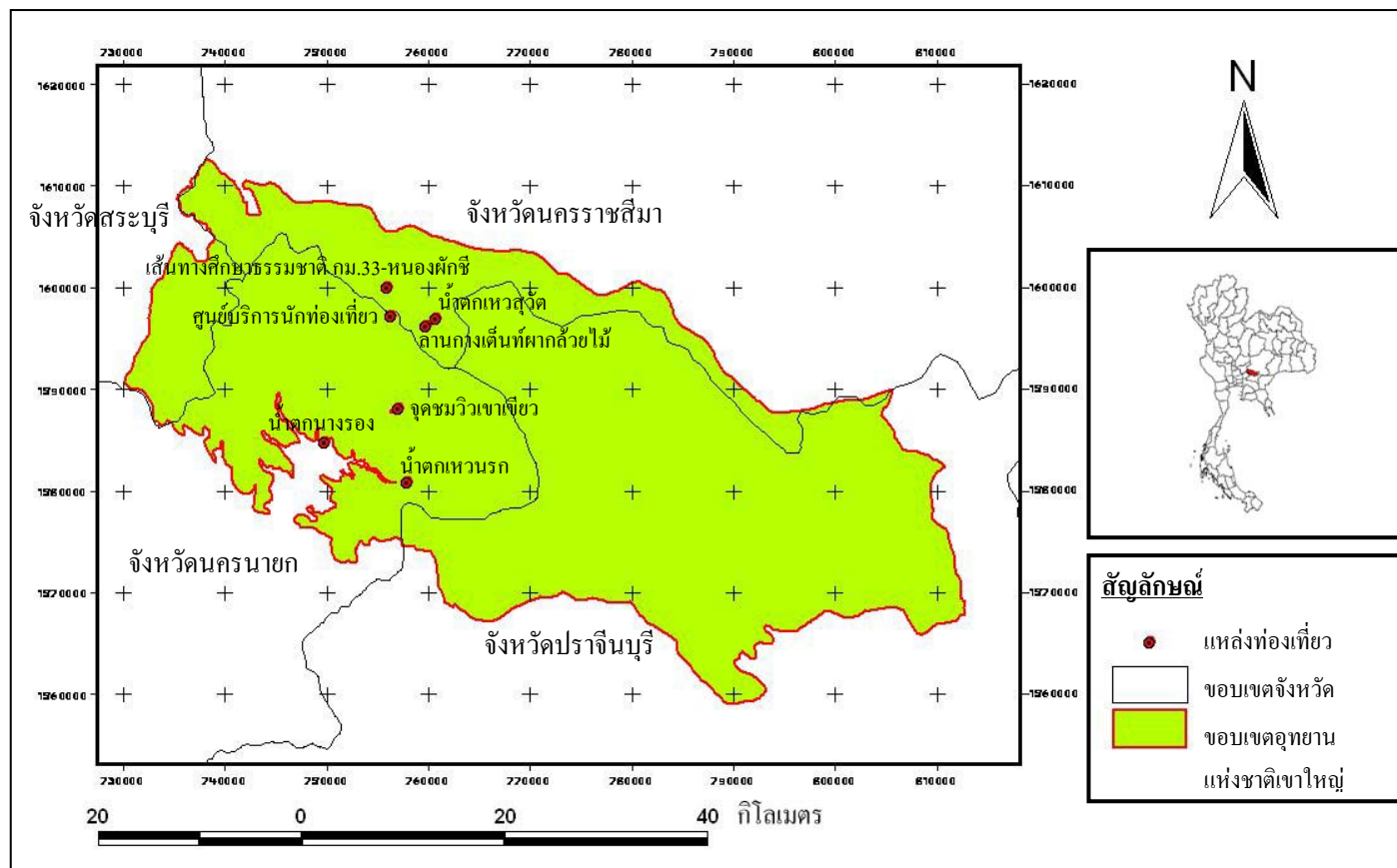
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับได้รับสมญานามว่า เป็นอุทยานมรดกแห่งอาเซียน(Asian Heritage) และในปี พ.ศ. 2548 องค์การยูเนสโกยังได้ประกาศให้บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่คุ้มครองใกล้เคียง อันประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ “ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” เนื่องจากมีความโดดเด่นในฐานะที่เป็นตัวแทนของกระบวนการทางธรณีวิทยาที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอันก่อให้เกิดแผ่นดินที่เป็นผืนป่ากว้างใหญ่ ประกอบด้วยระบบนิเวศที่หลากหลาย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพรรณพืชและสัตว์ป่ามากมาย รวมทั้งเป็นแหล่งกักเก็บน้ำและเป็นต้นกำเนิดของสายน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่ง (วรพงษ์และพิสิทธิ์, 2548; กรมทรัพยากรธรณี, 2548)

สภาพทั่วไปของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นพื้นที่ด้านตะวันตกของเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งสูงโดดเด่นขึ้นมาจากที่ราบภาคกลางแล้วก่อตัวเป็นแนวเขตของที่ราบสูงโคราช มีเขาร่มเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดโดยมีความสูง 1,351 เมตร และยังประกอบด้วยทุ่งกว้างสลับกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ด้านทิศเหนือและตะวันออกพื้นที่จะลาดลง ทางทิศใต้และตะวันตกเป็นที่สูงชันไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญถึง 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำนครนายก อยู่ในพื้นที่ทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเกษตรกรรม

และระบบทางเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคนี้ แม่น้ำทั้ง 2 สายนี้ มาบรรจบกันที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา กลายเป็นแม่น้ำบางปะกงแล้วไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำลำตะคองและแม่น้ำพระเพลิง อยู่ในพื้นที่ทางทิศเหนือ ไหลไปหล่อเลี้ยงพื้นที่เกษตรกรรมของที่ราบสูงโคราช ไปบรรจบกับแม่น้ำมูลซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของภาคอีสานตอนล่าง ไหลลงสู่แม่น้ำโขง ห้วยมวกเหล็ก อยู่ทางทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือ มีปริมาณน้ำไหลตลอดทั้งปีและให้ประโยชน์ทางการเกษตร โดยเฉพาะ การปลูกสัตว์ของภูมิภาคนี้ ไหลลงสู่แม่น้ำป่าสัก ที่อำเภอมวกเหล็ก (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2549)

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความหลากหลายทางชีวภาพค่อนข้างสูง โดยมีชนิดป่าต่างๆ ได้แก่ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และทุ่งหญ้า มีพันธุ์พืชไม่ต่ำกว่า 2,500 ชนิด นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งที่สัตว์ป่าชุกชุมมาก ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมไม่ต่ำกว่า 70 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก รวมกัน 70 ชนิด นก 340 ชนิด แมลง มากกว่า 5,000 ชนิด เฉพาะผีเสื้อมีรายงานพบว่า 216 ชนิด สัตว์ป่าที่สามารถพบเห็นได้ตามโอกาส เช่น เก้ง กวาง เลียงผา หมู เม่น ชะมด อีเห็น ชะนิมือขาว ชะนิมังกูญ พญากระรอก นกเงือก และนก ชนิดต่างๆ รวมถึงเป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่สำคัญอัน ได้แก่ ช้างป่า เสือโคร่ง วัวแดง และ กระทิง (กองอุทยานแห่งชาติ, 2529; กรมทรัพยากรธรณี, 2548)

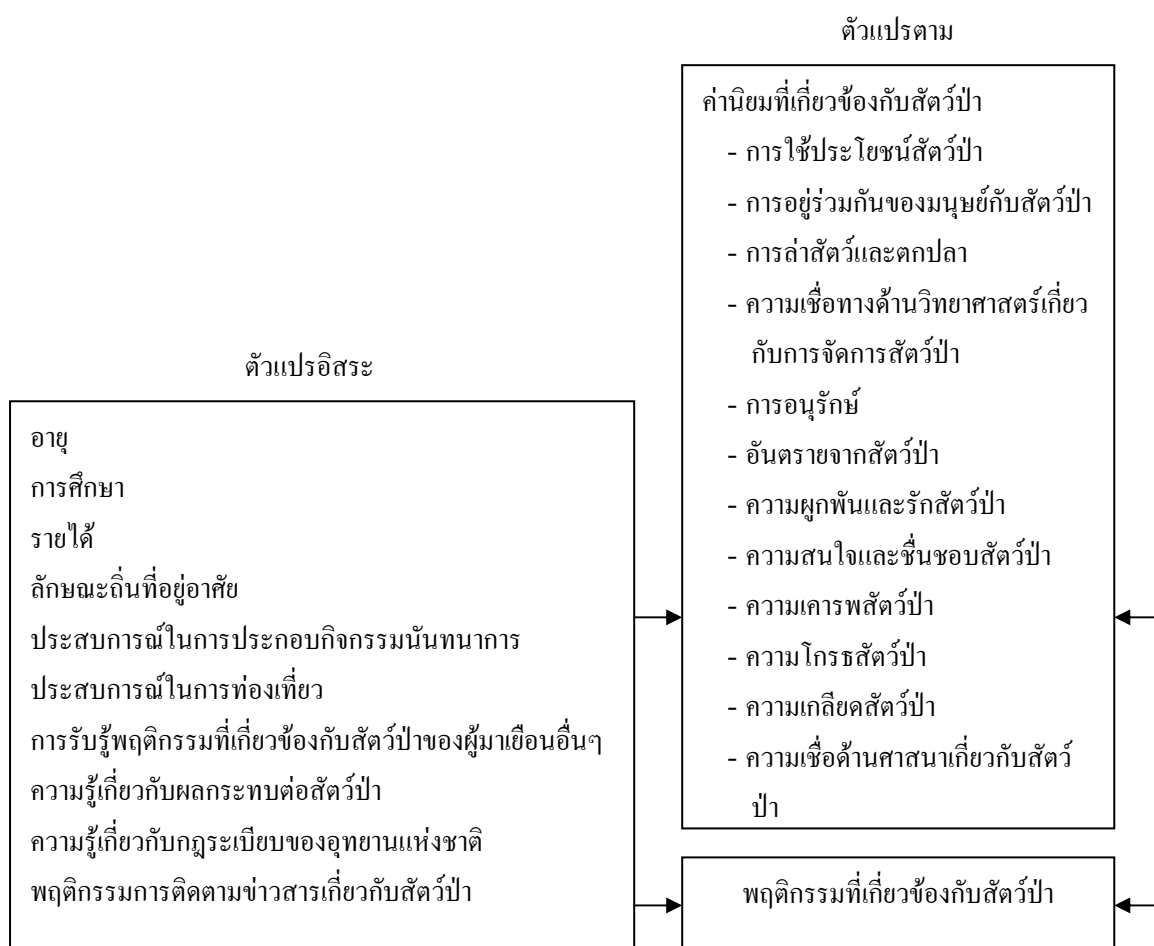
นอกจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยพันธุ์พืชและสัตว์ป่าแล้ว ยังเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอื่นๆซึ่งมีความโดดเด่นอีกด้วย อาทิ น้ำตกกว่า 10 แห่ง เช่น น้ำตกเหวนรก น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกวังเหว ยอดเขาต่างๆที่เหมาะสมสำหรับการเดินป่าศึกษาธรรมชาติใน ระยะไกล เช่น เขาร่ม เขาแหลม จุดชมวิวดังๆ เช่น จุดชมวิวกาญจนาภิเษก จุดชมวิวกุหลาบ รวมทั้ง สถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น หนองน้ำ โป่งสัตว์ หอดูดาว ทุ่งหญ้า เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) และเนื่องจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ห่างไกลจากชุมชน มีการคมนาคมที่ค่อนข้างสะดวก สามารถเข้าถึงง่ายจึงเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีผู้มาเยือนมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2549) ดังนั้น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงเป็นแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศอีกด้วย ที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปรากฏตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ที่ตั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
 ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2549)

กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

โดยจากกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1

ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

สมมติฐานที่ 2

อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน อื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

สมมติฐานที่ 3

อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน อื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และ พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

อุปกรณ์และวิธีการ

วัสดุและอุปกรณ์

1. แบบสอบถามผู้มาเยือน
2. อุปกรณ์เครื่องเขียน
3. กล้องถ่ายภาพ
4. คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการ

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดให้ประชากร คือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่เป็นชาวไทย โดยผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาเฉพาะผู้มาเยือนชาวไทยเนื่องจาก การศึกษาเรื่องค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของมนุษย์มีการศึกษาในต่างประเทศแล้ว

สำหรับการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดให้ศึกษาผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป สามารถสื่อสารทำความเข้าใจและตอบแบบสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นได้ โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มาเยือนชาวไทยที่ไปเยือนพื้นที่ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการเก็บข้อมูล (กันยายน- พฤศจิกายน 2549) กลุ่มละ 1 คน จนกระทั่งครบตามขนาดตัวอย่างที่กำหนด และเลือกพื้นที่ที่เป็นตัวแทนในการศึกษาในแหล่งนันทนาการภายในเขตบริการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทุกแหล่งครอบคลุมลักษณะที่หลากหลายของกิจกรรมที่ผู้มาเยือนประกอบในแหล่งเหล่านั้น เช่น บริเวณน้ำตก ลานกางเต็นท์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

สำหรับหน่วยในการวัดของการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นเป้าหมายสำหรับการวิจัยโดยหน่วยในการวัด คือ ปัจเจกบุคคล (individual)

โดยหาขนาดตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษา ตามสูตร Yamane (พวงรัตน์, 2538) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดยที่

n	=	ขนาดตัวอย่าง
N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างกำหนดไว้ที่ 0.05 หมายถึง ในกลุ่มตัวอย่างประชากร 100 ครั้ง มีโอกาสผิดพลาดได้เพียง 5 ครั้ง ถูกต้อง 95 ครั้ง

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตั้งแต่ปี 2539- 2548 มียอดรวมทั้งสิ้น 7,241,038 คน โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อปี จำนวน 724,104 คน ผลจากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ขนาดตัวอย่างในการศึกษาอย่างน้อย 400 ตัวอย่าง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ประกอบด้วยข้อคำถาม 63 ข้อที่สะท้อนถึงค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน 12 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า การอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า การล่าสัตว์และตกปลา ความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า การอนุรักษ์ อันตรายจากสัตว์ป่า ความผูกพันและรักสัตว์ป่า ความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า ความเคารพสัตว์ป่า ความโกรธสัตว์ป่า ความเกลียดสัตว์ป่า และความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยสำรวจความรู้สึกนึกคิดที่สะท้อนถึงค่านิยมต่อสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 60 คน โดยให้ผู้มาเยือนดูรูปภาพสัตว์ป่าในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพช้างในธรรมชาติ ช้างเตะฟุตบอล และตอบคำถามว่ามีความรู้สึกอย่างไรต่อรูปภาพเหล่านั้น

2.1.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อความที่ได้จากการสำรวจว่าสะท้อนค่านิยมประเภทใด และนำข้อความเหล่านั้นมาปรับสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัด

ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 13 ประการจากงานวิจัยของ Tanakanjana and Saranet (2005) ซึ่งดำเนินการร่วมกับคณะนักวิจัยในโครงการ Wildlife Value Global Research มาปรับใช้ร่วมกัน

2.2 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยสำรวจพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมที่พบเห็น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (open-ended question) เพื่อสอบถามนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จำนวน 60 คน โดยมีข้อคำถามดังนี้ 1) ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ท่านมีพฤติกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าบ้าง 2) ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้พบเห็นนักท่องเที่ยวคนอื่นมีพฤติกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าบ้าง

2.2.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 28 ข้อเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้มาเยือนในอุทยานแห่งชาติในทุกรูปแบบที่สามารถส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าทั้งในทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ การล่าเพื่อเกมสกีฬาหรือการเก็บชิ้นส่วนของสัตว์ การรบกวน การปรับเปลี่ยนถิ่นที่อาศัย และการก่อให้เกิดมลพิษ

2.3 ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าและความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 และ 22 ข้อ ตามลำดับ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยการนำความรู้ที่ได้จากการตรวจเอกสารมาตั้งเป็นข้อคำถาม

3. การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้สร้างขึ้นให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม เมื่อตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงทำการทดสอบแบบสอบถามกับผู้มาเยือน คือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม และทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการของ Cronbach (พวงรัตน์, 2538) แล้วแก้ไขปรับปรุง จนกระทั่งได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามในส่วนของค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์

สัตว์ป่าเท่ากับ .71 ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่าเท่ากับ .78 ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลาเท่ากับ .72 ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าเท่ากับ .71 ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์เท่ากับ .79 ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่าเท่ากับ .73 ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่าเท่ากับ .80 ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าเท่ากับ .89 ค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพสัตว์ป่าเท่ากับ .97 ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่าเท่ากับ .71 ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่าเท่ากับ .79 ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่าเท่ากับ .91 และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเท่ากับ .77

สำหรับการทดสอบความเชื่อมั่นของความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร K.R. 21 (พวงรัตน์, 2538) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} * 1 - \frac{\sum x(x-1)}{nS_t^2}$$

เมื่อ	r_{tt}	หมายถึง	ค่าความเชื่อมั่น
	n	หมายถึง	จำนวนข้อ
	$\sum X$	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย
	S_t^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

$$\begin{aligned} \text{ค่าความเชื่อมั่นของ} &= \frac{25}{25-1} * 1 - \frac{17.83(25-17.83)}{25(16.56)} \\ \text{ความรู้เกี่ยวกับ} & \\ \text{ผลกระทบต่อสัตว์ป่า} & \\ &= \frac{25}{24} * 1 - \frac{127.84}{414} \\ &= 1.04 * 0.69 \\ &= 0.72 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าความเชื่อมั่นของ} &= \frac{22}{22-1} * 1 - \frac{18.13(22-18.13)}{22(9.50)} \\
 \text{ความรู้เกี่ยวกับ} & \\
 \text{กฎระเบียบของ} & \\
 \text{อุทยานแห่งชาติ} &= \frac{22}{21} * 1 - \frac{70.16}{209} \\
 &= 1.04 * 0.66 \\
 &= 0.69
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ใช้วัดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า เท่ากับ 0.72 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ใช้วัดความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของ อุทยานแห่งชาติเท่ากับ 0.69 นอกจากนี้ยังได้ทำการคำนวณค่าความยาก (difficulty) ของคำถามวัด ความรู้ดังรายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน – เดือนพฤศจิกายน 2549 โดยเก็บข้อมูล จากผู้มาเยือนใช้วิธีการเก็บขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ (on-site survey) โดยกำหนดให้เก็บ ข้อมูลอย่างต่อเนื่องกระจายตามช่วงเวลา แบ่งเป็นช่วงวันธรรมดาซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการใช้ ประโยชน์เบาบาง และช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้มาเยือนมากที่สุดจนครบจำนวนที่สุ่มตัวอย่าง ได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การให้ค่าคะแนนตัวแปรและการจัดกระทำกับข้อมูล

5.1.1 อายุ : ใช้อายุจริงของผู้มาเยือน

5.1.2 การศึกษา : ให้ค่าคะแนนโดยวิธีการแปลงข้อมูลจากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามจำนวนปีที่ผู้มาเยือนได้รับการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ประถมศึกษาตอนปลาย	ให้ค่าคะแนนเป็น 6
มัธยมศึกษาตอนต้น	ให้ค่าคะแนนเป็น 9
มัธยมศึกษาตอนปลาย / เทียบเท่า	ให้ค่าคะแนนเป็น 12
อนุปริญญา / เทียบเท่า	ให้ค่าคะแนนเป็น 14
ปริญญาตรี	ให้ค่าคะแนนเป็น 16
สูงกว่าปริญญาตรี	ให้ค่าคะแนนเป็น 19

5.1.3 รายได้ : ใช้รายได้จริงของผู้มาเยือน

5.1.4 ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย : ให้ค่าคะแนนโดยจัดระดับตามขนาดชุมชนที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยจากชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่มีความใกล้ชิดธรรมชาติน้อยที่สุดได้ค่าคะแนนต่ำสุด ไปจนถึงชุมชนในชนบทที่มีความใกล้ชิดธรรมชาติมากที่สุดได้ค่าคะแนนสูงสุด ดังนี้

เมืองใหญ่ที่มีประชากร 250,000 คนขึ้นไป	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
เมืองที่มีประชากร 100,000 – 249,999 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 2
เมืองที่มีประชากร 50,000 – 99,999 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 3
เมืองเล็กๆที่มีประชากร 25,000 – 49,999 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 4
เมืองเล็กๆที่มีประชากร 10,000 – 24,999 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 5
ชุมชนที่มีประชากร 5,000 – 9,999 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 6
ชุมชนที่มีประชากรน้อยกว่า 5,000 คน	ให้ค่าคะแนนเป็น 7
หมู่บ้านเล็กๆในชนบทห่างไกลแวดล้อมด้วยพื้นที่เกษตรกรรมและป่าธรรมชาติ	ให้ค่าคะแนนเป็น 8

5.1.5 ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ : ใช้จำนวนครั้งจริงที่ผู้มาเยือนได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

5.1.6 ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว : ใช้จำนวนครั้งจริงที่ผู้มาเยือนได้เดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

5.1.7 การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ : ใช้จำนวนจริงของผู้มาเยือนอื่นๆที่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการรบกวนหรืออันตรายต่อสัตว์ป่าที่กลุ่มตัวอย่างพบเห็น

5.1.8 ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า : ใช้ค่าคะแนนจริงซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ และกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ตอบถูก	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
ตอบผิด	ให้ค่าคะแนนเป็น 0

ผู้วิจัยได้จัดระดับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{25 - 0}{3} = 8.33$$

สามารถแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ได้ดังนี้

คะแนน	0 – 8	ความรู้ระดับต่ำ
คะแนน	9 – 17	ความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน	18 – 25	ความรู้ระดับสูง

5.1.9 ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ : ใช้ค่าคะแนนจริงที่กลุ่มตัวอย่างตอบ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 22 ข้อ และกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ตอบถูก	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
ตอบผิด	ให้ค่าคะแนนเป็น 0

ผู้วิจัยได้จัดระดับความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วได้ผลลัพธ์ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น	$\frac{22-0}{3} = 7.33$	
คะแนน	0 – 7	ความรู้ระดับต่ำ
คะแนน	8 – 15	ความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน	16 – 22	ความรู้ระดับสูง

5.1.10 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า : ให้ค่าคะแนนโดยวิธีการแปลงข้อมูลจากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ไม่เคย	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
เคยบางครั้ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 2
เคยบ่อยครั้ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 3
เคยทำอย่างสม่ำเสมอ	ให้ค่าคะแนนเป็น 4

5.1.11 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า : ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับความคิดเห็นซึ่งสะท้อนถึงค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนจำนวน 12 ด้าน รวมทั้งสิ้น 63 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
ไม่เห็นด้วยปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเป็น 2
ไม่เห็นด้วยเล็กน้อย	ให้ค่าคะแนนเป็น 3
ไม่แน่ใจ	ให้ค่าคะแนนเป็น 4
เห็นด้วยเล็กน้อย	ให้ค่าคะแนนเป็น 5
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเป็น 6
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 7

สำหรับข้อความที่มีความหมายในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้ให้ค่าคะแนนกลับกันกับข้อความอื่นๆ

ผู้วิจัยได้จัดระดับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วได้ผลลัพธ์ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น	$\frac{7-1}{3} = 2$		
คะแนน	1.00 – 3.00	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับต่ำ
คะแนน	3.01 – 5.00	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับปานกลาง
คะแนน	5.01 – 7.00	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับสูง

5.1.12 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า : ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับความถี่ของการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสัตว์ป่าของผู้มาเยือนจำนวน 28 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ไม่เคยทำเลย	ให้ค่าคะแนนเป็น 1
ทำบางครั้ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 2
ทำบ่อยครั้ง	ให้ค่าคะแนนเป็น 3
ทำเป็นประจำ	ให้ค่าคะแนนเป็น 4

สำหรับข้อความในเชิงบวก ผู้วิจัยได้ให้ค่าคะแนนกลับกัน และผู้วิจัยได้จัดระดับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{4 - 1}{3} = 1$$

คะแนน	1.00 – 2.00	มีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย
คะแนน	2.01 – 3.00	มีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าปานกลาง
คะแนน	3.01 – 4.00	มีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก

5.2 การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลชุดหนึ่งที่เกี่ยวข้องได้ในรูปแบบของการบรรยาย ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของปัจจัยในด้านต่างๆ

5.2.2 ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามแต่ละตัว ซึ่งสามารถอธิบายค่าสถิติต่างๆ ได้ดังนี้

p-value คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานว่าควรใช้ตัวแปรอิสระและค่าคงที่ในสมการหรือไม่ ถ้าค่าที่คำนวณได้มีระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 สามารถนำเอาตัวแปรอิสระและค่าคงที่ไปใช้ในสมการ

Beta คือ สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือ ถ้าค่าตัวแปรอิสระใดมีค่า Beta มาก แสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากกว่าตัวแปรอิสระที่มีค่า Beta น้อย และยังเป็นค่าที่ใช้กำหนดทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือ หากค่าตัวแปรอิสระใดมีค่าเป็นบวกจะมีทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระใดมีค่าเป็นลบจะมีทิศทางตรงกันข้ามกับตัวแปรตาม โดยใช้ t-test ทดสอบนัยสำคัญของค่า Beta แต่ละตัว

R Square คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจมีหน่วยเป็นร้อยละ ใช้อธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม เช่น หากตัวแปรอิสระมีค่า R Square = .357 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณามีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม 35.7% ส่วนอีก 64.3 % เกิดจากตัวแปรอื่นๆที่ไม่ได้นำมาศึกษา

Adjusted R Square คือ ค่า R Square ที่ได้ปรับอยู่ในฐานเดียวกันแล้ว

5.2.3 ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) บรรยายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยมุ่งที่จะตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยไม่ต้องการทราบว่าตัวแปรใดเป็นเหตุ หรือตัวแปรใดเป็นผล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 ซึ่งเครื่องหมายจะบ่งบอกทิศทางความสัมพันธ์และยิ่งค่า r เข้าใกล้ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะยิ่งสูงขึ้น

6. ระยะเวลาทำการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา สํารวจ เก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนจัดทำรายงานผลการศึกษา ในระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ 2549 จนถึง เดือนมีนาคม 2550 รวมระยะเวลาทั้งสิ้นประมาณ 13 เดือน

ผลและวิจารณ์

การศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และพฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และพฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า

1. ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

ผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กระจายตามพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ได้ทั้งสิ้นจำนวน 407 ตัวอย่าง พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน โดยมีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.2 มากที่สุด รองลงมาคืออายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 30.7 โดยผู้มาเยือนมีอายุเฉลี่ย 33.85 ปี สอดคล้องกับการศึกษาสูงสุด ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 58.5 รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า ร้อยละ 11.5 มีรายได้เฉลี่ยทั้งสิ้นประมาณ 28,000 บาท โดยอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทมากที่สุด ร้อยละ 25.8 รองลงมาคือ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 24.3 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เติบโตในเมืองใหญ่ที่มีประชากร 250,000 คนขึ้นไป ร้อยละ 49.4 รองลงมาคือ เมืองที่มีประชากร 100,000-249,999 คน ร้อยละ 12.8 ซึ่งถือได้ว่ามีความใกล้ชิดกับธรรมชาติน้อย รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

n = 407		
ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	34	8.4
21 – 30 ปี	125	30.7
31 – 40 ปี	139	34.2
41 – 50 ปี	83	20.4
มากกว่า 50 ปี	17	4.2
$\bar{x} = 33.85$ ปี S.D. = 10.09		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษาตอนปลาย	13	3.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	3.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	43	10.6
อนุปริญญา / เทียบเท่า	47	11.5
ปริญญาตรี	238	58.5
สูงกว่าปริญญาตรี	46	11.3
รายได้ (บาท/เดือน)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	99	24.3
10,001 – 20,000 บาท	105	25.8
20,001 – 30,000 บาท	78	19.2
30,001 – 40,000 บาท	35	8.6
40,001 – 50,000 บาท	26	6.4
มากกว่า 50,000 บาท	37	9.1
$\bar{x} = 28,519.82$ บาท S.D. = 37,338.05		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		
เมืองที่มีประชากร 250,000 คนขึ้นไป	201	49.4
เมืองที่มีประชากร 100,000 – 249,999 คน	52	12.8
เมืองที่มีประชากร 50,000 – 99,999 คน	39	9.6
เมืองเล็กๆ ที่มีประชากร 25,000 – 49,999 คน	19	4.7
เมืองเล็กๆ ที่มีประชากร 10,000 – 24,999 คน	16	3.9
ชุมชนที่มีประชากร 5,000 – 9,999 คน	22	5.4
ชุมชนที่มีประชากรน้อยกว่า 5,000 คน	21	5.2
หมู่บ้านเล็กๆ ในชนบทห่างไกล แวดล้อมด้วยพื้นที่เกษตรกรรมและป่าธรรมชาติ	33	8.1

2. ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการมาเยือนแหล่งธรรมชาติ และประสบการณ์ด้านนันทนาการ โดยเคยประกอบกิจกรรมนันทนาการซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวในครั้งนี้ 1-5 ครั้งในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 66.6 รองลงมาคือ 6-10 ครั้ง ร้อยละ 15.7 ซึ่งคิดเป็นจำนวนเฉลี่ย 5.23 ครั้งต่อปี และเคยท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 1-5 ครั้งในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 56.0 รองลงมาคือ 6-10 ครั้ง ร้อยละ 22.6 ซึ่งคิดเป็นจำนวนเฉลี่ย 7.09 ครั้งต่อปี มีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการรบกวนหรืออันตรายต่อสัตว์ป่าของผู้มาเยือนรายอื่นน้อยมาก โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่พบเห็นการรบกวนสัตว์ป่าของผู้มาเยือนรายอื่น รองลงมา คือ พบเห็น 1-10 ราย ร้อยละเอ็ดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสพการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ

n = 407		
ประสพการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการในรอบปีที่ผ่านมา (ครั้ง/ปี)		
ไม่เคย	13	3.2
1 – 5 ครั้ง	271	66.6
6– 10 ครั้ง	64	15.7
11– 15 ครั้ง	23	5.7
16 – 20 ครั้ง	10	2.5
มากกว่า 20 ครั้ง	9	2.2
$\bar{x} = 5.23$ ครั้ง/ปี S.D. = 5.97		
จำนวนครั้งที่ได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในรอบปีที่ผ่านมา (ครั้ง/ปี)		
ไม่เคย	11	2.7
1 – 5 ครั้ง	228	56.0
6– 10 ครั้ง	92	22.6
11– 15 ครั้ง	33	8.1
16 – 20 ครั้ง	18	4.4
มากกว่า 20 ครั้ง	17	4.2
$\bar{x} = 7.09$ ครั้ง/ปี S.D. = 7.56		
จำนวนผู้มาเยือนรายอื่นที่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการรบกวนหรืออันตรายต่อสัตว์ป่าที่พบเห็น		
ไม่พบเห็น	227	55.8
1 – 10 ราย	122	30.0
11 – 20 ราย	23	5.7
21 – 30 ราย	24	5.9
มากกว่า 30 ราย	3	0.7
$\bar{x} = 4.72$ ราย S.D. = 10.33		

3. ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า

ผลการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า พบว่า ข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ ความรุนแรงของผลกระทบต่อสัตว์ป่าขึ้นอยู่กับลักษณะของสัตว์ป่า และลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ตอบถูกร้อยละ 92.9 รองลงมา ได้แก่ การส่งเสียงดังไม่ถือเป็นการรบกวนสัตว์ป่า ตอบถูกร้อยละ 91.9 และ การให้อาหารสัตว์ป่าเป็นการช่วยให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น ตอบถูกร้อยละ 91.4 สำหรับข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ สัตว์ป่าที่หยุดนิ่งเมื่อพบนักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ป่าที่สามารถปรับตัวได้ ตอบถูกเพียงร้อยละ 34.6 รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น เล่นน้ำตก ปิกนิก กางเต็นท์เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า ตอบถูกร้อยละ 49.1 และ เวลาที่สัตว์ทำรังเลี้ยงลูก เป็นช่วงที่เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมสัตว์ป่ามาก เนื่องจากสัตว์เคลื่อนที่น้อย สามารถเฝ้าดูได้ง่าย ตอบถูกร้อยละ 59.7 ซึ่งโดยสรุปแล้วผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าในระดับสูง คือทำข้อทดสอบได้คะแนน 18-25 คะแนน มีจำนวนร้อยละ 58.7 รองลงมา ร้อยละ 35.1 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (9-17 คะแนน) และร้อยละ 6.1 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (0-8 คะแนน) รายละเอียดตามตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง	n
1. ความรุนแรงของผลกระทบต่อสัตว์ป่าขึ้นอยู่กับลักษณะของสัตว์ป่า และลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	92.9 (378)	7.1 (29)	407
2. สัตว์ป่าที่เดินหนีออกไปจากนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	75.9 (309)	24.1 (98)	407
3. สัตว์ป่าที่หยุดนิ่งเมื่อพบนักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ป่าที่สามารถปรับตัวได้	34.6 (141)	65.1 (265)	406
4. สัตว์ป่าที่หยุดนิ่งเมื่อพบนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	74.2 (302)	25.1 (102)	404
5. สัตว์ป่าที่เดินเข้ามาหานักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	55.3 (225)	43.7 (178)	403

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง	n
6. การให้อาหารสัตว์ป่าเป็นการช่วยให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น	91.4 (372)	8.6 (35)	407
7. สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่บริเวณเขตบริการ เช่น ลานกางเต็นท์ ร้านค้า สามารถให้อาหารได้เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีความคุ้นเคยกับอาหารจากมนุษย์ดีแล้ว	74.9 (305)	24.8 (101)	406
8. การส่งเสียงดังถือเป็นการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันอันตรายจากสัตว์ป่า	87.7 (357)	12.0 (49)	406
9. การส่งเสียงดังไม่ถือเป็นการรบกวนสัตว์ป่า	91.9 (374)	7.6 (31)	405
10. การพยายามเข้าไปใกล้สัตว์ป่าเพื่อที่จะจำแนกชนิดพันธุ์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่าได้	67.6 (275)	32.2 (131)	406
11. กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าโดยตรง เช่น ถ่าสัตว์ ตกปลา	78.9 (321)	21.1 (86)	407
12. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น เล่นน้ำตก ปิกนิก กางเต็นท์เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	49.1 (200)	50.4 (205)	405
13. การจับถ่ายของเสียในป่าส่งผลกระทบต่อดินแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	77.4 (315)	22.1 (90)	405
14. นักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบสามารถประกอบกิจกรรมในพื้นที่หนึ่งๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวนคน	61.4 (250)	38.1 (155)	405
15. การเลี้ยวความแออัดเข้าไปท่องเที่ยวในป่าลึกที่ไม่ค่อยพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสัตว์ป่า	72.2 (294)	27.8 (113)	407
16. สัตว์ผู้ล่าสามารถตามกลิ่นมนุษย์เข้าไปยังรังนกทำให้อัตราการรอดของลูกนกต่ำลงได้	62.2 (253)	36.4 (148)	401

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง	n
17. เวลาที่สัตว์ทำรังเลี้ยงลูก เป็นช่วงที่เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมสัตว์ป่ามาก เนื่องจากสัตว์เคลื่อนที่น้อย สามารถเฝ้าดูได้ง่าย	59.7 (243)	39.8 (162)	405
18. ดินที่เสื่อมสภาพจะส่งผลกระทบต่อต้นไม้ แต่ไม่ส่งผลใดๆต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า	78.9 (321)	20.4 (83)	404
19. สัตว์ป่าแต่ละชนิดมีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์ต่างกัน	74.7 (304)	25.1 (102)	406
20. การชะล้างพังทลายของหน้าดินลงสู่แหล่งน้ำกระทบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า	88.7 (361)	10.1 (41)	402
21. การตัดถนนในอุทยานแห่งชาติทำให้สัตว์ป่าสามารถเคลื่อนย้ายหรือเชื่อมโยงถึงกันได้ง่ายขึ้น	83.5 (340)	16.0 (65)	405
22. สัตว์ป่าที่มีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์มากสามารถรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยวได้เท่าที่ต้องการ	81.1 (330)	18.4 (75)	405
23. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ลานกางเต็นท์มีส่วนช่วยในการขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าได้	84.0 (342)	14.7 (60)	402
24. ผลกระทบต่อสัตว์ป่าประกอบด้วยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าโดยตรง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของสัตว์ป่า	89.7 (365)	9.8 (40)	405
25. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อสัตว์ป่า	86.7 (353)	13.3 (54)	407

หมายเหตุ มีผู้ไม่ตอบในบางข้อคำถาม

ตารางที่ 4 ระดับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-8 คะแนน)	25	6.1
ระดับปานกลาง (9-17 คะแนน)	143	35.1
ระดับสูง (18-25 คะแนน)	239	58.7
$\bar{X} = 18.75$ คะแนน S.D. = 3.45		

4. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

ผลการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ พบว่า ข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวสามารถยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง ตอบถูกร้อยละ 97.8 รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวสามารถนำสัตว์ป่าออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อขยายพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น ตอบถูกร้อยละ 96.8 และ นักท่องเที่ยวสามารถนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์จับสัตว์ เข้าไปใช้เพื่อการศึกษา ตอบถูกร้อยละ 95.3 สำหรับข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ นักท่องเที่ยวสามารถขุดดินเพื่อฝังกลบขยะ เศษอาหารที่เหลือใช้จากการประกอบกิจกรรมในบริเวณที่ไม่มีถังขยะ ตอบถูกเพียงร้อยละ 59.7 รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวสามารถก่อกองไฟเพื่อความอบอุ่นหากอากาศหนาว ตอบถูกร้อยละ 67.6 และ นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา หรือนำมูลสัตว์ออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อการศึกษาได้ ตอบถูกร้อยละ 69.3 ซึ่ง โดยสรุปแล้วผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติในระดับสูง คือทำข้อทดสอบได้คะแนน 16-22 คะแนน มีจำนวนร้อยละ 87.5 รองลงมา ร้อยละ 10.5 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (8-15 คะแนน) และร้อยละ 2.2 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (0-7 คะแนน) รายละเอียดตามตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง	n
1. ชาวบ้านสามารถถือครองที่ดิน แคว้งถาง เผาป่า ในบริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรมภายในอุทยานแห่งชาติได้	94.6 (385)	5.4 (22)	407
2. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา ขางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสนในอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปขายได้	93.6 (381)	6.4 (26)	407
3. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา หรือนำมูลสัตว์ ออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อการศึกษาได้	69.3 (282)	30.5 (124)	406
4. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ ที่ตกอยู่ใต้ต้นไม้ไปเป็นที่ระลึกได้	86.7 (353)	12.8 (52)	405
5. นักท่องเที่ยวสามารถนำสัตว์ป่าออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อขยายพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น	96.8 (394)	2.9 (12)	406
6. การทำให้ดิน หิน กรวด ทราขเสื่อมสภาพถือเป็น การทำผิดกฎระเบียบอุทยานฯ	72.5 (295)	26.3 (107)	402
7. นักท่องเที่ยวสามารถขุดดินเพื่อฝังกลบขยะ เศษอาหารที่เหลือใช้จากการประกอบกิจกรรมในบริเวณที่ไม่มีถังขยะ	59.7 (243)	39.1 (159)	402
8. นักท่องเที่ยวสามารถนำยานพาหนะเข้าออก หรือ ขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อทดสอบ สมรรถภาพของรถได้	91.9 (374)	7.6 (31)	405
9. เจ้าหน้าที่สามารถปรับนักท่องเที่ยวได้หากส่งเสียงดังในบริเวณอุทยานแห่งชาติ	86.0 (350)	13.8 (56)	406
10. ชาวบ้านสามารถปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปหากินในบริเวณอุทยานแห่งชาติ	88.9 (362)	10.6 (43)	405
11. นักท่องเที่ยวไม่สามารถนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปเที่ยวพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติ	79.9 (325)	19.9 (81)	406
12. นักท่องเที่ยวสามารถปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ๆมีการขีดเขียนไว้ก่อนแล้ว	94.3 (384)	5.2 (21)	405

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	ตอบถูกต้อง	ตอบไม่ถูกต้อง	n
13. นักท่องเที่ยวสามารถทิ้งเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ ลงบนพื้นดิน หรือในลำน้ำ	88.0 (358)	11.8 (48)	406
14. นักท่องเที่ยวสามารถนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์ จับสัตว์ เข้าไปใช้เพื่อการศึกษา	95.3 (388)	4.4 (18)	406
15. นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารสัตว์ป่าเมื่อสัตว์ แสดงการร้องขอ หรือเมื่อพบสัตว์ป่าที่หิวโหย	86.5 (352)	13.3 (54)	406
16. นักท่องเที่ยวสามารถยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่ง วัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง	97.8 (398)	2.0 (8)	406
17. หากนักท่องเที่ยวกระทำการใดๆที่ก่อให้เกิด อันตรายแก่สัตว์ป่า อาจได้รับโทษจำคุก 5 ปี	80.8 (329)	16.7 (68)	407
18. นักท่องเที่ยวสามารถร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อ สร้างความบันเทิงขณะพักผ่อนในอุทยานฯ	86.7 (353)	13.0 (53)	406
19. นักท่องเที่ยวสามารถใช้อาหารล่อให้สัตว์ใน บริเวณลานกางเต็นท์เข้ามาใกล้ๆได้	93.6 (381)	5.7 (23)	404
20. นักท่องเที่ยวสามารถทิ้งเปลือกผลไม้ลงบน พื้นดินเพื่อให้เป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้	78.6 (320)	21.1 (86)	406
21. นักท่องเที่ยวสามารถก่อกองไฟเพื่อให้ความ อบอุ่นหากอากาศหนาว	67.6 (275)	31.2 (127)	402
22. นักท่องเที่ยวอาจได้รับโทษจำคุกหากขับรถเข้า ออกในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติไม่ได้จัดไว้ให้	73.5 (299)	25.1 (102)	401

หมายเหตุ มีผู้ไม่ตอบในบางข้อคำถาม

ตารางที่ 6 ระดับความรู้เกี่ยวกับภาวะเบี่ยงของอุทยานแห่งชาติ

n = 407		
ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-7 คะแนน)	9	2.2
ระดับปานกลาง (8-15 คะแนน)	42	10.3
ระดับสูง (16-22 คะแนน)	356	87.5
$\bar{X} = 18.63$ คะแนน S.D. = 2.89		

5. พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า

ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มิได้เป็นผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่ามากเป็นพิเศษ เนื่องจากเคยค้นหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าและการปฏิบัติตัวต่อสัตว์ป่าในบางครั้ง ร้อยละ 54.1 สำหรับผู้มาเยือนที่ตอบว่า เคยบ่อยครั้ง มีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มที่ตอบว่า ไม่เคย มาก คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 17.2 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่ตอบว่า เคยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีอยู่เพียง ร้อยละ 8.1 ก่อนข้างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าก่อนข้างมีความขัดแย้งกับผลจากการศึกษาปัจจัยทางด้านความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และความรู้เกี่ยวกับภาวะเบี่ยงของอุทยานแห่งชาติซึ่งพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า

n = 407		
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า	จำนวน	ร้อยละ
การค้นหาความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าและการปฏิบัติตัวต่อสัตว์ป่า		
ไม่เคย	70	17.2
เคยบางครั้ง	220	54.1
เคยบ่อยครั้ง	80	19.7
เคยอย่างสม่ำเสมอ	33	8.1

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

จากผลการศึกษาค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 12 ด้าน โดยแบ่งระดับค่านิยมที่ผู้มาเยือนมี เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ (1-3 คะแนน) ระดับปานกลาง (3.01-5 คะแนน) และ ระดับสูง (5.01-7 คะแนน) พบว่า สามารถเรียงลำดับค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีจากระดับสูง ไปยังระดับต่ำ ได้ดังนี้ ค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีในระดับสูง ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพสัตว์ป่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.67 ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.98 ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.88 ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชมสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.88 และค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.60 ค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีในระดับปานกลาง ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อถือทางด้านวิทยาศาสตร์ในการจัดการสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีในระดับต่ำ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 และค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผู้มาเยือนมีในระดับต่ำมากที่สุด จะเห็นได้ว่าผลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการทดสอบวิธีการเก็บข้อมูลด้านค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 13 ประการของชาวไทย ของ Tanakanjana and Saranet (2005) ซึ่งพบว่า ผู้มาเยือนมีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 11 ประการ โดยไม่พบค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการล่าสัตว์และการตกปลา รวมถึงความเชื่อถือด้านเทคโนโลยีในการจัดการสัตว์ป่าจากผู้มาเยือน ทั้งนี้ มีรายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า								2.79	.97
1. มนุษย์ควรจัดการประชากรสัตว์ป่าเพื่อประโยชน์ ของมวลมนุษย์	36.1 (147)	10.8 (44)	4.4 (18)	7.6 (31)	5.9 (24)	12.3 (50)	21.1 (86)	3.59	2.48
2. ความต้องการของคนสำคัญกว่าการปกป้องรักษา สัตว์ป่า	63.9 (260)	15.5 (63)	6.1 (25)	4.2 (17)	2.9 (12)	4.2 (17)	2.9 (12)	1.91	1.59
3. ประชาชนไม่ควรได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ สัตว์ป่าไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด	13.8 (56)	16.7 (68)	16.0 (65)	7.6 (31)	4.9 (20)	12.8 (52)	27.9 (113)	4.23	2.26
4. เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าหากประชาชนจะฆ่าสัตว์ป่า ถ้าพวกเขาคิดว่าสัตว์ป่าคุกคามต่อชีวิตพวกเขา	36.4 (148)	13.8 (56)	9.6 (39)	8.8 (36)	16.0 (65)	10.6 (43)	4.4 (18)	3.04	2.00
5. เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าหากประชาชนจะฆ่าสัตว์ป่า ถ้าพวกเขาคิดว่าสัตว์ป่าคุกคามต่อทรัพย์สินพวกเขา	39.3 (160)	18.7 (76)	12.0 (49)	8.6 (35)	14.5 (59)	4.9 (20)	1.5 (6)	2.61	1.72
6. การใช้สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัยเป็นสิ่งที่ยอมรับ ได้ แม้สัตว์ป่าอาจจะได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต	30.7 (125)	21.4 (87)	14.0 (57)	7.9 (32)	14.0 (57)	8.6 (35)	2.9 (12)	2.90	1.83
7. สัตว์ป่ามีอยู่บนพื้นโลกเพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ ประโยชน์	35.6 (145)	15.0 (61)	9.1 (37)	8.4 (34)	11.3 (46)	8.4 (34)	11.5 (47)	3.16	2.18
8. การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงเป็นกิจกรรมที่สามารถ ยอมรับได้	60.9 (248)	14.0 (57)	7.6 (31)	4.2 (17)	8.1 (33)	2.9 (12)	2.2 (9)	2.02	1.62

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
ก่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า								2.79	.97
9.มนุษย์สามารถเลี้ยงดูและควบคุมสัตว์ป่าได้	46.9 (191)	17.0 (69)	7.6 (31)	10. (43)	7.9 (32)	5.9 (24)	3.7 (5)	2.48	1.83
10.สัตว์ป่าที่ได้รับการฝึกฝนให้แสดงความสามารถ ต่างๆให้ความสุขแก่ฉัน	43.2 (176)	15.2 (62)	12.0 (49)	9.1 (37)	10.3 (42)	6.9 (8)	2.9 (2)	2.60	1.83
ก่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า								5.98	1.00
1.เราควรพยายามให้คนกับสัตว์ป่าอยู่ร่วมกันบนพื้น โลกได้โดยปราศจากความกลัว	8.6 (35)	5.7 (23)	5.4 (22)	10.1 (41)	10.8 (44)	15.2 (62)	44.2 (180)	5.31	2.01
2.ฉันคิดว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัวใหญ่ครอบครัวเดียวกัน	5.2 (21)	2.7 (11)	1.7 (7)	7.4 (30)	9.8 (40)	20.9 (85)	52.3 (213)	5.86	1.67
3. สัตว์ป่าควรมีสถานะเช่นเดียวกับมนุษย์	5.2 (21)	5.7 (23)	5.9 (24)	10.6 (43)	10.6 (43)	18.4 (75)	43.2 (176)	5.45	1.85
4.สัตว์ป่าเป็นเสมือนสมาชิกในครอบครัวของฉันและ ฉันต้องการที่จะปกป้องพวกมัน	4.2 (17)	3.4 (14)	1.5 (6)	3.7 (15)	12.3 (50)	25.1 (102)	49.9 (203)	5.91	1.58
5.สัตว์ป่าจะต้องปกป้องชีวิตของตัวเองเพื่อความอยู่ รอด	4.7 (19)	1.0 (4)	1.5 (6)	1.7 (7)	6.1 (25)	17.2 (70)	67.3 (274)	6.26	1.49
6. มนุษย์ไม่ควรทำร้ายสัตว์ป่าเพราะมันเป็นส่วนหนึ่ง ของระบบนิเวศที่ทำให้โลกดำรงอยู่ได้	3.4 (14)	0.2 (1)	-	0.2 (1)	1.7 (7)	8.1 (33)	86.2 (351)	6.66	1.17

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
7.การทำร้ายหรือฆ่าสัตว์ป่าถือเป็นการทำลายโลก และชีวิตของเราเอง	1.2 (5)	-	1.0 (4)	3.7 (15)	5.2 (21)	21.1 (86)	67.8 (276)	6.46	1.03
ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์/ตกปลา								1.95	1.10
1.การล่าสัตว์เป็นสิ่งโหดร้ายและปราศจาก มนุษยธรรมต่อสัตว์ป่า	8.6 (35)	2.5 (10)	1.5 (6)	1.5 (6)	3.9 (16)	11.5 (47)	70.3 (286)	6.06	1.87
2. การล่าสัตว์เป็นการไม่เคารพต่อชีวิตของสัตว์	4.7 (19)	2.5 (10)	1.5 (6)	3.2 (13)	3.9 (16)	15.7 (64)	68.1 (277)	6.20	1.59
3. คนที่ต้องการล่าสัตว์ควรได้รับโอกาสที่จะทำในสิ่ง ที่พวกเขาต้องการ	66.3 (270)	11.5 (47)	6.4 (26)	6.6 (27)	2.9 (12)	2.2 (9)	3.7 (15)	1.89	1.59
4.มนุษย์ควรได้รับอนุญาตให้ล่าสัตว์ได้อย่างถูก กฎหมาย	64.4 (262)	12.8 (52)	3.9 (16)	4.7 (19)	4.7 (19)	1.7 (7)	7.1 (29)	2.05	1.84
ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อถือทางด้านวิทยาศาสตร์ในการจัดการสัตว์ป่า								4.42	1.42
1.ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะช่วยแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมให้เราได้	20.6 (84)	7.9 (32)	8.4 (34)	24.1 (98)	12.8 (52)	13.3 (54)	12.5 (51)	3.91	2.02
2.วิทยาศาสตร์สามารถให้คำตอบกับทุกปัญหาที่เรา พบในธรรมชาติ	12.8 (52)	10.3 (42)	7.1 (29)	21.4 (87)	13.8 (56)	18.2 (74)	16.0 (65)	4.32	1.97
3.เราสามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้โดยอาศัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	8.1 (33)	7.6 (31)	7.4 (30)	19.4 (79)	18.7 (76)	25.8 (105)	12.8 (52)	4.62	1.76

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
4. วิทยาศาสตร์กับสัตว์ป่าในธรรมชาติเป็นสิ่งที่ เกี่ยวข้องกัน	5.9 (24)	6.1 (25)	5.7 (23)	20.1 (82)	18.2 (74)	22.9 (93)	20.6 (84)	4.91	1.73
ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์								5.88	1.08
1. เราควรพยายามให้สังคมให้ความสำคัญกับการ ปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมมากกว่าการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ	2.2 (9)	2.9 (12)	4.9 (20)	9.3 (38)	13.0 (53)	23.6 (96)	43.7 (178)	5.74	1.53
2. สิ่งแวดล้อมในธรรมชาติควรได้รับการปกป้อง รักษาไว้ให้คงคุณค่าในตัวเองไม่ใช่เพื่อสนองตอบ ต่อความต้องการของมนุษย์	3.2 (13)	1.5 (6)	2.0 (8)	2.7 (11)	5.4 (22)	16.2 (66)	69.0 (281)	6.30	1.41
3. การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมควรเป็นสิ่งที่มีความ สำคัญสูงสุดสำหรับประเทศของเรา	1.5 (6)	2.0 (8)	2.9 (12)	4.9 (20)	11.1 (45)	25.1 (102)	52.6 (214)	6.08	1.33
4. การอนุรักษ์มีความสำคัญมากกว่าการพัฒนา	2.0 (8)	3.9 (16)	4.9 (20)	13.8 (56)	15.7 (64)	26.8 (109)	31.4 (128)	5.47	1.53
ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า								3.35	1.53
1. หากต้องเดินเข้าไปในพื้นที่ป่าธรรมชาติฉันกลัวที่ จะต้องพบเจอกับสัตว์ป่า	25.1 (102)	17.4 (71)	12.5 (51)	14.0 (57)	16.2 (66)	8.4 (34)	5.7 (23)	3.27	1.89
2. ฉันรู้สึกกลัวหากต้องอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติที่ แวดล้อมด้วยสัตว์ป่า	29.7 (121)	18.2 (74)	13.3 (54)	11.3 (46)	13.3 (54)	9.8 (40)	4.4 (18)	3.07	1.90

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
3. ฉันรู้สึกกลัวที่จะอยู่ใกล้สัตว์ป่าเพราะสัตว์เหล่านั้น อาจมีเชื้อโรค	22.1 (90)	19.9 (81)	13.8 (56)	12.5 (51)	18.7 (76)	9.8 (40)	3.2 (13)	3.28	1.81
4. ฉันรู้สึกกลัวที่จะอยู่ใกล้สัตว์ป่าเพราะสัตว์เหล่านั้น อาจทำร้ายฉัน	12.8 (52)	19.4 (79)	13.0 (53)	11.8 (48)	22.6 (92)	11.5 (47)	8.8 (36)	3.82	1.88
ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า								4.91	1.10
1.ฉันรู้สึกดีที่จะได้ช่วยเหลือสัตว์ป่ามากกว่าการ ช่วยเหลือผู้คน	8.1 (33)	9.1 (37)	13.8 (56)	21.1 (86)	20.9 (85)	13.3 (54)	13.5 (55)	4.32	1.76
2. ฉันใส่ใจกับสัตว์ป่ามากกว่ากับใส่ใจเกี่ยวกับผู้คน	3.4 (14)	3.9 (16)	9.8 (40)	12.0 (49)	21.1 (86)	27.3 (111)	22.1 (90)	5.14	1.60
3. ฉันรู้สึกสบายที่จะคลุกคลีกับสัตว์ป่า	5.7 (23)	7.1 (29)	10.3 (42)	19.4 (79)	24.3 (99)	19.7 (80)	13.0 (53)	4.61	1.66
4.ฉันให้คุณค่ากับความเป็นเพื่อนที่ดีที่สัตว์มีให้กับ ฉัน	1.2 (5)	3.7 (15)	4.2 (17)	9.6 (39)	19.9 (81)	31.2 (127)	30.0 (122)	5.57	1.41
5. ฉันรู้สึกมีความผูกพันอย่างมากกับสัตว์ป่า	2.5 (10)	3.9 (16)	7.6 (31)	18.7 (76)	26.8 (109)	24.6 (100)	15.2 (62)	5.00	1.45
ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า								5.88	.89
1.ฉันสนใจหนังสือเกี่ยวกับสัตว์ป่า	0.5 (2)	2.5 (10)	4.4 (18)	7.9 (32)	25.3 (103)	33.2 (135)	24.8 (101)	5.58	1.26

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
2.ฉันเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติเพราะ ต้องการพบเห็นสัตว์ป่า	3.2 (13)	3.4 (14)	4.7 (19)	5.7 (23)	17.9 (73)	24.6 (100)	40.0 (163)	5.67	1.58
3.การได้ดูสัตว์ป่าในแหล่งธรรมชาติมีความสำคัญ มากกว่ากิจกรรมอื่นๆ	3.2 (13)	3.7 (15)	7.4 (30)	11.5 (47)	20.1 (82)	26.0 (106)	27.8 (113)	5.32	1.59
4.ฉันไม่สนใจที่จะรู้อะไรเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากไปกว่า ที่เป็นอยู่	28.3 (115)	17.4 (71)	24.6 (100)	10.6 (43)	8.4 (34)	6.9 (28)	3.4 (14)	2.88	1.71
5.จริงๆ แล้วฉันไม่ได้สนใจเกี่ยวกับสัตว์ป่าเลย	51.4 (209)	23.1 (94)	11.3 (46)	6.1 (25)	3.2 (13)	2.2 (9)	2.2 (9)	2.02	1.44
6.ฉันคิดว่าสัตว์ป่าทำให้ธรรมชาติมีความงดงามมาก ขึ้น	2.7 (11)	0.5 (2)	1.5 (6)	2.5 (10)	2.9 (12)	12.8 (52)	75.7 (308)	6.49	1.25
7.ฉันคิดว่าหากขาดสัตว์ป่าไปธรรมชาติก็จะขาดความ งดงาม	2.0 (8)	1.0 (4)	1.7 (7)	2.0 (8)	2.7 (11)	8.6 (35)	82.1 (334)	6.57	1.19
8.พฤติกรรมดำรงชีวิตของสัตว์ป่าเป็นสีสันที่เพิ่ม ความงามให้แก่โลก	1.0 (4)	0.7 (3)	1.0 (4)	2.5 (10)	2.7 (11)	13.5 (55)	78.6 (320)	6.60	1.00
9.สัตว์ป่าเป็นสิ่งสวยงามและทำให้ฉันมีความสุขเมื่อ ได้อยู่ใกล้	2.7 (11)	3.2 (13)	2.9 (12)	4.9 (20)	12.0 (49)	28.7 (117)	45.5 (185)	5.88	1.49

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า								6.67	.77
1. สัตว์ป่ารักถิ่นที่อาศัยของมันเหมือนกับที่มนุษย์รักบ้าน	0.5 (2)	-	0.5 (2)	2.2 (9)	2.2 (9)	6.6 (27)	88.0 (358)	6.77	.75
2. สัตว์ป่าต้องการความเป็นส่วนตัวเช่นเดียวกับมนุษย์	1.0 (4)	-	0.5 (2)	2.2 (9)	2.9 (12)	7.9 (32)	85.3 (347)	6.72	.87
3. สัตว์ป่าเป็นเจ้าของธรรมชาติที่มันอยู่อาศัย	1.2 (5)	0.7 (3)	1.0 (4)	2.5 (10)	3.4 (14)	15.2 (62)	75.4 (307)	6.55	1.05
4. สัตว์ป่าเป็นเจ้าของชีวิตของมันเอง	1.0 (4)	0.2 (1)	0.5 (2)	1.2 (5)	1.7 (7)	6.9 (28)	87.5 (356)	6.77	.83
ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า								2.69	1.19
1. ฉันรู้สึกโกรธสัตว์ป่าที่บุกรุกที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกินของมนุษย์	24.8 (101)	21.1 (86)	12.5 (51)	17.2 (70)	15.2 (62)	4.7 (19)	4.2 (17)	3.08	1.76
2. ถ้าหากสัตว์ป่าเข้ามาขโมยอาหารหรือสิ่งของของฉัน ฉันจะรู้สึกไม่พอใจ	21.6 (88)	12.8 (52)	17.0 (69)	14.5 (59)	23.3 (95)	7.1 (29)	3.4 (14)	3.40	1.77
3. ฉันเคยรู้สึกโกรธไม่พอใจสัตว์ป่าที่เข้ามาใกล้ตัวฉันหรือกีดขวางทางบนถนน	48.6 (198)	21.1 (86)	13.3 (54)	7.9 (32)	6.9 (28)	1.0 (4)	0.7 (3)	2.09	1.38
4. ฉันโกรธสัตว์ป่าที่ทำร้ายสัตว์เลี้ยงที่ฉันนำเข้าไปเที่ยวเล่นในป่า	50.4 (205)	13.8 (56)	13.8 (56)	10.1 (41)	7.6 (31)	1.7 (7)	2.0 (8)	2.23	1.57

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย เล็กน้อย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.
ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า								2.00	1.13
1.ฉันขยะแขงสัตว์ป่า	64.6 (263)	15.7 (64)	10.3 (42)	4.9 (20)	0.7 (3)	1.5 (6)	1.5 (6)	1.71	1.24
2.ฉันไม่อยากอยู่ใกล้สัตว์ป่าเพราะมันน่ารังเกียจ	66.6 (271)	16.0 (65)	9.8 (40)	4.7 (19)	0.7 (3)	0.7 (3)	0.7 (3)	1.61	1.09
3.สัตว์ป่านำเชื้อโรคมามนุษย์	36.6 (149)	17.9 (73)	9.1 (37)	16.7 (68)	10.8 (44)	5.4 (22)	2.2 (9)	2.72	1.75
ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า								5.60	1.44
1.ฉันเกรงกลัวต่อบาปถ้าหากต้องทำร้ายสัตว์ป่า	6.9 (28)	3.9 (16)	1.7 (7)	6.1 (25)	6.6 (27)	18.2 (74)	55.5 (226)	5.81	1.84
2.หากเราทำร้ายหรือฆ่าสัตว์ป่า ผลกรรมอาจตามสนองเราได้	5.4 (22)	1.7 (7)	2.5 (10)	12.8 (52)	10.1 (41)	16.5 (67)	50.6 (206)	5.74	1.71
3.ฉันรู้สึกกังวลหากต้องฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ป่าเนื่องจากเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา	7.1 (29)	3.4 (14)	3.4 (14)	13.3 (54)	12.0 (49)	15.5 (63)	44.7 (182)	5.46	1.86
4.ฉันกลัวบาป ฉันจึงไม่ฆ่าสัตว์ป่า	5.9 (24)	3.2 (13)	3.4 (14)	10.6 (43)	11.1 (45)	15.2 (62)	50.1 (204)	5.65	1.80
5. การทำร้ายสัตว์ป่ากับความเชื่อเรื่องผลกรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน	7.1 (29)	2.9 (12)	3.9 (16)	13.5 (55)	11.8 (48)	19.9 (81)	40.3 (164)	5.42	1.83

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมที่ผู้มาเยือนกระทำเป็นประจำมากที่สุด คือ การแต่งตัว สัตว์ด้วยความเมตตาเอ็นดู ร้อยละ 5.4 รองลงมา คือการเฝ้าดูสัตว์ที่กำลังทำรังเลี้ยงลูก และการก่อไฟเผาหญ้าเพื่อไล่แมลง ไต้ยุง ประกอบอาหาร หรือทำให้อบอุ่นซึ่งมีปริมาณเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.2 เมื่อพบสัตว์ป่าข้ามถนนจะส่งเสียงไล่ หรือ บีบแตรไล่ ร้อยละ 3.2 ส่งเสียง แสดงกริยาไล่สัตว์ หรือ หลอกล่อให้สัตว์ออกไปจากบริเวณที่ประกอบกิจกรรม มีปริมาณเท่ากับ ทิ้งเศษอาหาร เปลือกผลไม้ ผัก ลงบนพื้นดิน หรือ ลำน้ำเพราะเศษอาหารเหล่านี้สามารถย่อยสลายคืนสู่ธรรมชาติได้ และอาจจะ เป็นอาหารแก่สัตว์ ร้อยละ 2.7 จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่ ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าอันเกิดขึ้นจากเจตนาที่ดีของผู้กระทำ โดยผู้มาเยือนอาจไม่ทราบว่า เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาอิทธิพลของตัวแปร อีสาระ ซึ่งได้แก่ ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติ ความรู้ที่ เกี่ยวข้อง และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของ ผู้มาเยือนตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าข้อหนึ่ง คือ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า สำหรับพฤติกรรมที่ผู้มาเยือนตอบว่า ไม่เคยทำเลยมากที่สุด คือ ใช้อุปกรณ์ต่างๆทำร้ายสัตว์ เมื่อสัตว์ทำให้ตกใจ ร้อยละ 95.8 รองลงมา ได้แก่ ใช้นานพาทะที่ ปรับแต่งเสียงเครื่องยนต์ภายในอุทยานแห่งชาติ ร้อยละ 92.9 เปิดแถบบันทึกเสียงสัตว์ เพื่อให้มี โอกาสพบสัตว์ป่ามากขึ้น ร้อยละ 89.4 ทิ้งขยะลงบนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และขับถ่ายของเสียลงใน แหล่งน้ำหรือพื้นดิน ร้อยละ 84.8 มีรายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

n = 407

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม				$\bar{X}$	S.D.
	ไม่เคย ทำเลย	ทำ บางครั้ง	ทำ บ่อยครั้ง	ทำเป็น ปกติ		
1. รับประทานอาหารป่าเช่น หมูป่า กวางป่า หรือสัตว์อื่นๆ ที่นำออกมาจากป่า	53.1 (216)	45.7 (186)	1.0 (4)	0.2 (1)	1.48	.53
2. ทำร้าย หรือ ตีงูที่พบในบริเวณบ้าน หรือสถานที่อื่นๆ	46.9 (191)	46.7 (190)	4.2 (17)	4.2 (9)	1.62	.67
3. เลี้ยงนก หรือ มีสัตว์ป่าอื่นๆ ไว้ใน ครอบครอง	82.1 (334)	15.2 (62)	0.5 (2)	1.7 (7)	1.21	.53
4. เมื่อพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่ง เสียงไล่ หรือ บีบแตรไล่	74.9 (305)	18.9 (77)	2.7 (11)	3.2 (13)	1.34	.69
5. ส่งเสียง แสดงกิริยาไล่สัตว์ หรือ หลอกล่อให้สัตว์ออกไปจากบริเวณที่ ประกอบกิจกรรม	60.7 (247)	34.4 (140)	2.2 (9)	2.7 (11)	1.47	.68
6. ล้อมวงเล่นดนตรี ร้องเพลงกับกลุ่ม เพื่อนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ	51.4 (209)	40.8 (166)	6.4 (26)	1.5 (6)	1.58	.68
7. พุดคุยเสียงดังขณะประกอบกิจกรรม	43.2 (176)	50.4 (205)	3.7 (15)	2.0 (8)	1.64	.65
8. เปิดแถบบันทึกเสียงสัตว์ เพื่อให้มี โอกาสพบสัตว์ป่ามากขึ้น	89.4 (364)	9.1 (37)	0.7 (3)	0.5 (2)	1.12	.39
9. เปิดเครื่องเสียงในรถเสียงดังจนเล็ด ลอดออกมาจากรถ	83.3 (339)	14.7 (60)	1.2 (5)	0.5 (2)	1.19	.45
10. ใช้นานพานะที่ปรับแต่งเสียง เครื่องดนตรีภายในอุทยานแห่งชาติ	92.9 (378)	5.4 (22)	0.7 (3)	0.2 (1)	1.08	.32
11. ส่งเสียงเรียกผู้อื่น และ/หรือ ส่งเสียง ดีใจเมื่อได้พบสัตว์ป่าหายาก หรือสัตว์ที่ ไม่เคยเห็นมาก่อน	47.7 (194)	45.2 (184)	5.2 (21)	2.0 (8)	1.61	.68
12. เข้าไปใกล้สัตว์ป่ามากที่สุดเพื่อที่จะ ได้เห็นได้ชัดเจน	35.6 (145)	56.0 (228)	5.9 (24)	2.5 (10)	1.75	.67
13. ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ทำร้ายสัตว์ เมื่อสัตว์ ทำให้ตกใจ	95.8 (390)	4.2 (17)	-	-	1.04	.20

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม				$\bar{X}$	S.D.
	ไม่เคย ทำเลย	ทำ บางครั้ง	ทำ บ่อยครั้ง	ทำเป็น ปกติ		
14. แต่ต้องตัดตัวด้วยความเมตตา เอ็นดู	53.3 (217)	35.1 (143)	6.1 (25)	5.4 (22)	1.64	.82
15. ซื่อสัตย์ที่เป็นผลผลิตจากสัตว์ป่า เช่น เขาสัตว์ สร้อยเปลือกหอย	70.0 (285)	28.3 (115)	1.2 (5)	0.5 (2)	1.32	.52
16. ถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้	33.7 (137)	57.0 (232)	7.1 (29)	2.0 (8)	1.77	.66
17. ฝึกลูกสัตว์ที่กำลังทำรังเลี้ยงลูก	43.5 (177)	45.7 (186)	6.6 (27)	4.2 (17)	1.71	.77
18. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีกลมกลืนกับ ธรรมชาติ ไม่ฉูดฉาด	5.2 (21)	38.3 (156)	31.9 (130)	24.1 (98)	2.75	.88
19. ก่อไฟเผาหญ้าเพื่อไล่แมลง ไล่ยุง ประกอบอาหาร หรือทำให้อบอุ่น	48.4 (197)	39.6 (161)	6.9 (28)	4.2 (17)	1.67	.79
20. หักเศ็ดกิ่งไม้ ปรับเปลี่ยนสถานที่ เพื่อประกอบกิจกรรม เช่น กางเต็นท์ ถ่ายภาพสัตว์ ผูกเปล ตากเสื้อผ้า	25.3 (213)	40.0 (163)	5.2 (21)	2.2 (9)	1.57	.69
21. เดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดเพื่อ ถ่ายภาพ ตั้งบังไพร และเพื่อให้เห็นสัตว์ ป่าชัดเจนขึ้น	75.7 (308)	21.4 (87)	1.7 (7)	0.5 (2)	1.26	.51
22. เดินออกนอกเส้นทางเข้าไปในป่าที่ ลึกขึ้นเพื่อแสวงหาความสงบและได้อยู่ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ	76.4 (311)	19.7 (80)	3.2 (13)	0.7 (3)	1.28	.56
23. พักค้าง กางเต็นท์ ผูกเปลเฉพาะใน สถานที่กางเต็นท์	5.7 (23)	13.3 (54)	17.0 (69)	63.9 (260)	3.39	.92
24. ทิ้งเศษอาหาร เปลือกผลไม้ ผัก ลง บนพื้นดิน หรือ ถ้าน้ำเพราะเศษอาหาร เหล่านี้สามารถย่อยสลายคืนสู่ธรรมชาติ ได้ และอาจจะเป็นอาหารแก่สัตว์	73.2 (298)	22.1 (90)	2.0 (8)	2.7 (11)	1.34	.65
25. ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและเป็น การแสดงถึงความเมตตาต่อสัตว์	63.1 (257)	31.4 (128)	3.2 (13)	2.2 (9)	1.44	.67

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม				$\bar{X}$	S.D.
	ไม่เคย ทำเลย	ทำ บางครั้ง	ทำ บ่อยครั้ง	ทำเป็น ปกติ		
26. ใช้เหยื่อ เช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้	81.3 (331)	17.2 (70)	1.0 (4)	0.5 (2)	1.21	.46
27. ทิ้งขยะลงบนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	84.8 (345)	12.3 (50)	0.5 (2)	2.2 (9)	1.20	.55
28. ขับถ่ายของเสียลงในแหล่งน้ำ หรือ พื้นดิน	84.8 (345)	14.3 (58)	0.5 (2)	0.5 (2)	1.17	.42

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

พบว่า มีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนจำนวน 6 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .344, .203, -.169, -.023, .186 และ .169 ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่าสูงจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก แต่ผู้ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่าสูงจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป้าน้อย

มีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนจำนวน 1 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -.113 สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่าสูง จะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป้าน้อย

ดังนั้น พบว่ามีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ซึ่งถือได้ว่ามีความสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งของค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าที่นำมาทดสอบทั้งหมด 12 ด้าน สอดคล้องกับกรอบทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ซึ่ง Rokeach (1968) ได้สรุปไว้ว่า ค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบที่นักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการสรุปเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของ Manfredo and Dayer (2004) ว่า ความเข้าใจในเรื่องค่านิยมต่อสัตว์ป่าของมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการคาดคะเนทัศนคติและบรรทัดฐานที่บุคคลมีต่อสัตว์ป่านั้นๆ ได้ เนื่องจากค่านิยมมีผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ (ล่าสัตว์ ตกปลา ดูสัตว์) และการคุ้มครองสัตว์ป่ามีความเกี่ยวพันกับทัศนคติและแผนงานในการจัดการสัตว์ป่า

นอกจากนั้น หากพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ากับค่านิยมทั้ง 7 ด้านข้างต้น จะพบว่ามีค่านิยม 3 ด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อสัตว์ป่า ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า หรือสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมทั้ง 3 ด้านดังกล่าว เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกต่อสัตว์ป่า ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ค่านิยม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
1. ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า	.344**
2. ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า	-.113*
3. ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา	.203**
4. ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อถือทางด้านวิทยาศาสตร์	.035
5. ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์	-.169**
6. ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า	.055
7. ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า	.009
8. ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า	-.083
9. ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า	-.023**
10. ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า	.186**
11. ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า	.169**
12. ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า	-.088

หมายเหตุ * นัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ** นัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

สมมติฐานข้อที่ 2 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ก่อนการทดสอบสมมติฐานตามที่ระบุข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 10 ตัวแปร ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันไม่เกินค่า .80 จึงสามารถนำตัวแปรทุกตัวมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้

โดยพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ กับ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .774 รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า กับ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .465 และ อายุ กับ รายได้ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .285 ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย กับ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -.124 และ การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆกับ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .124 และรองลงมา คือ อายุ กับ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .120 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.อายุ	1.000									
2. ระดับการศึกษา	.271**	1.000								
3. รายได้	.285**	.140**	1.000							
4. ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย	-.068	-.134**	-.086	1.000						
5. ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ	.120*	-.040	.065	-.124*	1.000					
6. ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว	.113*	.030	.163**	-.094	.774**	1.000				
7. การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้ มาเยือนอื่นๆ	.010	.063	-.013	.022	.032	.152**	1.000			
8. ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	.189**	.191**	.115*	.008	.016	.048	.158**	1.000		
9. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	.153**	.031	.049	.020	.078	.085	.124*	.465**	1.000	
10. พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า	.032	-.007	.052	-.070	.062	.157**	.227**	.060	-.016	1.000

สมมติฐานข้อที่ 2.1 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.760$; $p\text{-value} < .001$) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 10 ($R^2 = .099$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต่อค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ $-.183$ ($t = -3.079$; $p\text{-value} = .002$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่ามาก 2) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ $-.140$ ($t = -2.405$; $p\text{-value} = .017$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่ามาก 3) พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ $-.130$ ($t = -2.442$; $p\text{-value} = .015$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่ามาก ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าผู้มาเยือนที่มีความสนใจเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากเป็นพิเศษ มีการค้นคว้าหาความรู้และติดตามข่าวสารทางด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	46.835					
อายุ		33.963	10.238	.096	1.694	.091
การศึกษา		15.099	2.770	.004	.070	.945
รายได้		27967.415	37550.084	.004	.072	.943
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	-.019	-.361	.718
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	.004	.045	.964
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.009	-.103	.918
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.031	-.575	.565
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.183	-3.079	.002
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	-.140	-2.405	.017
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	-.130	-2.442	.015

F = 3.760 ; p-value < .001 ; R² = .099 ; Adjusted R Square = .073

สมมติฐานข้อที่ 2.2 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 2.515; p-value = .006) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 7 (R² = .069) เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า พบว่า มี

ตัวแปรอิสระตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ .198 ($t = 3.452$; $p\text{-value} = .001$) หรือ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีอายุมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่ามาก และผู้มาเยือนที่มีอายุน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่าน้อย สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่สูงวัยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่ามากกว่าผู้มาเยือนที่มีอายุน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	35.102					
อายุ		33.963	10.2380	.198	3.452	.001
การศึกษา		15.099	2.7702	-.086	-1.523	.129
รายได้		27967.415	37550.084	-.062	-1.111	.267
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.093	1.739	.083
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	.100	1.179	.239
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.001	-.006	.995
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.015	.267	.789
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.083	1.374	.170
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	.010	.162	.872
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	.026	.487	.627

$F = 2.515$; $p\text{-value} = .006$; $R^2 = .069$; Adjusted R Square = .041

สมมติฐานข้อที่ 2.3 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.078$; $p\text{-value} < .001$) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 10 ($R^2 = .107$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา พบว่า มีตัวแปรอิสระตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ $-.187$ ($t = -3.149$; $p\text{-value} = .002$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลาน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลามาก สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะไม่นิยมการล่าสัตว์และตกปลา ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	19.984					
อายุ		33.963	10.238	-.084	-1.498	.135
การศึกษา		15.099	2.770	.004	.071	.944
รายได้		27967.415	37550.084	.002	.032	.974
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.033	.627	.531
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	-.163	-1.958	.051
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	.101	1.202	.230

n = 407

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.057	-1.068	.286
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.187	-3.149	.002
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	-.112	-1.923	.055
พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	.080	1.522	.129

F = 4.078 ; p-value < .001 ; R² = .107 ; Adjusted R Square = .081

สมมติฐานข้อที่ 2.4 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 1.931; p-value = .040) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 5 (R² = .054) เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ ดังนี้ 1) อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .180 (t = 3.114; p-value = .002) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีอายุมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่ามาก และผู้มาเยือนที่มีอายุน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าน้อย 2) รายได้ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -.113 (t = -2.002; p-value = .046) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการ

จัดการสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีรายได้สูงจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่ำจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่ามาก สามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงวัยจะมีความเชื่อว่าจะสามารถนำวิทยาศาสตร์มาจัดการสัตว์ป่าได้มากกว่าผู้มีอายุน้อย และ ผู้ที่มีรายได้สูงมีความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและรายได้จะพบว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีรายได้สูง ซึ่งทำให้ผลการศึกษามีความขัดแย้งกัน ดังนั้น จึงควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น การศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา เป็นต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	23.431					
อายุ		33.963	10.238	.180	3.114	.002
การศึกษา		15.099	2.770	-.091	-1.607	.109
รายได้		27967.415	37550.084	-.113	-2.002	.046
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	-.026	-.486	.627
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	-.044	-.519	.604
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	.055	.633	.527
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.014	-.251	.802
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.095	-1.558	.120
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	-.056	-.941	.348
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	-.048	-.877	.381

F = 1.931 ; p-value = .040 ; R² = .054 ; Adjusted R Square = .026

สมมติฐานข้อที่ 2.5 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.435$; $p\text{-value} = .008$) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 7 ($R^2 = .067$) เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พบว่า มีเพียงตัวแปรอิสระตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ .139 ($t = 2.286$; $p\text{-value} = .023$) หรือมีทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์มากกว่าผู้มาเยือนที่มีความรู้ทางด้านดังกล่าวน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	17.333					
อายุ		33.963	10.238	.046	.805	.422
การศึกษา		15.099	2.770	-.036	-.646	.519
รายได้		27967.415	37550.084	-.080	-1.433	.153
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.098	1.826	.069
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	.058	.683	.495
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	.019	.223	.824
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.064	1.176	.241
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.139	2.286	.023

n = 407

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	.049	.818	.414
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	.078	1.447	.149

F = 2.435 ; p-value = .008 ; R² = .067 ; Adjusted R Square = .039

สมมติฐานข้อที่ 2.6 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 1.928; p-value = .041) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 5 (R² = .054) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า พบว่ามีเพียงตัวแปรอิสระตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -.163 (t = -2.991; p-value = .003) หรือมีทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า หรือมีความกลัวสัตว์ป่าน้อยกว่าผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านดังกล่าวมาน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับ
อันตรายจากสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	17.631					
อายุ		33.963	10.238	.028	.486	.627
การศึกษา		15.099	2.770	.028	.485	.628
รายได้		27967.415	37550.084	-.005	-.085	.933
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.027	.499	.618
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	.070	.813	.417
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.160	-1.850	.065
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.006	.100	.920
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.069	-1.123	.262
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	-.008	-.138	.891
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	-.163	-2.991	.003

F = 1.928 ; p-value = .041 ; R² = .054 ; Adjusted R Square = .026

สมมติฐานข้อที่ 2.7 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 3.882; p-value < .001) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 10 (R² = .102) เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า พบว่า มีตัวแปร

อิสระ 2 ตัวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ ดังนี้ 1) พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ .223 ($t = 4.206$; $p\text{-value} < .001$) หรือมีทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่ามาก 2) ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta)เท่ากับ .218 ($t = 2.616$, $p\text{-value} = .009$) หรือมีทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่ามาก และผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่าน้อย สามารถสรุปได้ว่า เมื่อผู้มาเยือนได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า และมีการเดินทางไปประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติมากจะส่งผลให้มีค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่าสูง ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	20.887					
อายุ		33.963	10.238	-.011	-.190	.850
การศึกษา		15.099	2.770	-.094	-1.702	.090
รายได้		27967.415	37550.084	-.069	-1.257	.210
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.101	1.918	.056
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	.218	2.616	.009
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.920	7.520	-.093	-1.098	.273
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.009	-.163	.871
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.039	.649	.517

n = 407

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	.038	.651	.516
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	.223	4.206	.000

F = 3.882 ; p-value < .001 ; R² = .102 ; Adjusted R Square = .076

สมมติฐานข้อที่ 2.8 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 2.322; p-value = .012) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 6 (R² = .064) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ ดังนี้ 1) ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .202 (t = 2.371; p-value = .018) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่ามาก และ ผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าน้อย 2) พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .159 (t = 2.934, p-value = .004) หรือมีทิศทางเดียวกันกับค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามาก จะมีความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่ามาก และผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าน้อยจะมีความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าน้อย สามารถสรุปได้ว่า เมื่อผู้มาเยือนได้รับข่าวสาร

ด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า และมีการเดินทางไปประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติมาก จะทำให้มีค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่าสูงสุดคล้อยกับสมมติฐานข้อที่ 1.7 ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	42.056					
อายุ		33.963	10.238	-.017	-.290	.772
การศึกษา		15.099	2.770	-.009	-.156	.876
รายได้		27967.415	37550.084	.022	.399	.690
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.080	1.494	.136
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	.202	2.371	.018
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.118	-1.363	.174
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.019	.343	.732
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.087	1.428	.154
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	.059	.999	.318
พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	.159	2.934	.004

F = 2.322 ; p-value = .012 ; R² = .064 ; Adjusted R Square = .036

สมมติฐานข้อที่ 2.9 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.791$; $p\text{-value} = .061$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	22.499					
อายุ		33.963	10.238	.011	.184	.854
การศึกษา		15.099	2.770	.024	.426	.671
รายได้		27967.415	37550.084	.027	.484	.629
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	-.019	-.353	.724
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	.058	.680	.497
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.920	7.520	.058	.666	.506
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.035	.629	.530
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.021	.347	.729
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	.138	2.296	.022
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	.050	.911	.363

$F = 1.791$; $p\text{-value} = .061$; $R^2 = .050$; Adjusted R Square = .022

สมมติฐานข้อที่ 2.10 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.927$; $p\text{-value} < .001$) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 10 ($R^2 = .103$) เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ ดังนี้ 1) พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $-.150$ ($t = -2.830$; $p\text{-value} = .005$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่ามาก 2) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $-.143$ ($t = -2.400$; $p\text{-value} = .017$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่ามาก 3) อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $-.117$ ($t = -2.077$; $p\text{-value} = .039$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีอายุมากจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีอายุน้อยจะมีค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีความสนใจติดตามข่าวสารและค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่ามากจะมีความรู้สึกโกรธสัตว์ป่าน้อยกว่าผู้ที่ไม่มี ความสนใจหรือความรู้ทางด้านดังกล่าว ดังรายละเอียดในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	20.889					
อายุ		33.963	10.238	-.117	-2.077	.039
การศึกษา		15.100	2.770	-.007	-.132	.895
รายได้		27967.415	37550.084	-.025	-.451	.653
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	-.003	-.052	.959

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	-.016	-.198	.844
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.034	-.409	.683
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.070	-1.312	.190
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.143	-2.400	.017
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	-.060	-1.026	.305
พฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	-.150	-2.830	.005

F = 3.927 ; p-value < .001 ; R² = .103 ; Adjusted R Square = .077

สมมติฐานข้อที่ 2.11 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 2.720; p-value = .003) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 7 (R² = .073) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า พบว่ามีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ -.157 (t = -2.602; p-value = .010) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีความรู้สึกเกลียดสัตว์ป่าน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ในด้านดังกล่าว ดังรายละเอียดในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	10.920					
อายุ		33.963	10.238	.020	.350	.727
การศึกษา		15.099	2.770	.003	.062	.951
รายได้		27967.415	37550.084	-.096	-1.727	.085
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.050	.943	.346
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	.079	.935	.351
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.126	-1.465	.144
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	.011	.209	.834
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.157	-2.602	.010
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	-.069	-1.164	.245
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	-.075	-1.401	.162

$F = 2.702$; $p\text{-value} = .003$; $R^2 = .073$; Adjusted R Square = .046

สมมติฐานข้อที่ 2.12 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.713$; $p\text{-value} = .076$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า

n = 407

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่า					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	25.583					
อายุ		33.963	10.238	.102	1.751	.081
การศึกษา		15.099	2.770	-.078	-1.378	.169
รายได้		27967.415	37550.084	-.084	-1.478	.140
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.017	.310	.757
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ		5.338	6.146	-.036	-.421	.674
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.013	-.148	.882
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.117	-2.131	.034
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	.151	2.473	.014
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ		18.710	2.880	-.032	-.537	.592
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า		2.188	.809	-.030	-.556	.579

F = 1.713 ; p-value = .076 ; R² = .048 ; Adjusted R Square = .020

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อ 2.1 – 2.12 พบว่า ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐาน 10 ข้อ และปฏิเสธสมมติฐาน 2 ข้อ คือ 1) สมมติฐานข้อที่ 2.10 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 2) สมมติฐานข้อที่ 2.12 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ป่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากค่านิยมทั้ง 2 ด้านมีลักษณะเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ผ่านกระบวนการปลูกฝังจากลักษณะเฉพาะบางประการที่ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษา เช่น ลักษณะวัฒนธรรม ความเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ในการตัดสินใจ (R²) ของสมมติฐานทั้ง 12 ข้อมีค่าระหว่าง 0.048 – 0.107 ซึ่งเป็นค่าที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากค่านิยมเป็นความเชื่อพื้นฐานที่เป็นสาเหตุของการเกิดความรู้สึกนึกคิดอื่นๆ เช่น ทศนคติ และ พฤติกรรมการแสดงออกต่างๆ ค่านิยมจึงเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังเป็นรากลึก โดยผ่านกระบวนการสร้าง

ขึ้นจากสาเหตุที่หลากหลาย ดังนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคลจึงมีอยู่มากมาย ใน การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยที่นำมาศึกษาเพียง 10 ปัจจัย จึงมีความเป็นไปได้มากที่ยังมีปัจจัย อื่นๆอีกมากมายที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้เขียนที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา เช่น การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบอย่าง เช่น บิดา มารดา เป็นต้น

นอกจากนั้น สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์สมมติฐานได้ว่า มีปัจจัยพื้นฐานของบุคคล 3 ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเขียนเลย ได้แก่ การศึกษา ลักษณะถิ่น ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์ในการท่องเที่ยว สำหรับปัจจัยพื้นฐานของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเขียนมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า และความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งหากพิจารณาแล้วพบว่า ปัจจัยทั้งสามด้านเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลมีความ สนใจเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากเป็นพิเศษ โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้าน การศึกษา ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย และ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในครั้งนี้เปรียบเทียบกับผลการศึกษาเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในเขตโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ดงนาทาม จังหวัดอุบลราชธานี โดย ฉัฐวุฒิ (2542) ซึ่งสรุปไว้ว่าระดับการศึกษา และ อายุไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของคณะกรรมการในหมู่บ้าน พบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการทดสอบปัจจัยพื้นฐานของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อ ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเขียนที่พบว่า ปัจจัยทางการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยมที่ เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเลย ในขณะที่ปัจจัยทางด้านอายุไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ใดๆก็ตาม พบว่าอายุมีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 3 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการ อยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการ สัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า ดังแสดงไว้ในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 สรุปอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

ตัวแปรตาม	การใช้ ประโยชน์ สัตว์ป่า	การอยู่ ร่วมกันของ มนุษย์กับ สัตว์ป่า	การล่า สัตว์และ ตกปลา	ความเชื่อ ทางด้าน วิทยาศาสตร์	การ อนุ- รักษ์	อันตราย จากสัตว์ ป่า	ความ ผูกพันและ รักสัตว์ป่า	ความสนใจ และชื่นชอบ สัตว์ป่า	ความ เคารพสัตว์ ป่า	ความ โกรธสัตว์ ป่า	ความ เกลียด สัตว์ป่า	ความเชื่อ ด้าน ศาสนา
1.อายุ	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-
2.การศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.รายได้	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
4. ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. ประสบการณ์ในการ ประกอบกิจกรรมฯ	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-
6. ประสบการณ์ในการ ท่องเที่ยว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. การรับรู้พฤติกรรมฯ ของผู้มาเยือนอื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
8. ความรู้เกี่ยวกับ ผลกระทบต่อสัตว์ป่า	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓
9. ความรู้เกี่ยวกับ กฎระเบียบฯ	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
10. พฤติกรรมการ ติดตามข่าวสารฯ	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-

สมมติฐานข้อที่ 3 อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 10.150$; $p\text{-value} < .001$) โดยตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามที่ระดับ .001 ประมาณร้อยละ 23 ($R^2 = .229$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ ดังนี้ (1) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $-.327$ ($t = -6.064$; $p\text{-value} < .001$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติมากจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานชาติน้อยจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก (2) อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ $-.179$ ($t = -3.428$; $p\text{-value} = .001$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก (3) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $-.138$ ($t = -2.508$; $p\text{-value} = .013$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย และผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อยจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก (4) การศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน(Beta) เท่ากับ $.112$ ($t = 2.183$; $p\text{-value} = .030$) หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า คือ ผู้มาเยือนที่มีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาก และผู้มาเยือนที่มีการศึกษาน้อยจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐาน เมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

n = 407

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน					
	ค่าคงที่	$\bar{X}$	S.D.	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	58.767					
อายุ		33.963	10.238	-.179	-3.428	.001
การศึกษา		15.099	2.770	.112	2.183	.030
รายได้		27967.415	37550.084	.073	1.435	.152
ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย		2.753	2.374	.051	1.051	.294
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ		5.338	6.146	.050	.642	.522
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว		6.921	7.520	-.129	-1.648	.100
การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ		4.423	9.497	-.023	-.468	.640
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า		18.847	3.378	-.138	-2.508	.013
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน แห่งชาติ		18.710	2.880	-.327	-6.064	.000
พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สัตว์ป่า		2.188	.809	.008	.155	.877

F = 10.150 ; p-value < .001 ; R² = .229 ; Adjusted R Square = .207

จากผลการศึกษาซึ่งพบว่าความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tanakanjana (1996) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติของราษฎรท้องถิ่นในระบบอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย และได้สรุปไว้ว่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติมีความสัมพันธ์กับการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยราษฎรที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎมากจะปฏิบัติตามกฎมากกว่าราษฎรที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎน้อย สำหรับตัวแปรด้านอายุซึ่งพบว่าผู้ที่มีอายุน้อยมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ซึ่งหากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจะพบว่าตัวแปรทางด้านอายุมีความสัมพันธ์กับ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน

แห่งชาติมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ดังนั้น ผู้ที่มีอายุมากจึงมีพฤติกรรมที่ดีต่อสัตว์ป่ามากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยเนื่องจากมีความรู้ทั้งทางด้านสัตว์ป่าและทางด้านกฎระเบียบมากกว่า จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ซึ่งพบว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าน้อย จะเห็นได้ว่าผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลทางด้านความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และทางด้านอายุดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพล (2546) ที่ได้สรุปไว้ว่า ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมคนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมคน ผู้ที่มีความรู้มากจะมีเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมคนคนที่ดี โดยงานวิจัยดังกล่าว ได้ระบุไว้ว่าความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมคนหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวนกและสภาพแวดล้อม สำหรับผลทางการศึกษาซึ่งพบว่าผู้ที่มีการศึกษามากจะมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากขึ้น มีความขัดแย้งกับ 3 ข้อข้างต้นอย่างเห็นได้ชัดเจน สรุปได้ว่าการศึกษามีได้ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีต่อสัตว์ป่า แต่พฤติกรรมที่ดีต่อสัตว์ป่านั้นจะขึ้นอยู่กับการศึกษาหาความรู้ทางด้านผลกระทบต่อสัตว์ป่า หรือการมีความสนใจเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากเป็นพิเศษ

นอกจากนั้น พบว่า ผลของปัจจัยทางด้านประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการมีความสอดคล้องกับการศึกษาของกรณิกา(2547) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของสุพล (2546) ที่ได้สรุปไว้ว่าประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมคน อย่างไรก็ตาม การศึกษาของสุพล (2546) ยังได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมคนมากที่สุด คือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่นที่พบเห็น ซึ่งมีความขัดแย้งกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่า การศึกษาของสุพล (2546) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมคน ซึ่งเป็นสาเหตุให้ ผู้มาเยือนมีการสร้างบรรทัดฐานของกลุ่มในการปฏิบัติตัวต่อกัน จึงมีการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้สามารถประพฤติตนได้ตามบรรทัดฐาน ในขณะที่งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของผู้มาเยือนในหลายๆกลุ่ม จึงมีบรรทัดฐานที่กว้างขวางและหลากหลาย ปะปนกันระหว่างผู้ที่มีและไม่มี ความสนใจต่อสัตว์ป่า จึงทำให้มีการรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆน้อยกว่างานวิจัยข้างต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 สรุปอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
1.อายุ	✓
2.การศึกษา	✓
3.รายได้	-
4. ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย	-
5. ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	-
6. ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว	-
7. การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ	-
8. ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	✓
9. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	✓
10. พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า	-

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนจำนวน 407 คน และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า ผู้มาเยือนมีค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่ามากที่สุด และมีค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลาน้อยที่สุด ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าโดยเฉลี่ย 1.45 จากคะแนนสูงสุด 4.00 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต่ำ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า พบว่า มีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า นอกจากนั้น หากพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ากับค่านิยมทั้ง 7 ด้าน จะพบว่ามีค่านิยม 3 ด้านที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อสัตว์ป่า ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อด้านศาสนา สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป้าน้อยที่สุด คือ ปัจจัยทางด้านประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และปัจจัยทางด้าน

ลักษณะถิ่นที่อยู่อาศัย หรือสภาพแวดล้อมที่ผู้มาเยือนเจริญเติบโต ตั้งแต่สภาพแวดล้อมแบบใกล้ชิดกับธรรมชาติไปจนถึงสภาพแวดล้อมแบบเมือง

เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ได้แก่ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า ได้แก่ อายุ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า ได้แก่ อายุ รายได้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับอันตรายจากสัตว์ป่า ได้แก่ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความผูกพันและรักสัตว์ป่า ได้แก่ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความสนใจและชื่นชอบสัตว์ป่า ได้แก่ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และพฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า ได้แก่ อายุ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสัตว์ป่า และ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมความเชื่อด้านศาสนา ได้แก่ การรับรู้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอื่นๆ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า

เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่ามีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ อายุ การศึกษา ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือน

1. จากการศึกษาพบว่า มีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า 7 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ดังนั้น ในการจัดการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า เราจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการค่านิยมเหล่านี้เป็นอันดับแรก โดยแบ่งลักษณะของการจัดการเป็น 2 แนวทาง คือ 1) เสริมสร้างค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมฯเชิงบวก 3 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า และ 2) จัดการค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงลบ 4 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สัตว์ป่า ค่านิยมเกี่ยวกับการล่าสัตว์และตกปลา ค่านิยมเกี่ยวกับความโกรธสัตว์ป่า และค่านิยมเกี่ยวกับความเกลียดสัตว์ป่า ดังนี้

1.1 ลักษณะที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของค่านิยม คือ เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ได้รับการปลูกฝังในวัยเด็ก และมีความคงทนถาวร สามารถเปลี่ยนแปลงได้ยาก ดังนั้น การเสริมสร้างค่านิยมฯ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกอุทยานแห่งชาติในการสร้างศรัทธาเกี่ยวกับค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเยาวชน เช่น โรงเรียน สื่อมวลชน ครอบครัว โดยอุทยานแห่งชาติมีบทบาทในการเป็นแหล่งที่ทำให้เยาวชนได้มีโอกาสสัมผัสประสบการณ์จริง และสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่ดีขึ้นผ่านการสื่อความหมาย การใช้กฎข้อบังคับในการปฏิบัติตัว เช่น การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่า อาจเริ่มได้จากการที่โรงเรียนและครอบครัวสอนให้เยาวชนรักสัตว์เลี้ยง โดยการให้รางวัลหากแสดงความเมตตาต่อสัตว์ และลงโทษหากทำร้ายสัตว์ สื่อมวลชนมีส่วนช่วยในการนำเสนอภาพเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของสัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติทำหน้าที่เป็นแหล่งที่ช่วยให้เยาวชนได้มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับสัตว์ป่า ได้เห็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ดีต่อสัตว์ป่า ตลอดจนทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า ผลกระทบต่อสัตว์ป่า ฯลฯ จนทำให้เกิดค่านิยมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ป่าขึ้น เป็นต้น

1.2 สำหรับการจัดการกับค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงลบต่อสัตว์ป่า สามารถทำได้โดยการสื่อความหมายในพื้นที่ผ่านช่องทางทั้งสื่อบุคคลและสื่อประเภทอื่นๆ ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายอันอาจเกิดจากสัตว์ป่าแต่ละชนิด และวิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องใน

การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับสัตว์ป่า รวมถึงการแก้ปัญหาในกรณีที่ต้องเผชิญหน้าอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

2. ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าให้แก่ผู้มาเยือนและประชาชนผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง และสามารถลดผลกระทบต่อสัตว์ป่าได้มากขึ้น เนื่องจากปัจจัยทางด้านความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าในหลายด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลจากตัวแบบ เช่น พฤติกรรมของบิดา มารดา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแต่ละกิจกรรม เช่น ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนที่ประกอบกิจกรรมการส่องสัตว์ และในการศึกษาดังกล่าว ควรใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเข้าร่วมด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปจัดการกิจกรรมนันทนาการประเภทนั้นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของประชาชนในกลุ่มอื่นๆ เช่น ประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษามาจัดการอุทยานแห่งชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ควรมีการศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าในแหล่งอื่นๆทั่วประเทศ เพื่อนำมาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของชาวไทย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี. 2548. สารคดีวีดิทัศน์ เรื่อง ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ มรดกโลกทาง
ธรรมชาติ. แหล่งที่มา: http://www.dmr.go.th/news_dmrpr/data/0084.html, 1 สิงหาคม
2549.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2549. สถิติข้อมูลนักท่องเที่ยว. แหล่งที่มา:
www.dnp.go.th, 31 กรกฎาคม 2549.
- _____. 2549. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. แหล่งที่มา: www.dnp.go.th, 31 กรกฎาคม 2549.
- กรรณิกา พิมลศรี. 2547. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์
ขับเคลื่อนสี่ล้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองอุทยานแห่งชาติ. 2529. แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พ.ศ. 2530- 2534. กรมป่าไม้,
กรุงเทพฯ.
- กันยา สุวรรณแสง. 2532. จิตวิทยาทั่วไป. บำรุงสาส์น, กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2543. เขาใหญ่: ผืนป่าดงพญาเย็น. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,
กรุงเทพฯ.
- คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2544. พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยาน
แห่งชาติ : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูดา จิตพิทักษ์. 2525. พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น โครงการตำราวิชาการ มุลินธิ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กรุงเทพฯ.

- ณัฐวุฒิ จินารัตน์. 2542. **ค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในเขตโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทาม จังหวัด อุบลราชธานี.** คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดร.รชนี เอมพันธุ์. 2547. **คำบรรยายประกอบการสอนวิชาหลักนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.** คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ถวิล ธาราโกชนัน. 2545. **จิตวิทยาทั่วไป.** คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตลพบุรี ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรุงเทพฯ.
- ทวี หนูทอง. 2525. **การจัดการทรัพยากรสัตว์ป่า.** กองอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ทองสุข เกตุโรจน์. 2534. **มนุษย์กับสัตว์.** กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ. แปลจาก Yuri Dmitriyev. **Man and animals. n.p., Russia.**
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2527 **จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น.** แผนกจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นภาพรณ ฐานะกาญจน์. 2547. **เอกสารประกอบการสอนวิชาพฤติกรรมนันทนาการ.** คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2547. **เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคนิคการวิจัยทางอุทยานและนันทนาการ.** คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2547. **เอกสารประกอบการสอนวิชาผลกระทบทางนันทนาการ.** คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นริศ ภูมิภาคพันธ์. 2543. **การจัดการสัตว์ป่า.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นริศ ภูมิภาคพันธ์. 2548. คำบรรยายประกอบการสอนวิชานิเวศวิทยาสัตว์ป่า. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นิวัติ กลิ่นงาม. 2539. ค่านิยมและพฤติกรรมทางสังคมที่เบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน กลุ่มที่เป็นปัญหาทางสังคมในจังหวัดสงขลา. สถาบันราชภัฏสงขลา, สงขลา.

ปราณี สุขรัตน์ไชยกุล. 2523. ค่านิยมของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลางเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พรชัย กัณห์อุไร. 2547. ผลกระทบของการให้อาหารสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ : กรณีศึกษาสิงห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์. 2547. หลักสถิติ1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พิศิษฐ์ ศรีสังข์. 2539. ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทหาร : ศึกษาเฉพาะกรณี กรมทหารราบที่ 6 ค่ายสรรพลีทรีประสงค์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. อักษรเจริญทัศน์, กรุงเทพฯ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. การวัดด้านจิตพิสัย. สุวีริยาสาส์น, กรุงเทพฯ.

วรพงษ์ นามสีฐาน และพิสิทธิ จังสติดกุล. 2548. ตะลุยกู้ชาวไทย : อุทยานเขาใหญ่ฯดังกระฉ่อน องค์การยูเนสโกยกย่อง มรดกโลกทางธรรมชาติ. แหล่งที่มา:

<http://www.dailynews.co.th/each.asp?newsid=62530>, 1 สิงหาคม 2549.

วิภาพร มาพบสุข. 2543. **มนุษย์สัมพันธ์**. บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด, กรุงเทพฯ.

วิริยา ต๊ะปุก. 2548. การตอบสนองในการใช้พื้นที่ของสัตว์ป่าต่อรูปแบบและการใช้ประโยชน์ถนน
ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2540. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าในประเทศไทย. ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

สมาน กาบมาลา. 2543. **ค่านิยมและวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิก และ
คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่.**
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ. 2548. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ
ต่างๆ. แหล่งที่มา: www.dnp.go.th, 1 กันยายน 2548.

สุดาราสุจฉายา. 2531. **สัตว์ป่าเมืองไทยก่อนจะเหลือเพียงความทรงจำ**. สารคดี, กรุงเทพฯ.

สุนทรี โคมิน และ สนิท สัมครการ. 2522. รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย :
เครื่องมือในการสำรวจวัด. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. และ สนิท สัมครการ. 2522. รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย :
เครื่องมือในการสำรวจวัด. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ. อ้าง
ถึง Rokeach, M. 1968. **Beliefs, attitudes, and values : A theory of organization and
change**. Jossey-Bass, London.

_____. และ สนิท สัมครการ. 2523. รายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยมไทย วันที่ 19
กรกฎาคม 2523 ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

สุพล จิตรวิจักขณ. 2546. การวิเคราะห์พฤติกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของ
 นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมดูนก : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัด
 เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง สมจิตต์ สุพรรณ
 ทัศน์. 2506. พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาสุขศึกษา
 หน่วยที่ 1-7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2539. เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการ
 อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
 กรุงเทพฯ.

_____. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชานันทนาการเบื้องต้น. คณะวนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เสรี เวชชบุษกร. ม.ป.ท. คู่มือวางแผนจัดการอุทยานแห่งชาติ. คณะวนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. แปลจาก U.S. National Park Service. 1986.
Planning for Asian Heritage Parks and Reserves. United States Department of the
 Interior, United State of America.

อภิญา นาคศิริ. 2543. พฤติกรรมกิจกรรมดูนก และความคิดเห็นของนักดูนก ที่มีต่อทรัพยากร
 นันทนาการ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Davidson, D. K. n.d. **The Sound and Fury of National Forest Travel Planning**
Will the Future Be So Loud That You'll Need to Wear Earplugs in Our National
Forests? Cited Butler,R. 1974. **How to Control 1,000,000 Snowmobiles,Canadian**
Geographical Journal. Available source: <http://www.wildlands.org.foresttravel.html>,
 September17, 2005

Fulton, D.C. and M.J. Manfredo. 1995. **Effect of Value Orientations on Participation in Wildland Recreation**. Colorado State University, United State of America.

Fazio, J. R. and D. L. Gilbert. 1986. **Public relations and communications for natural resources managers**. Available source : <http://lutra.tamu.edu>, September 20, 2005.

Godfrey, M.K. 2003. **Unresolved Human/Wildlife Conflict in Kenya**. Available source : <http://www.ogiek.org/indepth/human-wildlife-conflict.htm>, October 20, 2005.

Hammitt, W. E. and D.N.Cole. 1987. **Wildland Recreation : Ecology and Management**. A Wiley-Interscience Publication, United States of America.

Kellert, S. 2004. **Ordinary nature; the value of exploring and restoring nature in everyday life**. Available Sorce: <http://cals.arizona.edu>, September 7, 2005

Knight, R.L. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California.

_____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Dorrance, M.J., P.J.Savage, and D.E. Huff. 1975. Effect of snowmobiles on white-tailed deer. **Journal of Wildlife Management**. 39: 563-596.

_____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited MacArthur, R.A., V. Geist, and R.H. Johnson. 1982. Cardiac and behavioral responses of mountain sheep to human disturbance. **Jounal of Wildlife Management**. 46; 351-358.

- Knight, R.L. and D.N. Cole. 1995. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Klein, M.L. 1993. Waterbird behavioral response to human disturbance. **Wildlife Society Bulletin**. 21:31-39.
- _____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Earl, J.P. 1950. Production of mallards on irrigated land in the Sacramento Valley, California. **Journal of Wildlife Management**. 14: 332-342.
- _____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Richens, V.B. and G.R. Lavigne. 1978. Response of white-tailed deer to snowmobiles and snowmobile trails in Maine. **Canadian Field-Naturalist**. 92: 334-344.
- _____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Gotmark, F. 1992. The effects of investigator disturbance on nesting birds. **Current Ornithology**. 9: 63-104.
- _____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Hicks, L.L. and J.M. Elder. 1979. Human disturbance of Sierra Nevada bighorn sheep. **Journal of Wildlife Management**. 43: 909-915.
- _____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited MacArthur, R.H. and E.O. Wilson. 1967. **The Theory of Island Biogeography**. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.

Knight, R.L. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Knight, R.L. and S.K. Knight. 1984. Response of wintering bald eagles to boating activity. **Journal of Wildlife Management** 48: 999-1004.

_____. and D.N. Cole. 1995. **Wildlife Responses to Recreationists**, pp. 51-69. in Knight, R.L. and K.J. Gutzwiller **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D. C. Covelo, California. Cited Singer, F.J. and J.B. Beattie. 1986. The controlled traffic system and associated wildlife responses in Denali National Park. **Arctic**. 39: 195-203.

_____. and K.J. Gutzwiller 1995. **Wildlife and Recreationist**. Island Press, Washington, D.C. Covelo, California.

Madden, F. 2004. **Creating Coexistence between Humans and Wildlife: Global Perspectives on Local Efforts to Address Human-Wildlife Conflict**. pp. 247-257. in Jerry J. Vaske and Manfredo, Micheal J. 2004. **Human Dimansions of Wildlife**. Colorado State University, Fort Collins, Co., United State of America.

Milton, R. 1973. **The Nature of Human Values**. The Free Press A Division of Macmillan Publishing Co.,Inc, United State of America.

Mumbray, T. n.d. Getting Wildlife Back into People's Head Using Values-Driven Interpretation. Available Sorce: <http://www.interpretationaustralia.asn.au/confproceedings/143-149.pdf>, October 20, 2005

Smith, D.S. and P.C. Hellmund. 1993. **Ecology of Greenways; Design and Function of Linear Conservation Areas**. Univ. of Minnesota Press, Minneapolis, MN.

Tanakanjana, N. 1996. **Analysis of Nonconforming Behaviors of Local People in the National Park System of Thailand.** Department of Natural Resource Recreation and Tourism, Degree of Philosophy, Colorado State University Fort Collins, Colorado.

_____. and S. Saranet. 2005. **Summary Findings from Methodology Pretest in Thailand : Technical paper presented at the Second Workshop of Wildlife Value Global Research Network Collaborations, September 23-24,2005,University of Wisconsin Madison.** Faculty of Forestry,Kasetsart University, Thailand.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

--	--	--

หมายเลขแบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง
ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัยในหัวข้อ **“ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่”** ซึ่งเป็นการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ **คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด** และผู้วิจัยขอรับรองว่า **ข้อมูลต่างๆที่ท่านตอบในแบบสอบถาม จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ**

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 5 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า
4. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานฯ
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณในความร่วมอนุเคราะห์อย่างยิ่งของท่าน

ผู้วิจัย : นवलนุช เขียวหวาน
นิสิตสาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่เก็บแบบสอบถาม _____ เวลา _____

ชื่อจุดเก็บข้อมูล _____

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นการสะท้อนถึงความรู้สึกที่หลากหลายของคนที่มีต่อสัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โปรดระบุว่าท่านเห็นด้วยหรือ ไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อในระดับใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. มนุษย์ควรจัดการประชากรสัตว์ป่าเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษย์							
2. ความต้องการของคนสำคัญกว่าการปกป้องรักษาสัตว์ป่า							
3. ประชาชนไม่ควรได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์สัตว์ป่าไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด							
4. เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าหากประชาชนจะฆ่าสัตว์ป่าถ้าพวกเขาคิดว่าสัตว์ป่าคุกคามต่อชีวิตพวกเขา							
5. เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าหากประชาชนจะฆ่าสัตว์ป่าถ้าพวกเขาคิดว่าสัตว์ป่าคุกคามต่อทรัพย์สินพวกเขา							
6. การใช้สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัยเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ แม้สัตว์ป่าอาจจะได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7. สัตว์ป่ามีอยู่บนพื้นโลก เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์							
8. การนำสัตว์ป่ามาเลี้ยง เป็นกิจกรรมที่สามารถ ยอมรับได้							
9. มนุษย์สามารถเลี้ยงดู และควบคุมสัตว์ป่าได้							
10. สัตว์ป่าที่ได้รับการ ฝึกฝนให้แสดง ความสามารถต่างๆให้ ความสุขแก่ฉัน							
11. เราควรพยายามให้คน กับสัตว์ป่าอยู่ร่วมกันบน พื้นโลกได้โดยปราศจาก ความกลัว							
12. ฉันคิดว่าสิ่งมีชีวิตทุก ชนิดเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัวใหญ่ครอบครัว เดียวกัน							
13. สัตว์ป่าควรมีสិทธิ เช่นเดียวกับมนุษย์							
14. สัตว์ป่าเป็นเสมือน สมาชิกในครอบครัวของ ฉันและฉันต้องการที่จะ ปกป้องพวกมัน							
15. สัตว์ป่าจะต้องปกป้อง ชีวิตของตัวเองเพื่อความ อยู่รอด							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
16. มนุษย์ไม่ควรทำร้ายสัตว์ป่าเพราะมันเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่ทำให้โลกดำรงอยู่ได้							
17. การทำร้ายหรือฆ่าสัตว์ป่าถือเป็นการทำลายโลกและชีวิตของเราเอง							
18. การล่าสัตว์เป็นสิ่งโหดร้ายและปราศจากมนุษยธรรมต่อสัตว์ป่า							
19. การล่าสัตว์เป็นการไม่เคารพต่อชีวิตของสัตว์							
20. คนที่ต้องการล่าสัตว์ควรได้รับโอกาสที่จะทำในสิ่งที่พวกเขาต้องการ							
21. มนุษย์ควรได้รับอนุญาตให้ล่าสัตว์ได้อย่างถูกกฎหมาย							
22. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้เราได้							
23. วิทยาศาสตร์สามารถให้คำตอบกับทุกปัญหาที่เราพบในธรรมชาติ							
24. เราสามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้โดยอาศัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
25. วิทยาศาสตร์กับสัตว์ ป่าในธรรมชาติเป็นสิ่งที่ เกี่ยวข้องกัน							
26. เราควรพยายามให้ สังคมให้ความสำคัญกับ การปกป้องรักษา สิ่งแวดล้อมมากกว่าการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ							
27. สิ่งแวดล้อมใน ธรรมชาติควรได้รับการ ปกป้องรักษาไว้ให้คง คุณค่าในตัวเองไม่ใช่ เพื่อสนองต่อความ ต้องการของมนุษย์							
28. การปกป้องรักษา สิ่งแวดล้อมควรเป็นสิ่งที่ ลำดับความสำคัญสูงสุด สำหรับประเทศของเรา							
29. การอนุรักษ์มี ความสำคัญมากกว่าการ พัฒนา							
30. หากต้องเดินเข้าไปใน พื้นที่ป่าธรรมชาตินั้นแล้ว ที่จะต้องพบเจอกับสัตว์ป่า							
31. ฉันรู้สึกกลัว หากต้อง อยู่ในพื้นที่ธรรมชาติที่ แวดล้อมด้วยสัตว์ป่า							
32. ฉันรู้สึกกลัวที่จะอยู่ ใกล้สัตว์ป่าเพราะสัตว์ เหล่านั้นอาจมีเชื้อโรค							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
33. ฉันรู้สึกกลัวที่จะอยู่ใกล้สัตว์ป่าเพราะสัตว์เหล่านั้นอาจทำร้ายฉัน							
34. ฉันรู้สึกดีที่จะได้ช่วยเหลือสัตว์ป่ามากกว่าการช่วยเหลือผู้คน							
35. ฉันใส่ใจกับสัตว์ป่ามากพอๆกับใส่ใจเกี่ยวกับผู้คน							
36. ฉันรู้สึกสบายที่จะคลุกคลีกับสัตว์ป่า							
37. ฉันให้คุณค่ากับความเป็นเพื่อนที่ดีที่สัตว์มีให้กับฉัน							
38. ฉันรู้สึกมีความผูกพันอย่างมากกับสัตว์ป่า							
39. ฉันสนใจหนังสือเกี่ยวกับสัตว์ป่า							
40. ฉันเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติเพราะต้องการพบเห็นสัตว์ป่า							
41. การได้ดูสัตว์ป่าในแหล่งธรรมชาติมีความสำคัญมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ							
42. ฉันไม่สนใจที่จะรู้อะไรเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากไปกว่าที่เป็นอยู่							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
43.จริงๆ แล้วฉันไม่ได้สนใจเกี่ยวกับสัตว์ป่าเลย							
44.ฉันคิดว่าสัตว์ป่าทำให้ธรรมชาติมีความงดงามมากขึ้น							
45.ฉันคิดว่าหากขาดสัตว์ป่าไปธรรมชาติก็จะขาดความงดงาม							
46.พฤติกรรมการค้าสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่เพิ่มความงามให้แก่โลก							
47.สัตว์ป่าเป็นสิ่งสวยงามและทำให้ฉันมีความสุขเมื่อได้อยู่ใกล้							
48. สัตว์ป่ารักถิ่นที่อาศัยของมันเหมือนกับที่มนุษย์รักบ้าน							
49. สัตว์ป่าต้องการความเป็นส่วนตัวเช่นเดียวกับมนุษย์							
50.สัตว์ป่าเป็นเจ้าของธรรมชาติที่มันอยู่อาศัย							
51.สัตว์ป่าเป็นเจ้าของชีวิตของมันเอง							
52. ฉันรู้สึกโกรธสัตว์ป่าที่บุกรุกที่อยู่อาศัยหรือทำกินของมนุษย์							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
53. ถ้าหากสัตว์ป่าเข้ามา ขโมยอาหารหรือสิ่งของ ของฉัน ฉันจะรู้สึกไม่ พอใจ							
54.ฉันเคยรู้สึกโกรธ ไม่ พอใจสัตว์ป่าที่เข้ามาใกล้ ตัวฉัน หรือกีดขวางทาง บนถนน							
55.ฉันโกรธสัตว์ป่าที่ทำ ร้ายสัตว์เลี้ยงที่ฉันนำเข้าไป ไปเที่ยวเล่นในป่า							
56.ฉันขยะแขยงสัตว์ป่า							
57.ฉันไม่อยากจะอยู่ใกล้สัตว์ ป่าเพราะมันน่ารังเกียจ							
58.สัตว์ป่าน่าเชื่อโรคมานุษย์							
59. ฉันเกรงกลัวต่อบาปถ้า หากต้องทำร้ายสัตว์ป่า							
60.หากเราทำร้ายหรือฆ่า สัตว์ป่า ผลกรรมอาจตาม สนองเราได้							
61.ฉันรู้สึกกังวลหากต้อง ฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ป่า เนื่องจากเป็นการไม่ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ ศาสนา							
62. ฉันกลัวบาป ฉันจึงไม่ ฆ่าสัตว์ป่า							

ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างอื่น	ไม่เห็น ด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย เล็กน้อย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย เล็กน้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
63. การทำร้ายสัตว์ป่ากับ ความเชื่อเรื่องผลกรรม เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน							

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า

คำชี้แจง ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่างๆต่อไปนี้หรือไม่เพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม			
	ไม่เคย ทำเลย	ทำ บางครั้ง	ทำ บ่อยครั้ง	ทำเป็น ปกติ
1. รับประทานอาหารป่า เช่น หมูป่า กวางป่า หรือสัตว์อื่นๆ ที่นำออกมาจากป่า				
2. ทำร้าย หรือ ตีงูที่พบในบริเวณบ้าน หรือสถานที่อื่นๆ				
3. เลี้ยงนก หรือ มีสัตว์ป่าอื่นๆไว้ในครอบครอง				
4. เมื่อพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงไล่ หรือ บีบ แตรไล่				
5. ส่งเสียง แสดงกิริยาไล่สัตว์ หรือหลอกล่อให้สัตว์ ออกไปจากบริเวณที่ประกอบกิจกรรม				
6. ส้อมวงเล่นดนตรี ร้องเพลงกับกลุ่มเพื่อนเพื่อการ พักผ่อนหย่อนใจ				
7. พุดคุยเสียงดังขณะประกอบกิจกรรม				
8. เปิดแถบบันทึกเสียงสัตว์ เพื่อให้มีโอกาสดพบสัตว์ป่า มากขึ้น				
9. เปิดเครื่องเสียงในรถเสียงดังจนเล็ดลอดออกมาจากรถ				
10. ใช้นานพาระที่ปรับแต่งเสียงเครื่องยนต์ภายใน อุทยานแห่งชาติ				

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม			
	ไม่เคย ทำเลย	ทำ บางครั้ง	ทำ บ่อยครั้ง	ทำเป็น ปกติ
11. ส่งเสียงเรียกผู้อื่น และ/หรือ ส่งเสียงจิตใจเมื่อได้พบสัตว์ป่าหายาก หรือสัตว์ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน				
12. เข้าไปใกล้สัตว์ป่ามากที่สุดเพื่อที่จะได้เห็น ได้ชัดเจน				
13. ใช้อุปกรณ์ต่างๆทำร้ายสัตว์ เมื่อสัตว์ทำให้ตกใจ				
14. แตะต้องตัวสัตว์ด้วยความเมตตาเอ็นดู				
15. ซื้อสินค้าที่เป็นผลผลิตจากสัตว์ป่า เช่น เขาสัตว์ สร้อยเปลือกหอย				
16. ถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้				
17. ฝึกลูกสัตว์ที่กำลังทำรังเลี้ยงลูก				
18. แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีกลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่ฉูดฉาด				
19. ก่อไฟเผาหญ้าเพื่อไล่แมลง ไล่ยุง ประกอบอาหาร หรือทำให้อบอุ่น				
20. หักเด็ดกิ่งไม้ ปรับเปลี่ยนสถานที่เพื่อประกอบกิจกรรม เช่น กางเต็นท์ ถ่ายภาพสัตว์ ผูกเปล ตากเสื้อผ้า				
21. เดินออกนอกเส้นทางที่กำหนดเพื่อถ่ายภาพ ตั้งบังไพร และเพื่อให้เห็นสัตว์ป่าชัดเจนขึ้น				
22. เดินออกนอกเส้นทางเข้าไปในป่าที่ลึกขึ้นเพื่อแสวงหาความสงบและได้อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ				
23. พักค้าง กางเต็นท์ ผูกเปลเฉพาะในสถานที่กางเต็นท์				
24. ทิ้งเศษอาหาร เปลือกผลไม้ ผัก ลงบนพื้นดิน หรือน้ำ เพราะเศษอาหารเหล่านี้สามารถย่อยสลายคืนสู่ธรรมชาติได้ และอาจจะเป็นอาหารแก่สัตว์				
25. ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและเป็นการแสดงถึงความเมตตาต่อสัตว์				
26. ใช้เหยื่อ เช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้				
27. ทิ้งขยะลงบนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ				
28. ขับถ่ายของเสียลงในแหล่งน้ำ หรือ พื้นดิน				

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ถูกหรือผิดตามความคิดของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. ความรุนแรงของผลกระทบต่อสัตว์ป่าขึ้นอยู่กับลักษณะของสัตว์ป่า และลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว		
2. สัตว์ป่าที่เดินหนีออกไปจากนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว		
3. สัตว์ป่าที่หุยุดหนึ่งเมื่อบนนักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ป่าที่สามารถปรับตัวได้		
4. สัตว์ป่าที่หุยุดหนึ่งเมื่อบนนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว		
5. สัตว์ป่าที่เดินเข้ามาหานักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว		
6. การให้อาหารสัตว์ป่าเป็นการช่วยให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น		
7. สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่บริเวณเขตบริการ เช่น ลานกางเต็นท์ ร้านค้า สามารถให้อาหารได้ เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีความคุ้นเคยกับอาหารจากมนุษย์ดีแล้ว		
8. การส่งเสียงดังถือเป็นการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันอันตรายจากสัตว์ป่า		
9. การส่งเสียงดังไม่ถือเป็นการรบกวนสัตว์ป่า		
10. การพยายามเข้าไปใกล้สัตว์ป่าเพื่อที่จะจำแนกชนิดพันธุ์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่าได้		
11. กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าโดยตรง เช่น ล่าสัตว์ ตกปลา		
12. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น เล่นน้ำตก ปิกนิก กางเต็นท์เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า		
13. การขับถ่ายของเสียในป่าส่งผลกระทบต่อดินแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า		
14. นักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบสามารถประกอบกิจกรรมในพื้นที่หนึ่งๆได้โดยไม่จำกัดจำนวนคน		
15. การเลี้ยงความแออัดเข้าไปท่องเที่ยวในป่าลึกที่ไม่ค่อยพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสัตว์ป่า		
16. สัตว์ผู้ล่าสามารถตามกลิ่นมนุษย์เข้าไปยังรังนกทำให้อัตราการรอดของลูกนกต่ำลง		
17. เวลาที่สัตว์ทำรังเลี้ยงลูก เป็นช่วงที่เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมสัตว์ป่ามาก เนื่องจากสัตว์เคลื่อนที่น้อย สามารถเฝ้าดูได้ง่าย		

ข้อความ	ถูก	ผิด
18. ดินที่เสื่อมสภาพจะส่งผลกระทบต่อต้นไม้ แต่ไม่ส่งผลใดๆต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า		
19. สัตว์ป่าแต่ละชนิดมีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์ต่างกัน		
20. การชะล้างพังทลายของหน้าดินลงสู่แหล่งน้ำกระทบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า		
21. การตัดถนนในอุทยานแห่งชาติทำให้สัตว์ป่าสามารถเคลื่อนย้ายหรือเชื่อมโยงถึงกันได้ง่ายขึ้น		
22. สัตว์ป่าที่มีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์มากสามารถรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยวได้เท่าที่ต้องการ		
23. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ลานกางเต็นท์มีส่วนช่วยในการขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าได้		
24. ผลกระทบต่อสัตว์ป่าประกอบด้วยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าโดยตรง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของสัตว์ป่า		
25. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อสัตว์ป่า		

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้กฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

คำชี้แจง พุทธิกรรมที่เกิดขึ้นในอุทยานแห่งชาติต่อไปนี้ ถูก หรือ ผิด ตามความคิดของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่ท่านเลือก

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. ชาวบ้านสามารถถือครองที่ดิน แคว้งถาง เผาป่า ในบริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรมภายในอุทยานแห่งชาติได้		
2. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสนในอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปขายได้		
3. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา หรือนำมูลสัตว์ออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อการศึกษาได้		
4. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ ที่ตกอยู่ใต้ต้นไม้ไปเป็นที่ระลึกได้		
5. นักท่องเที่ยวสามารถนำสัตว์ป่าออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อขยายพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น		
6. การทำให้ดิน หิน กรวด ทราบเสื่อมสภาพถือเป็นการทำผิดกฎระเบียบอุทยานฯ		

ข้อความ	ถูก	ผิด
7. นักท่องเที่ยวสามารถขุดดินเพื่อฝังกลบขยะ เศษอาหารที่เหลือใช้จากการประกอบกิจกรรมในบริเวณที่ไม่มีถังขยะ		
8. นักท่องเที่ยวสามารถนำยานพาหนะเข้าออก หรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อทดสอบสมรรถภาพของรถได้		
9. เจ้าหน้าที่สามารถปรับนักท่องเที่ยวได้หากส่งเสียงดังในบริเวณอุทยานแห่งชาติ		
10. ชาวบ้านสามารถปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปหากินในบริเวณอุทยานแห่งชาติ		
11. นักท่องเที่ยวไม่สามารถนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปเที่ยวพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติ		
12. นักท่องเที่ยวสามารถปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ที่มีการขีดเขียนไว้ก่อนแล้ว		
13. นักท่องเที่ยวสามารถทิ้งเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ลงบนพื้นดิน หรือในลำน้ำ		
14. นักท่องเที่ยวสามารถนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์ จับสัตว์ เข้าไปใช้เพื่อการกีฬา		
15. นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารสัตว์ป่าเมื่อสัตว์แสดงการร้องขอ หรือเมื่อพบสัตว์ป่าที่หิวโหย		
16. นักท่องเที่ยวสามารถยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง		
17. หากนักท่องเที่ยวกระทำการใดๆที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์ป่า อาจได้รับโทษจำคุก 5 ปี		
18. นักท่องเที่ยวสามารถร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อสร้างความบันเทิงขณะพักผ่อนในอุทยานฯ		
19. นักท่องเที่ยวสามารถใช้อาหารล่อให้สัตว์ในบริเวณลานกางเต็นท์เข้ามาใกล้ๆได้		
20. นักท่องเที่ยวสามารถทิ้งเปลือกผลไม้ลงบนพื้นดินเพื่อให้เป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้		
21. นักท่องเที่ยวสามารถถอดกางเกงไฟเพื่อให้ความอบอุ่นหากอากาศหนาว		
22. นักท่องเที่ยวอาจได้รับโทษจำคุกหากขับรถเข้าออกในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติไม่ได้จัดไว้ให้		

ตอนที่ 5 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
---

1. อายุ ..... ปี   2. เพศ .....
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ประถมศึกษาตอนปลาย	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย / เทียบเท่า
☐ อนุปริญญา / เทียบเท่า	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่นๆ โปรดระบุ		
4. อาชีพ
☐ ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ นักเรียน / นักศึกษา
☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ เกษตรกรรม	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
☐ พนักงานบริษัทเอกชน	☐ รับจ้าง	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท/เดือน
6. วัตถุประสงค์หลักหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของท่านในครั้งนี้ (โปรดเลือกเพียงข้อเดียว) คือ
-			
--	--	--
☐ ปิกนิก	☐ ดูนก ดูผีเสื้อ	☐ เล่นน้ำตก
☐ นั่งเล่น นอนเล่น	☐ ส่องสัตว์	☐ ปั่นจักรยาน
☐ เดินเล่น ชมวิวทิวทัศน์	☐ ถ่ายภาพสัตว์	☐ แคมป์ปิ้ง
☐ เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ	☐ ถ่ายภาพธรรมชาติ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านประกอบกิจกรรมในข้อ 6 เป็นจำนวน ..... ครั้ง
8. ชุมชนอันเป็นสถานที่ที่ท่านเติบโตมีลักษณะอย่างไร
-	
--
☐ เมืองใหญ่ที่มีประชากร 250,000 คนขึ้นไป
☐ เมืองที่มีประชากร 100,000 – 249,999 คน
☐ เมืองที่มีประชากร 50,000 – 99,999 คน
☐ เมืองเล็กๆที่มีประชากร 25,000 – 49,999 คน
☐ เมืองเล็กๆที่มีประชากร 10,000 – 24,999 คน
☐ ชุมชนที่มีประชากร 5,000 – 9,999 คน

- ชุมชนที่มีประชากรน้อยกว่า 5,000 คน
- หมู่บ้านเล็กๆในชนบทห่างไกล แวดล้อมด้วยพื้นที่เกษตรกรรมและป่าธรรมชาติ

9. ในรอบปีที่ผ่านมามีการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นจำนวน ..... ครั้ง

10. จากการที่ท่านท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติในครั้งนี้นี้ ท่านได้พบเห็นนักท่องเที่ยวรายอื่นมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการรบกวนหรืออันตรายต่อสัตว์ป่าหรือไม่ ก็ราย

- พบเห็น จำนวน..... ราย
- ไม่พบเห็น

11. ท่านเคยค้นหาข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าและการปฏิบัติตัวต่อสัตว์ป่าหรือไม่

- ไม่เคย
- เคยบางครั้ง
- เคยบ่อยครั้ง
- เคยทำอย่างสม่ำเสมอ

ภาคผนวก ข

ผลการคำนวณค่าความยาก (difficulty) ของเครื่องมือวัดความรู้

การคำนวณหาค่าความยาก (difficulty) ของเครื่องมือวัดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า และ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ใช้สูตรดังนี้ (พวงรัตน์, 2538)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ

$$P = \text{ความยาก}$$

$$R = \text{จำนวนคนที่ทำข้อสอบถูก}$$

$$N = \text{จำนวนคนที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด}$$

ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0 -1.00 โดยค่าที่ได้จะอ่านความหมายได้ดังนี้

ค่า P = 0.00 - 0.19	หมายความว่า	เป็นข้อสอบที่ยากมาก
ค่า P = 0.20 - 0.39	หมายความว่า	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก
ค่า P = 0.40 - 0.60	หมายความว่า	เป็นข้อสอบที่ยากปานกลาง
ค่า P = 0.61 - 0.80	หมายความว่า	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย
ค่า P = 0.81 - 1.00	หมายความว่า	เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก

เมื่อนำผลการเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่ามาแทนค่าในสูตรจะได้ผลค่าความยากแต่ละข้อ ดังนี้

ตารางผนวกที่ ข1 การคำนวณความยากของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	n	แทนค่า	ความยาก
1. ความรุนแรงของผลกระทบต่อสัตว์ป่าขึ้นอยู่กับลักษณะของสัตว์ป่า และลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	378	407	378/407	0.93
2. สัตว์ป่าที่เดินหนีออกไปจากนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	309	407	309/407	0.76

ตารางผนวกที่ ข1 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	n	แทนค่า	ความ ยาก
3. สัตว์ป่าที่หุคหนึ่งเมื่อพบนักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ป่าที่สามารถปรับตัวได้	141	406	141/406	0.35
4. สัตว์ป่าที่หุคหนึ่งเมื่อพบนักท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	302	404	302/404	0.75
5. สัตว์ป่าที่เดินเข้ามาหานักท่องเที่ยวเป็นสัตว์ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	225	403	225/403	0.96
6. การให้อาหารสัตว์ป่าเป็นการช่วยให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น	372	407	372/407	0.91
7. สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่บริเวณเขตบริการ เช่น ลานกางเต็นท์ ร้านค้าสามารถให้อาหารได้เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีความคุ้นเคยกับอาหารจากมนุษย์แล้ว	305	406	305/406	0.75
8. การส่งเสียงดังถือเป็นการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันอันตรายจากสัตว์ป่า	357	406	357/406	0.88
9. การส่งเสียงดังไม่ถือเป็นการรบกวนสัตว์ป่า	374	405	374/405	0.92
10. การพยายามเข้าไปใกล้สัตว์ป่าเพื่อที่จะจำแนกชนิดพันธุ์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่าได้	275	406	275/406	0.68
11. กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าโดยตรง เช่น ล่าสัตว์ ตกปลา	321	407	321/407	0.79
12. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น เล่นน้ำตก ปิกนิก กางเต็นท์เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	200	405	200/405	0.49
13. การจับถ่ายของเสียในป่าส่งผลกระทบต่อดินแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	315	405	315/405	0.78
14. นักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบสามารถประกอบกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆได้โดยไม่จำกัดจำนวนคน	250	405	205/405	0.62
15. การเล็งความแอดเข้าไปท่องเที่ยวในป่าลึกที่ไม่ค่อยพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสัตว์ป่า	294	407	294/407	0.72
16. สัตว์ผู้ล่าสามารถตามกลิ่นมนุษย์เข้าไปยังรังนกทำให้อัตราการรอดของลูกนกต่ำลงได้	253	401	253/401	0.63

ตารางผนวกที่ ข1 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่า	ตอบถูกต้อง	n	แทนค่า	ความยาก
17. เวลาที่สัตว์ทำรังเลี้ยงลูก เป็นช่วงที่เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมสัตว์ป่ามาก เนื่องจากสัตว์เคลื่อนที่น้อย สามารถเฝ้าดูได้ง่าย	243	405	243/405	0.60
18. ดินที่เสื่อมสภาพจะส่งผลกระทบต่อต้นไม้ แต่ไม่ส่งผลใดๆต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า	321	404	321/404	0.79
19. สัตว์ป่าแต่ละชนิดมีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์ต่างกัน	304	406	304/406	0.75
20. การชะล้างพังทลายของหน้าดินลงสู่แหล่งน้ำกระทบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า	361	402	361/402	0.90
21. การตัดถนนในอุทยานแห่งชาติทำให้สัตว์ป่าสามารถเคลื่อนย้ายหรือเชื่อมโยงถึงกันได้ง่ายขึ้น	340	405	340/405	0.84
22. สัตว์ป่าที่มีความทนทานต่อกิจกรรมของมนุษย์มากสามารถรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยวได้เท่าที่ต้องการ	330	405	330/405	0.81
23. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ลานกางเต็นท์มีส่วนช่วยในการขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าได้	342	402	342/402	0.85
24. ผลกระทบต่อสัตว์ป่าประกอบด้วยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าโดยตรง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของสัตว์ป่า	365	405	365/405	0.90
25. การเปิดพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อสัตว์ป่า	353	407	353/407	0.87

จากการคำนวณหาค่าความยากของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสัตว์ป่าพบว่า

1. ไม่มีข้อที่ยากมาก ($P = 0.00 - 0.19$)
2. มีข้อที่ค่อนข้างยาก ($P = 0.20 - 0.39$) จำนวน 1 ข้อ
3. มีข้อที่ยากปานกลาง ($P = 0.40 - 0.60$) จำนวน 2 ข้อ
4. มีข้อที่ค่อนข้างง่าย ($P = 0.61 - 0.80$) จำนวน 11 ข้อ
5. มีข้อที่ง่ายมาก ($P = 0.81 - 1.00$) จำนวน 11 ข้อ

เมื่อนำผลการเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติมาแทนค่าในสูตรจะได้ผลค่าความยากแต่ละข้อ ดังนี้

ตารางผนวกที่ ข 2 การคำนวณความยากของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	ตอบถูกต้อง	n	แทนค่า	ความยาก
1. ชาวบ้านสามารถถือครองที่ดิน แคว้งผา เผาป่า ในบริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรมภายในอุทยานแห่งชาติได้	385	407	385/407	0.95
2. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสนในอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปขายได้	381	407	381/407	0.94
3. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บหา หรือนำมูลสัตว์ออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อการศึกษาได้	282	406	282/406	0.69
4. นักท่องเที่ยวสามารถเก็บดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ ที่ตกอยู่ใต้ต้นไม้ไปเป็นที่ระลึกได้	353	405	353/405	0.87
5. นักท่องเที่ยวสามารถนำสัตว์ป่าออกไปจากอุทยานแห่งชาติเพื่อขายพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น	394	406	394/406	0.97
6. การทำให้ดิน หิน กรวด ทลายเสื่อมสภาพถือเป็นการทำผิดกฎระเบียบอุทยานฯ	295	402	295/402	0.73
7. นักท่องเที่ยวสามารถขุดดินเพื่อฝังกลบขยะ เศษอาหารที่เหลือใช้จากการประกอบกิจกรรมในบริเวณที่ไม่มีถังขยะ	243	402	243/402	0.60
8. นักท่องเที่ยวสามารถนำยานพาหนะเข้าออก หรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อทดสอบสมรรถภาพของรถได้	374	405	374/405	0.92
9. เจ้าหน้าที่สามารถปรับนักท่องเที่ยวได้หากส่งเสียงดังในบริเวณอุทยานแห่งชาติ	350	406	350/406	0.86
10. ชาวบ้านสามารถปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปหากินในบริเวณอุทยานแห่งชาติ	362	405	362/405	0.89
11. นักท่องเที่ยวไม่สามารถนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปเที่ยวพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติ	325	406	325/406	0.80
12. นักท่องเที่ยวสามารถปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ๆ มีการขีดเขียนไว้ก่อนแล้ว	384	405	384/405	0.95

ตารางผนวกที่ ข2 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ	ตอบถูกต้อง	n	แทนค่า	ความ ยาก
13. นักท่องเที่ยวสามารถหึ่งเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ลงบนพื้นดินหรือในลำน้ำ	358	406	358/406	0.88
14. นักท่องเที่ยวสามารถนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์ จับสัตว์ เข้าไปใช้เพื่อการกีฬา	388	406	388/406	0.96
15. นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารสัตว์ป่าเมื่อสัตว์แสดงการร้องขอ หรือเมื่อพบสัตว์ป่าที่หิวโหย	352	406	352/406	0.87
16. นักท่องเที่ยวสามารถยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิดหรือจุดดอกไม้เพลิง	398	406	398/406	0.98
17. หากนักท่องเที่ยวกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์ป่า อาจได้รับโทษจำคุก 5 ปี	329	407	329/407	0.81
18. นักท่องเที่ยวสามารถร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อสร้างความเป็นกันเองขณะพักผ่อนในอุทยานฯ	353	406	353/406	0.87
19. นักท่องเที่ยวสามารถใช้อาหารล่อให้สัตว์ในบริเวณลานกางเต็นท์เข้ามาใกล้ๆ ได้	381	404	381/404	0.94
20. นักท่องเที่ยวสามารถหึ่งเปลือกผลไม้ลงบนพื้นดินเพื่อให้เป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้	320	406	320/406	0.79
21. นักท่องเที่ยวสามารถก่อกองไฟเพื่อความอบอุ่นหากอากาศหนาว	275	402	275/402	0.68
22. นักท่องเที่ยวอาจได้รับโทษจำคุกหากขับรถเข้าออกในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติไม่ได้จัดไว้ให้	299	401	299/401	0.75

จากการคำนวณหาค่าความยากของเครื่องมือเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ พบว่า

1. ไม่มีข้อที่ยากมาก ($P = 0.00 - 0.19$)
2. ไม่มีข้อที่ค่อนข้างยาก ($P = 0.20 - 0.39$)
3. ไม่มีข้อที่ยากปานกลาง ($P = 0.40 - 0.60$)
4. มีข้อที่ค่อนข้างง่าย ($P = 0.61 - 0.80$) จำนวน 7 ข้อ
5. มีข้อที่ง่ายมาก ($P = 0.81 - 1.00$) จำนวน 15 ข้อ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ	นางสาววณุช เขียวหวาน
เกิดวันที่	30 มกราคม 2523
สถานที่เกิด	จ.ภูเก็ต
ประวัติการศึกษา	อบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ผลงานดีเด่นและ/รางวัลทางวิชาการ	-